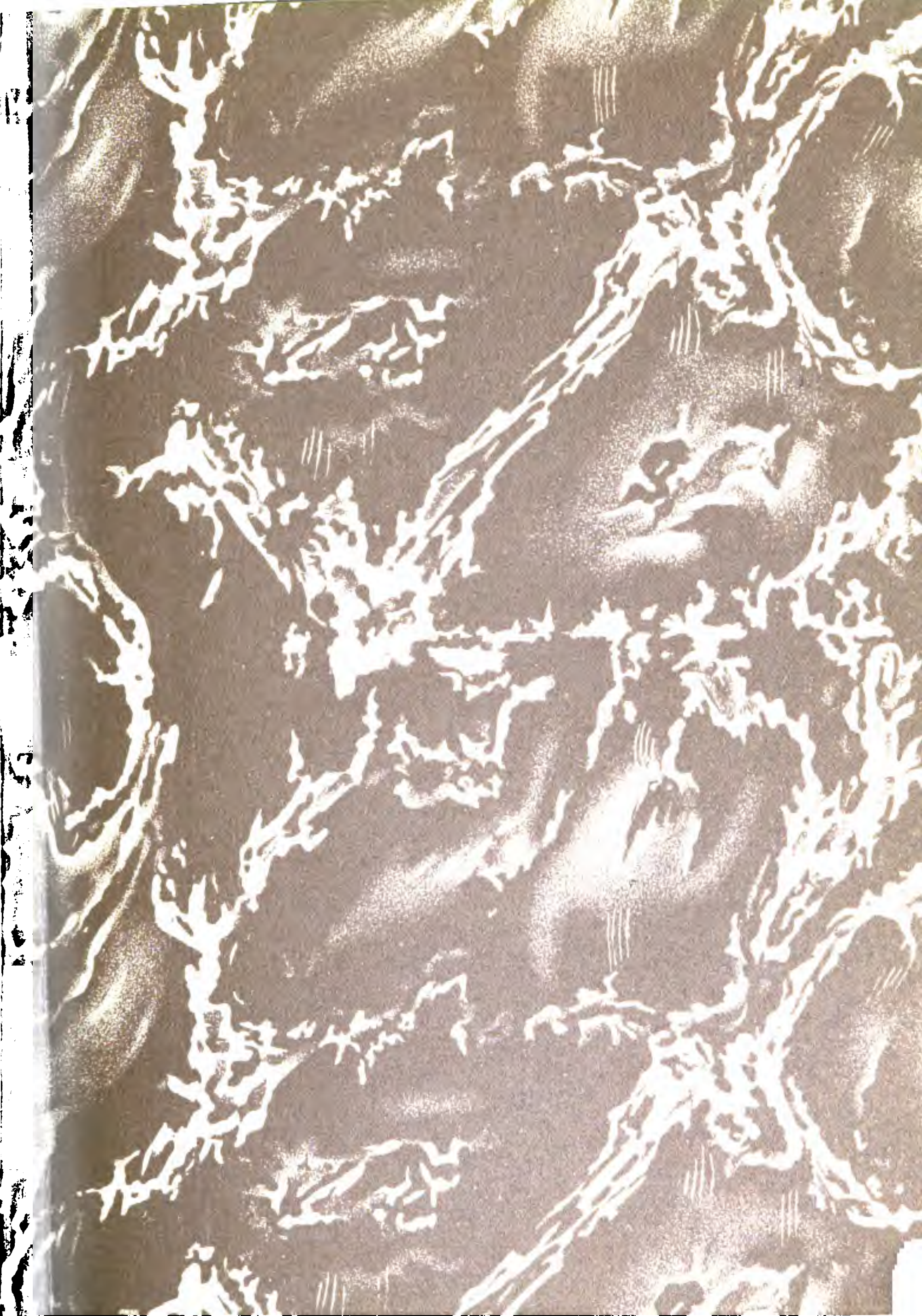
I VÄSTERLAND

O. A. LINDER

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

OLIVER A. LINDER

I VÄSTERLAND

STYCKEN PÅ VERS OCH PROSA

AF

OLIVER A. LINDER

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERN

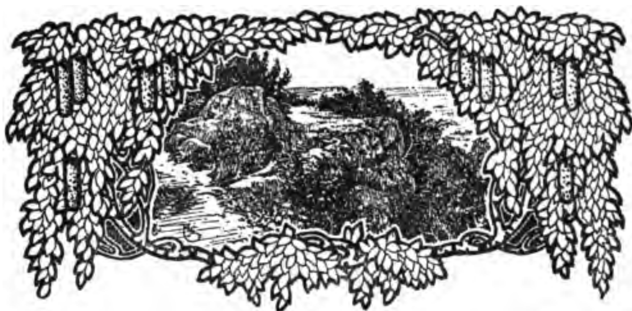
INNEHÅLL.

STYCKEN PÅ PROSA.

STYCKEN PÅ VERS.

STYCKEN PÅ PROSA.

I lif och död.

I.

u har jag summan full. Next week så reser jag.”
Med dessa ord slog Nels Hokanson igen räkenskapsboken, som han suttit och räknat i, och reste sig från bordet. Han hade talat till sig själf, ty han hade ingen annan att tala till. Därför blef det inte mer.

Han gick några steg fram och tillbaka i rummet. Han såg framför sig med ett uttryck i ögonen som angaf, att hans tankar voro långt, långt borta. Som han gick där, var det nästan som han fått ett nytt utseende, det drag af bestämdhet, halft hårdhet, hvilket hans ansikte burit så länge grannarna känt honom, upplöstes mer och mer, och i dess ställe kom en svämmande ömhet. Det var, som om inifrån ett starkt solsken smält sig väg ut och nu bröt fram genom alla porer. Hvad hade händt med honom?

Han gick slutligen fram till bordet, drog ut en låda och uttog med van hand ett bref med svensk poststämpel. Han vecklade ut det, hans ögon foro öfver raderna, inte precis för

att läsa dem, ty han kunde ju brefvet nästan utantill, men han erfor som en kärlekssmekning af att se brefvets bokstäfver. Och så lade han brefvet ned på samma plats i lådan igen. "Om hon väntat faithfully på mig i alla dessa år, så skall med Guds hjälp hennes lön också bli därefter", talade han till sig själf.

Senare på dagen sågs Nels Hokanson, åkande i sin enspännare-buggy, på väg till den lilla staden, som låg där så täck och intagande på den rika Iowa-slätten. Det var en af statens många "svenskstäder", de flesta invånarna härstammade från den svenska Norden, liksom flertalet farmare i kringliggande trakt.

Högt öfver alla husen stack svenska kyrkans torn upp i den blå luften. Strax bredvid kyrkan låg pastorns bostad, "prästgården", med sina skinande hvita dörr- och fönsterkarmar. Dit ställde Nels Hokanson sina steg, sedan han bundit sin häst i skjulet vid kyrkan.

Pastor Holmer, som från sin studerkammare sett Nels komma med långa, beslutsamma steg uppför den med röda tegelstenar korsvis lagda trottoaren från gatan, reste sig från det bekväma soffhörnet med en half suck öfver sin störda läsning och gick och öppnade för besökaren.

"Good morning, pastor!"

"God mårron, mr Hokanson. Var så god och stig på."

Nels efterkom inbjudningen, sedan han vederbörligen torkat sig om munnen med den röda bandanan och dragit fötterna ett par tag öfver tröskelbrädan för att vara säker, att han inte bar smuts med sig in.

Pastor Holmer satte sig med ett tungt dunsande i sitt soffhörn igen, sedan han trugat Nels ned i den djupa morrisstolen. Nels var ovan vid sådan där bekvämlighet och satt och kände sig lite främmande till mods och kunde inte få fram någonting.

Hvad kan Hokanson ha för ärende? tänkte pastor Holmer. Ty att det inte kunde vara fråga om en tjänsteförrättning, var ju klart, för Hokanson var bachelor och..., men så släppte han den tanken igen. Det var inte hans sätt att spilla tid på onödiga funderingar. Hade Hokanson något ärende, som han naturligtvis hade, eljest skulle han inte kommit på besök så här på förmiddagen, så... Som sagdt, ärendet kom nog fram.

En af sina församlingsmedlemmar vördad man var pastor Holmer. Det var icke för någon större gudfruktighet, ty däraf hade han inte mer än till husbehof, som man säger. Och inte var han någon väldig talare heller. Men han besatt en egenskap, som är ytterst viktig under alla lifvets skiften, nämligen orubbligt lugn. Han lät ingenting oroa sig, ingenting störa sig. Kanske bestod hans lugn till en stor del af ren maklighet. Hur som helst imponerade han på sin omgifning härmed, ty man ansåg honom såsom en den där vunnit fullständig seger öfver sig själf.

Han satt nu, efter de vanliga frågorna om hälsa och gröda, och väntade, att Nels skulle börja med sitt ärende.

"Och majsen har afkastat sig bra i år, eller hur?" fick pastorn ta vid igen.

"Yes, cornen har allri stått så nice som this year... ja' fick forty bushels på acren å oatsen va' awfully nice too last fall, så ja' kan då inte kicka..."

"Ja, man ska' vara tacksam för all välsignelse från ofvan..."

"Yes, pastor, de' nekar ja' inte te att Amerika been good to me, yes sir, de' har gått bra för mej, ja' har haft success, all right."

"Men så har mr Hokanson också legat i... med andra ord skött sig... och arbetsamhet och sparsamhet betinga alltid framgång."

Det blef en stunds tystnad. Nels beredde sig på att komma fram med hvad han ville säga, pastorn såg det och ville inte komma honom i vägen.

"Hur mycke' tror pastorn ja' ä' värd?" Frågan kom så burdus, att pastorn nästan ryckte till. Han flyttade sig öfver till andra soffhörnet, innan han svarade.

"Dessangående vågar jag verkligen inte komma med ens en gissning, mr Hokanson, jag har aldrig tänkt mig... jag förstår mig inte på sådant det minsta."

"Jo, gissa, pastorn."

"Jag får verkligen säga att, på samma gång jag naturligtvis inte annat än gläder mig åt mina medmänniskors, särskildt mina församlingsmedlemmars, framgångar, äro deras förmögenhetsvillkor dock någonting, som jag inte finner mig intresserad af att sysselsätta mina tankar med."

Tonen lät nästan irriterad, men det kunde det inte vara, tänkte Nels. Han satt där i stället och beundrade pastorn, som, sitt kall likmätigt, slog från sig sådant, som var rent världsligt.

"Jo, ja' ä' värd sex tusen dollars, å hvarenda cent ä' ärligt gjord too, pastorn."

"Det har jag aldrig haft någon som helst tillstymmelse till anledning att betvifla, mr Hokanson."

"Yes, å de' ä' för den skull ja' har kommit hit."

"Jaså. Nå?"

"Jo, ja' vill ha ett certificate från pastorn..."

"Men inte kan jag ge mr Hokanson något intyg rörande mr Hokansons ekonomiska ställning, det är, som jag förut sagt, någonting, som ligger helt och hållet utom min verksamhet som präst och..."

"Då ä' de' väl bäst ja' talar om everything, så pastorn får veta hur det hänger ihop. Jo, ser pastorn..."

Och så berättade Nels Hokanson sin historia — sin barndoms, sin kärleks, sitt arbetssläps historia. Pastorn hörde tyst på.

Nels berättade om sina föräldrars fattigdom, om halfhungerdagar och umbäranden af alla slag. Men fattades det stundom bröd, så fattades det dock aldrig kärlek i den låga kojan. Och Nels fick goda lärdomar för lifvet ur sina föräldrars mun.

Så tidigt han kunde, kom han ut i tjänst. Den ene husbonden var mer fordrande än den andre. Aldrig kunde någon göra nog åt dem. När han var tjugu år, kom han till kyrkvärden i Barkeboda. För sin raskhet kom han snart i gunst hos kyrkvärden, och när året var uppe, höjde denne Nels' lön för nästa år.

Men under tiden hade tycke uppstått mellan Nels och kyrkvärdens Karin, som var bara sjutton år och grann och god som ingen annan i hela byn. Och de hade redan kommit så långt, att de lofvat hvarandra evig tro och kärlek, när kyrkovärden ändtligen en dag upptäckte hur det var fatt. Det kan man väl tänka sig, att han skulle bli topprasande, han som var så stolt öfver sitt kyrkvärdskap och var rik nog att ge sina två barn tjugu tusen hvardera i hemgift. Och så skulle hans dotter gå och hänga sig på en dräng — hade man nå'nsin hört något värre!

Det blef naturligtvis det vanliga slutet. Kyrkvärden läste lagen för sin dotter, som han hotade med allt möjligt, om hon icke drefve Nels ur sina tankar. Och Nels fick packa in och flytta med samma. Kyrkvärden gaf honom hela årslönen, som ju lagen påbjöd, och lite därtill, mot villkor att Nels reste med samma till Amerika. Kom han bara bort, läte nog Karin tala vid sig i sinom tid. Det var nämligen aftaladt mellan honom och Per Olsson i granngården, att dennes son Ola skulle ha Karin och tjugu tusen, när hon

fyllt tjugu. Innan dess skulle hon nog glömma Nels, om han var så långt borta.

Det trodde kyrkvärden. Men det händer dock som oftast, att föräldraplaner af detta slag slå slint. I alla händelser gick det så här. Nels och Karin träffades, innan han reste, och de förnyade sina löften om trohet i lif och död. Karin skulle vänta på honom hur länge som helst.

"Jag kommer tillbaka, när jag förtjänat tjugu tusen, lika mycket som din hemgift, inte förr. Då kan din far ingenting säga, du Karin", sade Nels. Naturligtvis skulle det gå som en dans att förtjäna så mycket pengar där borta i guldlandet, och de unga älskande drömde i hvarandras armar ljufva drömmar om snart återseende och ägandets hela ovanskliga lycka.

"Det har ta't åtta långa år, but now I am ready to go home to Sweden and get her. De' har vatt en lång tid and en svår tid, ska' pastorn tro", sa' Nels.

"Det är jag godt i stånd att föreställa mig, mr Hokanson", sa' pastor Holmer och knäppte ihop händerna öfver den ganska trinda magen.

"Jag har haft good luck though, eljest hade de' inte gått, hur mycket jag arbetat and savat. And de' har vatt välsignelse me' allt ja' tatt mej till..."

"Den som vandrar det rättas vägar, hans arbete blir städse af Herren välsignadt, mr Hokanson."

Och så fortsatte Nels att berätta om sina Amerika-år. Han hade, strax efter han anländt till Amerika, hamnat hos en gammal farmare här ute i Iowa. Farmaren var själf gammal och utsliten, och så var hans hustru, men de ville inte skiljas vid det stycke jord, som de odlat och bebott, sedan de ingått hjonelag. Barnen hade öfvergett landet för staden. Det var den gamla historien, föräldrarna hade unnat sina barn större förutsättningar för framgång och lycka, än de själfva börjat

med. De läto dem komma i skola för att lära sig lite mer, än deras föräldrar fått lära. Följden vardt den mycket vanliga, att barnen vantrifdes på farmen, och den ena efter den andra sökte sig till staden, där det var kortare arbetsdag och fler tillfällen till att roa sig, fler nöjen eller, rättare, andra slags nöjen. Och nu sutto de gamla kvar där ute, ensamma i ålderns dagar, utan att ömma barnahänder restes för att jämna vägen för de gamlas stapplande fötter.

Hos detta gamla par fick Nels plats. Det var en lycklig stund. Nels var rask och villig, han lärde sig snart allt som hörde till jordens skötande och blef på grund af sitt stillsamma sätt och trogna arbete en favorit hos de gamla, som efter några månader betraktade honom nästan som en son.

När han tjänat hos dem i två år, öfverlämnade de farmen åt honom på hälftenbruk. Det lönade sig bra för Nels, han fick goda grödor, hans grisasuggor afkastade sig ovanligt bra, hans unghästar betingade ett högt pris. Men så låg han också i från morgon till kväll och var mån om allt. Inte en cent slösade han på nöjen, han t. o. m. gjorde sig känd bland grannarna för att vara "för mycket smålänning", hvarmed de ville säga, att han var för sparsam. Men de visste ju inte *hvarför han var så sparsam.* Han gjorde emellertid alla människor rätt, så de hade ingenting att säga.

Efter ett par tre år föreslogo de gamla Nels, att han skulle köpa farmen.

Han erbjöds sådana lätta villkor, att han vågade sig på det. Nu blef det, förstås, större behållning. Så dogo båda de gamla på samma gång. Sedan dess hade Nels bott för sig själf, "bätchat", you know.

De enda ljusglimtar i detta trägna arbetslif hade varit brefven från Karin. Hon hade förblifvit trogen sitt löfte, men hon var otåligare än Nels. Hon hade gång på gång föreslagit, ja, rent ut bedt att få resa till Nels och inte vänta

längre. Men Nels hade satt in hela sin stolthet på att ge kyrkovärden det svar på tal, som låge i att vara jämgod med Karin i rikedom.

Och nu var den stunden kommen. Han hade denna morgon gjort ett öfverslag och kommit till det resultat, att han var "värd" minst sex tusen dollars. Nu skulle det inte sölas med hemresan. Karin skulle inte behöfva vänta längre.

"Hva' säjer pastorn nu? Vill pastorn ge mej some kind of intyg, som jag kan show kyrkevärden, för jag kan ju inte ta farmen å allt de' andra me' mej hem å visa honom, you know."

"Ja, jag har med stort intresse lyssnat till mr Hokansons berättelse, och att mr Hokanson ändtligen nått det föresatta målet, ingen kan gläda sig däråt mer än hvad jag gör — ja, det vill säga med vederbörligt undantag för mr Hokansons trolofvade, förstås. Och jag önskar mr Hokanson all lycka. Hvad nu det där intyget beträffar, så... så få vi väl se till, hvad vi kunna göra dessangående." —

Nog af, när Nels lite senare körde hem mot sin farm, hade han i västens innerficka ett af pastor Holmer undertecknadt papper af följande lydelse:

"Att Nels Hokanson sedan sex år är medlem af denna församling, att han är en i allo aktad person och att han besitter ograverad egendom, lös och fast, till ett beräknadt värde af sex tusen dollars, varder härmed på tro och heder intygadt."

Nels satt i buggyn och trallade på de gamla visorna, som han nästan glömt bort under dessa åtta förfärliga år. Han hade inte känt någon lust att sjunga under denna tid, han hade bara haft lust till arbete, därför att det var nyckeln till hans lycka, men nu kunde han sjunga — why, det sjöng inom honom och rundtom honom, aldrig förr hade han lagt märke till hur vackert allt var, och hur allt liksom andades glädje. Och när han kom hem, fann han, att där låg skön november-

sol öfver gården, och sparfvarna sjöngo i de vissetlöfvade äppelträden — aldrig förr hade han gjort den erfarenheten, och det gjorde honom dubbelt gladare, ty det var ju hit, som han skulle föra Karin. Det skulle bli hennes och hans hem, och där skulle lyckan bo.

"Ja' har ärligt förtjänt lite lycka, och de' har Karin me'. Next monday så reser ja', Pete Johnson kan look efter farmen, mens ja' ä' away. Men gee! hva' kyrkevärden ska' få stora ögon", sa' han till sig själf.

II.

Barkeboda kan som järnvägspunkt inte mäta sig med Alfvesta eller Herrljunga och många andra platser i kungariket Sverige. I själfva verket går dess betydenhet ej mycket öfver en hållplats.

Det ligger också midt i det magraste Småland. Att främmande personer stiga af där, händer inte oftare, än att det väcker en mild sensation hos stationsskrifvaren och stationskarlen, de enda som i regeln äro tillfinnandes på perrongen vid dylika tillfällen, åtminstone en hvardagskväll.

De voro också den decemberkväll, då dessa händelser togo sin början, ensamma om att se en främling i väldig päls med håren utåt stiga af. Det var en "amerikanare", säkert som sex. Stationskarlen hviskade detta till skrifvaren. Han hade tjänstgjort på en annan station bortåt Växiö-hållet, där han sett många sådana. De hade alltid håren utåt på sina pälsar och patentläderskor på fötterna. Främlingens koffert, som aflämnats på perrongen, var för resten vittne nog. Det var en äkta amerikansk koffert med rödbruna ränder på ljusgul färgbotten, grant beslagna hörn och tjocka läderstroppar. Och de många påklistrade bagagemärkena se'n!

Så snart skrifvaren aftelegraferat tågets afgång, gjorde han sig ärende ut igen. Där var nu den främmande inbegripen i ett samtal med stationskarlen, som stod och gapade. Skrifvaren gick utan vidare fram till dem, det finge nu anses som nyfikenhet, om man så ville.

Den främmande vände sig strax mot honom.

"Good evening, sir! This gentleman says —" Så hejdade han sig tvärt, när han på skrifvarens ansikte såg, att denne inte förstod honom. Shucks! han var ju hemma i gamla Sverige nu och fick tala svenska, om han ville bli förstådd. Han harklade sig ett tag, liksom för att bemantla uppehållet, hvarefter han fortsatte: "Han säger, att där finns inte en expressman här som kan ta min trunk down te byn."

"Ni menar någon som han skjutsa er och kofferten fram till byn", rättade stationsskrifvaren.

"Yes, ja' måste ha trunken me mej, ja' har min bästa suit nerlagd i den, å inte går det an att komma i en everyday suit, när man ska hälsa på hos kyrkevärden."

"Är herrn släkt med kyrkvärden?" Skrifvarens röst lät lite artigare. Sådana äro de alltid därhemma.

"No sir, inte än, men ja tänker bli, by George. Ny name... mitt namn är Nels Hokanson, ja' tjänte hos kyrkevärden åtta år se'n... å de' ä bra mellan Karin å mej, om ja' så får säja."

Stationsskrifvaren och stationskarlen blefvo med ens intresserade. Jaså, detta var drängen, som det talats så mycket om, som kyrkvärdens Karin gått och väntat på! Det visste ju alla människor, att hon haft tjogtals friare, rik som hennes far var och grann som hon själf var. Men hon hade kört dem alla på dörren, så godt som. Kyrkvärden hade rasat och varit nära att lägga hand på sin halsstarriga dotter, först när hon inte ville ha grannens Ola och sedan, när den ene präktige friaren efter den andre inställde sig och fick draga sina färde med en korg.

Ehuru han mycket väl visste orsaken, hade han dock inte velat låtsa därom. "Raggen vete hva som flugit i tösen. Hon säjer bara, att hon väntar på nå'n som är bätter, men nån bätter än Mats Anderson i Treåkra kan ja' inte tänka mej, för exempel", sa' han en gång, när det kommit på tal. Någon hade då slagit fram om att det kanske var Nils, som Karin gick och väntade på, men då hade kyrkvärden blifvit så arg, så han blifvit blodröd i ansiktet och slagit handen i bordet. "Nils... Nils... aldrig får hon ta honom, så länge ja' lefver. Ja' gör henne arflös, så får hon se, om den där lycksökaren blir lika mån efter henne. För resten så ä de' inte troligt han kommer tebaks mer, de' ä nu så länge se'n han for, så han har nock glömt henne... som väl ä'."

Men hvad inte Karins far visste, var eljest ingen hemlighet, sedan man börjat diskutera de många korgarna, hon utdelade. Kyrkvärden hade många ovänner, som inte såge någonting hellre, än att han fick för sin styfnackighet. Och de visste, att Karin fick bref regelbundet från Nils, och stationsskrifvaren, som skötte posten, kunde äfven tala om, att det var inte långt mellan brefven, som voro adresserade till Nils långt borta i Iowa, Nordamerika. Och mer än en hade passat på och styrkt Karin i att hålla fast vid sin kärlek till Nils. —

Medan vi talat om detta, har Nils lyckats göra upp med stationskarlen, att denne mot en krona i ersättning skulle på en skottkärra forsla Nils' koffert ned till byn, där hans föräldrar ännu bodde i sin lilla stuga.

* * *

Det kan en ju lätt tänka sig, att där skulle vara glädje öfver Nils' hemkomst i hans föräldrars stuga. Men med glädjen blandade sig ett annat element, som hade starkt tycke af beundran. De gamla voro nog så outsägligt glada öfver att få se sonen igen efter så många år, men, du store, var detta verkligen deras Nils, denne fine, brunhyllte karl, uppsträckt i väl-

sittande köpstadskläder från topp till tå och styf rundkullig hatt, sådan som ingen där i byn mer än prostens son hade?

Gamle Håkan satt i fållbänken med händerna knäppta kring snusdosan och bara såg på sonen. Det kunde då ingen misstaga sig på hvad han tyckte. Det låg nästan andakt i hans blickar. Nåja, Håkans lif hade varit ett lif utan — ja, utan ambition. Hans far hade varit torpare före honom, och han hade aldrig tänkt sig en möjlighet att bli annat än torpare heller. Hufvudsumman af hans drömmar, om de kunde kallas så, hade varit att få vara kry och kunna göra någonting till döddar och på så sätt undslippa fattighuset. Just därför, att han aldrig drömt sig försatt till en annan, lyckligare omgifning, kom sonen, sådan denne nu tedde sig, att framstå som någonting ofattligt, nästan som en uppenbarelse.

Mor Lisa kände det annorlunda, hon, ty hon var mor. Hon var mera stolt än förvånad. Hvilken mor förvånas öfver att något ovanligt sker hennes barn!

Hon hade alls inte undrat på att kyrkvärdens Karin blifvit kär i hennes Nils. Hur kunde Karin annat? Det hade hon aldrig kunnat förstå, att kyrkvärden inte velat ge sin dotter till Nils, ty nog stod han långt framför Per Ols' Ola i allting utom i rikedom? Aldrig hade Håkan och hon haft några pengar, men de hade varit så lyckliga ändå, tyckte mor Lisa.

Hon gick där omkring i stugan och var beskäftig, hvarannan minut kastande en förstulen blick på Nils. Hon hade packat upp alla Nils' kläder och lagt dem hvart och ett för sig på sängen. Tockna fina saker hade hon aldrig sett förr. Hon strök med handen öfver den röda helylleunderskjortan — så mjukt och rart det kändes. Det var minsann annat än hvad Håkan fick nöja sig med. Och allt det andra: stärkskjortor, som knäpptes bak, och halsdukar, som voro knutna och bara behöfde häktas på kragknappen, och den väldiga pälsen se'n med håren utåt — den var det märkvärdigaste af

alltihop. En så fin päls hade hon en gång i sin ungdom sett på gästgifvaregården. Men det var en grefve, som bar den, och där satt håren inåt ändå. Åh, hennes Nils var likaså fin som en herrekarl, det var då säkert.

Nils satt i tusen tankar, som alla rörde sig kring en enda fråga: hur han skulle få tillfälle tala med Karin, innan han uppsökte hennes far.

"Say, far, kan I inte göra er ett ärende bort te kyrkevärdens å så, mens I ä' där, smussla ett letter te Karin?"

"Hva jädran va de för nå't som ja skulle smussla te Karin, sa du?"

"Ett letter, you know... ska bara skrifva några rader å be henne komma hit ett tag. Har I ett envelope, far, som ja kan lägga't i?"

"Ett hva för någe?"

"Ett envelope... ett... ett kuvert, you know. Much obliged, far."

"Nock kan ja' slinka bort te kyrkevärdens, å Karin ska få ditt bref eller hva du kallar't, de kan du slå dej i skallen på, men så anagga ja begriper hur du ska reda ut'et me Karin me tockna benämningar, som du har på saker å ting."

"Bekymra dej inte för de', Håkan, minns ja rätt, så va du klen te talegåfvan å fick inte fram ett evigt ord, när du gjorde opp me mej. Du fria me ögona, å de' ble lika bra gjordt för de'. Men skynda dej nu, Håkan, så Nils slipper vänta för länge. Han har kanske inte kysst en tös, se'n han tog adjö af Karin."

"No, sir, mor, Karin får mej precis lika ren som hon släppte mej."

"Ja, de' kan Karin säja om sej ock, Nils."

"Yes, sir, ja' har inte tviflat på Karin one minute. Men, skynda sej nu far, å... å... tell her to hurry up."

Men gubben var redan utom stugudörren och hörde inte den sista uppmaningen. —

En halftimme senare hördes snabba ilande fotsteg utanför.

"Jojo, Karin behöfde inte hämtas me' skjuss," sa' mor Lisa och myste så modersvackert mot Nils. Så kom det ett klippskt drag i det gamla ansiktet, och hon fortsatte: "De' ä nock bäst ja' går ut å ser te Stjerna ett tag." Därmed smet hon med en kvick vändning, som man knappt skulle tilltrott hennes rotunda figur, ut genom köksdörren, i samma ögonblick som Karin kom infarande genom farstudörren.

"Nils!"

"Karin!"

Och där stodo dessa två unga människor, som i åtta långa skilsmässans år burit på en stor, rik, varm kärlek och hindrats från att ge den uttryck i annat än det skrifna ordet, där stodo de nu hårdt slutna i hvarandras famn, oförmögna att finna ord för allt det de kände. Karin grät strida tårar mot Nils' axel, och han svältjde och svältjde, men kom inte längre. Han hade inte ens kommit att tänka på att han inte kysst Karins lilla röda mun, som han dock så ofta gått och drömt om därborta i Amerika och föreställt sig, att kyssa den skulle då bli det första, när de träffades. De åtta åren... åtta år af väntan och växande ömhetsträngtan, åtta år af smärta och hopp ... allt var nu utplånadt, allt glömdt, och i dess ställe voro bådas hjärtan öfverfyllda af en glädje, som i sin tumultuariska oreda inte var i stånd att häfva sig upp och ut.

"Nils... Nils... Nils!" Det lät nästan som stönanden. Men hon utlöste däri det stormande jubel, hon kände öfver att äga den älskade åter, att ha honom så nära sig, att hon kunde lägga armarna om hans hals och... Nu först möttes deras läppar i en lång hängifvenhetens och förtroendefullhetens segerkyss.

Nils höll Karin ut från sig och såg på henne med lycko-

druckna blickar. "Why, Karin, du är tie gånger prettier nu än du var, när ja' såg dej last".

Hon förstod inte alla orden, men hon förstod meningen, och då var det ju all right.

Mor Lisa gläntade försiktigt på köksdörren och kikade in, men när hon såg Karin sitta i Nils' knä med armarna om halsen på honom, drog hon sig med moderlig diskretion tillbaka.

"Undrar mej just hva kyrkevärden skulle säja, om han fått se tockna fasoner på sin tös", mumlade hon för sig själf. I detsamma kom hon att titta ut genom fönstret.

"Nej, så sant de' ä, att när man talar om den lede, så jaggu ä han i farstun", utbrast hon. Ty där kom ingen mer och ingen mindre än kyrkvärden själf med långa steg och bister uppsyn. Gamle Håkan hade svårt att hålla farten vid kyrkvärdens sida.

Nils och Karin släppte hvarandra och reste sig upp, när de hörde steg i farstugan. I nästa ögonblick flängdes dörren upp, och in trädde kyrkvärden, följd af den flåsande och pustande Håkan. Kyrkvärden var blossande röd, hvilket alltid var ett tecken till att han var fattad af obehärskad vrede. När Karin såg detta, flyttade hon sig ofrivilligt närmare Nils. Han lade, i ett naturligt utbrott af manlig beskyddarton, sin arm om Karins lif och drog henne till sig. Han förstod, att det artade sig till strid. Hans kraftiga figur liksom växte högre och högre, ögonen antogo ett uttryck af det brinnande mod, som inte väjer för någonting, när det käraste, när lifvets lycka är i fara.

Kyrkvärden stod en stund i skälfvande tystnad framför dem. Hans vrede växte och växte och blef så våldsam, att den band hans tunga. Men blott för några minuter.

"Hvad har du här att göra?" bröt han så ut, vänd mot Karin.

"Nils... Nils..." Det var allt hon fick fram.

"Har du ingen skam i dej... springa som en annan slyna..."

Nils trädde fram mot kyrkvärden. Hans händer voro knutna. Karin lade sin hand på hans arm.

"Tyst, mister kyrkevärd, ja' tillåter ingen att insulta Karin, inte hennes far en gång. Ja' ä kommen hem för att hämta henne... vi har väntat i åtta år, å nu så..."

"Men ja' säger nej till det, ja' går aldrig in på det, ja' gör Karin arflös, om hon går emot min vilja..."

"Don't get excited, men de' skrämmer I mej inte me', för ja' ä värd tjugu tusen myself..."

"Det går lätt och ljuga..."

"Här ska I få se, om I inte tror mej, när ja' säjer de'." Nils räckte fram pastor Holmers intyg, men kyrkvärden kastade det från sig på golfvet utan att läsa det.

"De' rör mej inte, om du hade så hundra papper att visa. Allt ä bara humbug därborta, så ingen kan tro någonting."

"Insulta inte Amerika, for then I get mad. Amerika is a good country, I tell you, å den is a liar som säjer annat. Hör I de', mister kyrkevärd, and don't you forget it. I don't care for era pengar, ja' har plenty för både myself å Karin, å hon har promised te ble min, å vi har väntat i åtta år för er pengestolthets skull, å nu ä ja' lika go' som hon, hva den delen beträffar, å vill I inte ge ert samtycke, så kan I låta bli, de' ä plain enough, tänker jag, å..."

"Samtycke... samtycke... nej, det ger ja' aldrig... hör du det, Karin, du får aldrig min välsignelse... aldrig... den som inte vill lyda fader och moder, hon skall varda förbannad..."

"Far!... far!"

"Ja' ä inte din far längre... du ä inte min dotter... ja' förskjuter dej... ja' förbannar dej... ja' förbannar er båda..."

Med dessa hest framstötta ord rusade han ut ur stugan.

III.

Dagen dog sakta, nästan omärkligt, och som ett tunt, genomskinligt flor föll skymningsmörkret öfver det vida vattnet. Högt, högt uppe tindrade tusen sinom tusen stjärneögon.

Framåt, ideligen framåt rusade jätteångaren — mot väster — ideligen mot väster. Det väldiga skrofvet skakades af maskinernas rastlösa arbete — maskinerna, som drefvo ångaren framåt. Det kräfdes jättekrafter härtill och jättearbete, därför pustade och stönade maskinerna så. Men det gällde att sätta ett rekord — kaptenen på kommandobryggan hade gett order — han hade fått order af någon annan. Det var sport, lika mycket sport, som när jockeyen drifver sin häst framåt — för att vinna seger och sätta ett rekord. Och liksom täflingsbanans lefvande maskin — hästen — lystrar till jockeyens maning och själf, liksom besatt af sportdjäfvulen, gör en ytterligare ansträngning för att vinna ära och pengar åt sin ägare, så syntes äfven jätteångarnas maskiner figurligt spetsa öronen och öka kraftalstringen, på det att jätten måtte kunna tränga framåt fortare — fortare. Att nå fram på en timme kortare tid — endast en timme — det betydde mycket.

Jätteångarens för reste sig liksom till kamp mot en väldig våg. I nästa ögonblick hade vågen klyfts af den skarpa bogen — det fradgade, frasade, vrålade, dönade om Gigantics sidor —fören reste sig igen — en ny våg klyfdes i tu. Gigantic var mäktigare än Atlantens vågor — detta verk af människohjärna och människohand var starkare än elementen.

Och högt, högt uppe tindrade tusen sinom tusen stjärneögon — eller var det kanske änglaögon, som höllo vakt öfver skeppet med dess dyrbara last — två tusen själar? Någonting ditåt tänkte Nels Hokanson, där han stod lutad mot röksalongens vägg med armbågarna på räcket. Han var ju inte sentimental af sig, men en blid stämning hade i alla fall fattat

och kvarhållit honom häruppe, sedan de flesta andra gått ner. Det var alls inte sent, men det var ganska kallt — och man föredrog att vara därnere, där det var varmt.

Allt efter som kvällens timmar skredo, blef oceanen lugnare, vågorna blefvo långsträcktare, liksom lättjefullare. De vältrade sig inte, de gledo framåt — såg man utåt från ångaren, tedde sig oceanen som en stor, stilla slätt. Gigantic häfde inte sin för så högt, rullningarna voro knappast märkbara, det väldiga skrofvet gled fram genom vattnet — men med samma fart, ty det gällde att sätta rekord. Och stjärneglans föll öfver den vida spegeln, oceanen sken som silfver — hvad det var vackert, tyckte Nels Hokanson.

Han hade nog aldrig hört talas om symbolik, men detta hindrade inte, att han tyckte det var ett slags mening i taflan. Så stilla, lugn och orörd af stormen tedde sig för honom den kommande tiden. För Karin och honom kunde framtiden ej bli annat än lycklig, såsom de älskade hvarandra. Ja, deras lif skulle bli likt en vindtyst kväll med stjärneglans, såsom nu — nej, en lång, härlig dag med solglans öfver prärien och kvitter i äppelträdens kronor och — och —

Han hade flyttat sig bort till relingen och stod där nu med blicken drömfylld flytande öfver vattnet bort mot väster, men hans tankar gingo längre än blicken nådde, de svingade öfver haf och land till farmen ute på Iowas slätter, till det hem, dit han förde Karin, där hon skulle inträda som hans brud, och där lycka och ro skulle råda och välsignelse...

Välsignelse! Det slog honom som en blixt, att Karins far uttalat en förbannelse öfver Karin och honom — kyrkvärden hade inte återtagit den. Nels hade inte ägnat detta en enda tanke förut, det hade aldrig kommit honom före, att sådant var värdt fästa sig vid, men ändå — nu när han råkat få det i tankarna, ville det inte gå sin väg igen. Och så kunde han inte låta bli att undra: hade Karin fäst sig vid det? Fast

hon så villigt och hängifvet följt honom, utan minsta skymt af tvekan, var det ändå så fritt, att hon ej innerst inne kände förebråelse öfver att ha trotsat sin far, hvarmed hon nedkallat öfver sig hans förbannelse? Hade hon månne inte trots allt ängslats och känt oro häröfver?

Liksom till svar på dessa frågor kände han i detta ögonblick någon smyga sig tätt intill honom och en arm stickas under hans.

"Jag tror du står och drömmer, Nils."

Han pekade utåt, där stjärnorna speglade sig i oceanen.

"No sir, jag bara stod och tänkte på att så där vackert skall vår future bli, du Karin. Tror du inte det?"

"Jo, det tror jag nog så fast, eljest hade jag inte... inte gjort som jag gjorde. Jag kunde inte se någon annan lycka än hos dig, och därför följde jag dig hvart det än bar, och hvad det än kostade... Du, Nils, vet du hvad jag kom att tänka på, när jag satt där nere i kväll? Det var därför jag inte kunde hålla mig, utan måste upp och tala med dig. Du blir väl inte ledsen, Nils?"

"No sir, darling, men du gör dig väl inte downhearted själf. What was it?"

"Jo, jag tänkte på far... och hvad han sade... tror du, att det gör någonting till, du förstår, det rysliga han sade... tror du... tror du... att jag... får ondt af... fars... förbannelse?"

Han kunde höra, att tårarna ville kväfva rösten. Han drog henne tätare intill sig, men sade ingenting. Han visste inte hvad han skulle svara.

Från det blå hvalfvet blickade tusen sinom tusen stjärneögon ned. Och framåt — ideligen framåt — genom det silfverhvita vattnet rusade Gigantic för full ånga — ty det gällde att sätta rekord — — —

Men hvad var det?... Det kändes som en iskall pust i ansiktet, luften liksom tätnade till — och så förmärktes en häftig stöt, därefter var det liksom skeppets botten skrapat mot någonting.

Stor uppståndelse — officerare sprungo om hvarandra med omisskännlig oro i sina drag — maskinernas arbete afbröts, propellrarna surrade vildt, men stoppade, så — utrop och brådskande kommandon.

"Till båtarna!" hördes nu från däck till däck öfver hela skeppet. Passagerare kommo upprusande — somliga visade panisk förskräckelse, andra lojt promenerande omkring — ingen visste hvad som hade händt. I rökhytten fortsatte några att med kortens hjälp råna hvarandra — här och där lågo svartmuskiga sydeuropéer af mördartyp på knä, vridande händer och åkallande himmelens hjälp.

Raketer exploderades, trådlösa telegram utsändes, anropande om undsättning. Det var öfverhängande fara, kaptenen visste det, och därför stod han, hvit i ansiktet som ett lik, på kommandobryggan. Han visste, att ångaren var dömd till undergång, att mänsklig hjälp inte skulle kunna rädda den — han visste, att Gigantic skulle inte sätta något rekord. Jo — hur förfärligt! — ett rekord, som för åratal skulle fylla världen med fasa. Nels och Karin hade förblifvit stående på samma plats vid relingen under den första uppståndelsen. De sade ingenting, men det behöfdes ej heller. För hvarje båt, som svängdes ut af däfvertarna och sattes i sjön, slöto de sig tätare till hvarandras sida.

"Till båtarna!" ljöd det rundt dem. "Kvinnor och barn först!" Men Karin förrådde inte med en min, att hon hört det. Hon endast grep hårdare tag om Nels' arm.

"I lifvet och i döden, du Nils, minns du jag lofvade det, när du reste till Amerika?" Efter en stund: "Du, Nils, det

är fars förbannelse, som träffar oss... det tjänar ingenting till att spjärna emot... vi följas åt... i döden."

"Men du måste gå i båten, Karin, du måste... I can't stand to have you stay here. Gå du först, de' blir nock nå'n utväg för mej. Seså, Karin..."

Nels drog henne med sig bort mot platsen, där man höll på att fylla en räddningsbåt. I nästa ögonblick hade en af besättningen ryckt henne från Nels, föst, skuffat, burit henne fram, och innan hon visste ord af var hon nere i båten, som i detsamma raskt sänktes till vattenytan. Nels stod vid relingen och försökte urskilja Karin så länge han kunde bland det femtiotal, som var i båten, men snart kom en dimma för hans blick, och han såg endast ett virrvarr. Tårar banade sig väg utför kinderna, utan att han grät, men hela hans kropp skälfde af undertryckt rörelse.

"Ja, goodbye då, darling", mumlade han för sig själf. "Om vi inte råkas mer här on earth, så mötas vi en gång in heaven, Karin."

Gigantic sjönk allt fortare. Det kunde inte taga många minuter till, innan Atlanten skulle upsluka jätteångaren, människoverket, som när allt kom omkring inte var mer än en munsbit i elementens gap. I den del af skeppet, som ännu var ofvan vatten, stodo passagerarna tätt packade, tåligt och tyst väntande på att deras öde skulle fullbordas. Här var all människoskillnad ändtligen upphäfd, här stodo mångmiljonären och den fattige emigranten sida vid sida, lika hjälplösa, lika stora, lika små.

Den båt, som Karin befann sig i, fördes med kraftiga årtag bort från Gigantics sida. Karin satt som bedöfvad, med blicken stelt stirrande på den sjunkande ångaren. Hon visste, att där ombord var hennes älskade, dömd till en graf i det kalla djupet. Hvarför skulle hon få lefva, när han togs från henne? Nej... i lifvet och dö...

I detta ögonblick gjorde Gigantic en sista rörelse och sjönk så ned i djupet, lämnande efter sig för en stund en fradgande fördjupning i vattenspegeln. Så var allt öfver — och rekordet satt.

Men när Karin såg Gigantic försvinna, gaf hon till ett enda rop: "Nils!" och innan någon hann hindra det, hade hon kastat sig öfver båtens reling.

* * *

Ombord på Dalmatia, som af ett trådlöst telegram förmåtts skynda till Gigantics undsättning och upptagit alla dem, som räddats i båtarna, rådde ett hiskligt virrvarr. Där var gråt och jämmer, men äfven eder hördes, och det skröts och braverades af somliga.

Men är det en vålnad, som kommer där, eller är det Nels Hokanson? Ja, det är verkligen han. När ångaren sjönk, hoppade han på vinst och förlust. Det bar så väl till, att en planka kom flytande mot honom, han grep tag i den och höll sig på så sätt uppe, tills en af räddningsbåtarna, som kom åt det hållet, upptog honom.

Han gick nu och letade efter Karin, men hon stod ej att finna. Ingen han frågade kunde ge honom någon upplysning. Han kunde inte förstå detta, han visste ju, att hon varit i en af båtarna, och hon borde således vara bland de räddade ombord på Dalmatia. Till sist var det någon, som omtalade, att en svensk flicka kastat sig i sjön från en räddningsbåt — kanske det var hon.

Ja, det var säkert Karin. Nels tviflade ej därpå ett ögonblick. "I lif och död" hade hon ju sagt. Karin hade hållit ord. Men här var han i lifvet — hon hade offrat sig, därför att hon trodde, att han funnit döden i vågorna. Ack, hur vi äro lekbollar! Nels stod en lång stund, men han förmådde ej tänka redigt. Han kunde inte bli fri en pinande syn, han såg den hvart han vände blicken — den ömsade form, bleknade

bort och växte till och blef klarare — men alltid var där ett ansikte, ett sorgset, gråtande ansikte — det var Karins ansikte — och han såg oceanen öppna sig och uppsluka hans älskade — men i nästa ögonblick såg han åter hennes ansikte med den kärleksfyllda blicken, liksom bedjande honom följa sig — och så uppslök oceanen henne igen — o, så förfärligt! Han tog sig om hufvudet, hans tankar ville inte gå i annan riktning än dit, där i djupet hans älskade Karin låg begrafven.

I detsamma uppfångade hans öra ett undertryckt rop: "Nils!" Han vände sig om — det kom från en af hospitalshytterna i närheten. Han hörde sitt namn upprepas än en gång, tydligare och fullt af ångest. Han rusade bort till hytten. En af besättningen stod vakt där, och han vägrade naturligtvis att öppna för Nels.

"But det är Karin, människa, släpp mej in!"

Men vakten var obeveklig. Han talade om för Nels hvad han visste om den, som var innelåst i hytten. Yes, sir, det var en svensk flicka. Hon hade visst förlorat sin hjärtans kär, när Gigantic sjönk, och detta hade tagit henne så djupt, att hon hoppat i sjön från räddningsbåten. Men hon hade upptagits igen och förts ombord på Dalmatia med de andra. Man hade dock fått vakta henne hela tiden, så hon inte skulle kunna göra sig något illa.

"Konstigt, att så många, som gärna ville lefva, fingo dö, och denna tvingas att lefva mot sin vilja," filosoferade vakten. "Sa' ni att ni känner henne?"

"Om jag känner henne? De' ä ju mej hon ropar på. Får hon bara se mej, så ska ni nock få se, att hon vill lefva, och ni behöfver inte vakta henne heller."

Vakten satte nyckeln i. Ett blekt, förstördt ansikte vändes mot dörren, när den öppnades. Men i nästa ögonblick göt sig som ett sken öfver dragen.

"Karin!"

Hon rusade mot den inträdande och sjönk i Nels' armar.

IV.

Kyrkvärden satte glasögonen på näsan, rättade på skalmarna, tills de precis passade, tände så den långtofsade pipan med porslinshufvudet, som varit hans favorit i tjugu år minst, och drog en stol bort till fönstret för att vid det växande dagsljuset läsa det nyss anlända numret af *Smålands-Posten.* Det var visserligen på aprilsidan, och där var åtskilligt att se till, så allting var i skick och beredskap för vårarbetet. Men kyrkvärden var inte den, som förbisåg hur gällande det var att få reda på hvad som skedde och hände omkring honom. Och han lade an på att hålla sig på nivå med hvad som tilldrog sig utom Barkeboda, ute i den stora världen också.

Han hade vanan — som mången har väl det — att börja på första sidan, där det bara stod annonser. Den vanan kan ju förefalla oss lite bakvänd, men sanningen är, att annonserna i ortstidningen spela en betydligt viktigare roll i den svenske bondens lif, än vi föreställa oss. De utgöra för resten ett lika intressant kapitel ur dagskrönikan ute på landsbygden som nyhetsafdelningen.

Medan förmiddagssolen steg och steg och fyllnaden i pipan sjönk och sjönk, gjorde alltså kyrkvärden sig förtrogen med alla auktioner i trakten, landshöfdingsämbetets kungörelser och annat officiellt, som en stöttepinne i församlingen bör ha reda på, förlofningar, vigde, välskapade gosse- eller flickebarn och dödsfall. Somt visste han förut, annat kom honom att grymta af tillfredsställelse. Han fick veta, att nämdemannen i grannbyn öfverlåtit sin stora gård till den nye svärsonen. "Nicklasson han har tur han, får en svärson, som kan lösa sig till gården me kontanter. Andra ha bara förargelse af sina barn", mumlade han för sig själf. "Jag undrar hur de' ä me Karin, hon ä ju ändå mitt barn. Håhå!" kom det efteråt.

Men när han nu var färdig med första sidan och skulle till

att vända tidningen för att läsa om världshändelserna, befanns pipan ha brunnit ut. Han lade från sig tidningen för att i tobaksskrinet borta i hörnet stoppa om pipan. Det går inte riktigt bra för en någotsånär försigkommen svensk bonde att läsa tidning utan att ha pipan hängande i munnen.

Det var inte utan, att kyrkvärden såg ej så litet äldre ut i dag, än när vi sågo honom för endast några månader sedan. Det hade tagit på honom, det syntes. Om där ej vore annat än åren som åldrade oss, skulle vi människor inte vid fattiga sextio, stundom förr, se ut som vissna löf. Det som tär på sinnet sätter djupare märken än kroppens plågor.

Kyrkvärden hade ej för någon velat tillstå hur djupt det gripit honom, sargat honom, att hans dotter lämnat hans önskningar åt vinden och trotsat hans maktbud. Ja, om sanningen skulle fram, hade han sörjt lika mycket som förargat sig häröfver. Men han behöll det för sig själf, folk skulle inte få anledning att skratta åt eller ömka honom. Han var stolt, på det viset som en förmögen svensk bonde kan vara det, en stolthet som till hälften eller mer är bara envishet. Hur än tankarna plågade honom — och många sömnlösa timmar hade de redan beredt honom — aldrig skulle han låta förstå någonting, som kunde tydas, att han ångrade sig. Sitt ord toge han ej tillbaka, det fick gå som det ville.

Medan han stoppat pipan, hade han gjort upp med sig själf, att han borde passa på nästa vecka och öfvervara konkursauktionen på herrgården. Han ville bra gärna ha de svarta hästarna, han hade bjudit patronen ett tusen för dem i fjol höstas, men bara fått ett hånskratt till svar, som retade honom än i dag. Kanske det ginge för sig att få dem på auktionen för mindre än så. Jojo, så går det. Han var nu i ganska godt lynne, när han satte sig igen och vände om bladet på tidningen.

Hvad... hvad... i Herrens namn... hvad var det som stod att läsa där med tumshöga bokstäfver... Ångaren Gigantic... det var ju den som... som Karin... och Nils... foro med... Här stod, att den förlist, och att flera hundra passagerare omkommit... Tänk, Karin måtte väl... måtte väl inte vara död...

Här är listan på alla svenska passagerare... jo, här är Nils' namn och... här är Karins... de voro således med... de måtte väl... Här är listan på dem som räddats... Jag kan inte finna... inte finna hvarken Karin eller Nils... de ha omkommit båda två...

Ack, jag arme, usle man... jag förbannade dem... jag förbannade dem... jag förbannade mitt eget barn... och hon hade inte gjort någonting... bara för det hon inte ville lyda mig... lyda mig, när jag ville krossa hennes lycka... Det var min envishet som var skulden... jag förbannade henne... och nu är hon död...

Hvad skall jag göra... hvad skall jag göra? Kan jag månne få förlåtelse af Gud för det... Mitt arma barn... o Karin... Karin... förlåt mig... där du ligger i din graf... jag menade inte så hårdt... o, jag usle man...

Kyrkvärden sjönk alldeles förkrossad ned på stolen, gömde ansiktet i händerna på bordet och grät — grät blodstårar, grät med hela sin varelse, så som endast en gammal far eller mor gråter — när de vakna till besinning af att de mördat sitt eget kött och blod.

Han hade suttit så en ganska lång stund, när gamle Moppe gaf till ett skall, hvars glädtighet angaf, att det var en bekant som kom på besök. Kyrkvärden reste ansiktet ur händerna och såg ut genom fönstret. Det var gamle Håkan, Nils' far.

"Han kommer för att anklaga mig... och jag kan inte försvara mig... endast bedja honom om att förlåta mig..." stönade han.

"Godda', kyrkevärd, å godda' i stuga", hälsade Håkan, nyter som alltid.

"Kan du förlåta mig, Håkan... kan du?... de' va inte i mitt hjärta... förbannelsen... bara på läpparna... Förlåt mig, Håkan!" Kyrkvärden hade fattat hans händer och kramade dem hårdt. Gamle Håkan stod där och såg så hjärtans obegripande ut.

"Hva ä de' fatt med kyrkevärden, må ja' fråga? Han går ju på som han inte va riktet nökter", sade Håkan och försökte draga sina händer åt sig.

"Ack, Håkan, har du inte hört... jag är så olycklig, så jag kan inte säga det... Båten di for me, Karin och Nils, den har sjunkit och... och här i tidningen står det, att di ä döda och ligga på sjöbotten båda två... och jag förbanna' dem... jag får aldrig nå'n frid mera... Kan du förlåta mig, att jag var sådan mot din son, Håkan?"

"Jaså, de' ä de' kyrkevärden ger sej öfver för. Ja, prosten sa' i körka i söndas, de va bra te ångra sej. Löcke till, fast nock hade de' vatt bätter om de' händt för en fjorton da'r elle tre veckor se'n. Elles går där ingen nö hvarken på min pojk elle tösa, Karin, om de' ä sant, hva som står här." Han stack handen ned i innerfickan och framdrog ett telegram.

Han räckte det till kyrkvärden, som med af spänningen skälfvande händer vecklade upp det. Det var dateradt New York och lydde kort och godt:

"Båda räddade. Meddela kyrkvärden.

NELS OCH KARIN."

Kyrkvärden stod en lång stund tyst, men läpparna liksom rörde sig. Kanske tackade den gamle mannen himlen för den glada underrättelsen, för den tunga skuldbörda, som lyfts af honom. Han kände sig som en annan än han varit. Han var också en annan. Mången är det, hvars hela jag undergått

en förvandling — till godt eller ondt — på en dag, ja, på några minuter.

Slutligen vände han sig till Håkan, fattade hans händer och brast ut:

"Ja' är den lyckligaste mänskan i Barkeboda, för ja' har fått se mina villors väg. Mitt högmod var de' som hindrade mig från att se. — Och barnen, du Håkan, ja, Gud välsigne dem."

"De' låter höra sig! Ja, allt ä ju väl som slutar väl. Om barna visste om detta bara!"

"De' ska ske i morgon dag och på samma sätt som detta", pekande på telegrammet.

"Men kyrkevärden ser likväl, att de dära tidningarna, di kan man inte tro på, för di tar till så. Men nu får ja' skynda mej hem te Lisa me nyheten, mens den ä varm."

Och därmed hjulade han i väg i sina klapprande träskor. Kyrkvärden satte sig igen och var snart försjunken i begrundan öfver hvad som händt. Men hur det var, så såg han inte alldeles lika gammal ut. Så kan det verka att bli af med den gamle Adam.

* * *

Några dagar senare satt i den lilla svenskstaden ute på Iowas slätter pastor Holmer efter vanan i ett soffhörn och smälte frukosten. Den goda pastorn var — som mången andans man är väl det, konstigt nog — nära på ett matvrak. Han tyckte om mat och god mat och mycken mat. Om sanningen nödvändigt skall sägas, så var det af omtanke för sin mage, som pastor Holmer aldrig sökt sig till någon af de större städernas församlingar. Härute på landet, med de flesta församlingsmedlemmarna farmare, var det lättare för mrs Holmer att hålla sitt pantry välförsedt med sådant, som hennes herre och man särskildt tyckte om. Farmarmororna glömde aldrig sin pastorsfru, när de foro till staden. Under

buggysätet var det alltid bland de produkter, som skulle utbytas i groceriet, ett par pounds nykärnadt smör, ett par tre dussin färska ägg eller en stor, rund, fet ost, sådan som endast en äkta svensk-amerikansk farmarmora kan åstadkomma. Och aldrig tog pastor Holmer sig så vådligt ut till sin fördel, som när han tackade för dylika besök.

Han satt nu, som sagdt, i soffhörnet med händerna knäppta öfver magen och tänkte på just ingenting, medan maten sjönk. Genom sidofönstret kunde han se folk arbeta ute på fälten med plöjning och såning. Han slöt ögonen. Jaha, det var ju hans arbete också att plöja och så — han sådde trons och evangeliums säde i människosjälar. Det var ett tungt arbete, det också, tungt och pröfvande, och skörden blef ej alltid därefter, håhå!

En gäll tåghvissla afbröt hans tankegång. Jaha, det var middagståget. Så hade då åter en förmiddag gått till ända. Och han började undra hvad för öfverraskning hans rara hustru skulle bereda honom, när klockan ett — alltid på slaget ett, "mat i rättan tid", you know — middagen stod på bordet.

Men se, kommer där inte midt i vårbrådskan ett åkdon körande nedåt gatan från depoten. Hvem kan det vara? Sannerligen om det inte är Pete Johnson — men de andra då? Och se, svänger inte åkdonet af hitåt! Nu hörs Pete Johnsons högröstade whoa! och det stannar midt framför prästgårdsgrinden.

"Sannerligen om det inte är Nels Hokanson! Då är väl den han har i sällskap mrs Hokanson", sade pastor Holmer för sig själf och reste sig för att emottaga de besökande.

"Howdydo, pastorn. Well, här ä ja' nu tebaks. Å så får ja' introduce: pastor Holmer and miss Magnuson. De' ä hon som jag talked to you about."

"Goddag, mister Hokanson, och välkommen tillbaka. Och

det fägnar mig mycket att få hälsa er välkommen... hm!... miss Magnuson, välkommen, välkommen!" Pastor Holmer trugade dem ned i hvar sin stol.

"Som pastorn ser, så gick de' all right..."

"Det gläder mig mycket, att syftet med mister Hokansons resa hem uppnåddes. Mitt intyg... hm!... det där papperet, som mister Hokanson fick utaf mig, det hade sålunda åsyftad verkan."

"No sir, de' va inte te nå'n use. Karins old far ville inte listen te anything, but vi va öfverens and... and så foro vi ändå. Men ser pastorn, där va inte time te monkey me allt möjligt, för ja' måste va back in time för springarbetet å... så... ja, de' ä så, att pastorn får vara snäll å marry oss. Vi kom in på trinet nu, and ja' vill, att Karin ska vara missis Hokanson, innan vi kör hem. Ja' sa te Karin: Vi får vänta, tills vi träffar pastor Holmer, å ja va inne om hos Andrew Munson å fick license, så everything ä fixadt, om pastorn har tid. Vi har inte mer än hva' vi går å står i, våra trunkar and everything gick te botten me Gigantic..."

"Jaså, ni voro med på den olyckliga ångaren. Underliga äro Herrens vägar, men allt som sker är för vårt bästa. Jaha, låt oss gå in här i parlorn då, så kunna ju mister Johnson och min hustru tjänstgöra som vittnen till den heliga akten."

Och där stodo de nu, Nels och Karin, sida vid sida och aflade löften att älska och vara hvarandra trogna allt intill lifvets slut. Och Karins ögon summo i tårar, hon visste knappast själf hvarför, men hon kände dock, att hvad hon gjorde skulle hon aldrig ångra. Om bara hennes far... men hon vågade inte tänka längre.

"... I pronounce you man and wife," ljöd pastor Holmers ord. "Gud välsigne ert förbund, mister och missis Hokanson."

En försagd knackning på dörren hördes. Mrs Holmer gick för att öppna. De andra hörde så en röst, som sade:

"Här ä ett telegram till mister Hokanson. Telegrafisten sa' han sett honom gå hit, så... här ä det."

Nels slet öppet telegrammet och läste. Det var inte något sorgligt, ty hela hans ansikte sken som en sol, när han räckte det till Karin. Hon läste:

"Gud välsigne er båda! MAGNUS LARSSON."

Karin sjönk i sin mans armar, öfverväldigad af lycka.

En skuld.

I.

Lik en skeppsbruten, som af samma vreda vågor, som vållat att hans farkost gått under, kastats upp på en okänd strand, hade John Lager kommit till Amerika. Omständigheter, öfver hvilka han inte rådde mer än sjömannen öfver väder och vind, hade slungat honom hit. Han hade ej gjort något motstånd, det är sant, men det gör ej heller sjömannen, när han känner stormridet vatten slå öfver sitt hufvud. Han är nöjd att bli buren mot stranden, om han också vet, att vildar bo där.

Lager hade åtnjutit en god uppfostran och hade haft en rikemanssons förmåner, så länge det räckte. Men så kom olyckan.

Genom en fortsättning af samma omständigheter, som fört honom till Amerika, hade han tre veckor efter sin ankomst hamnat i ett arbetslag, som omlade spår på C., B. & Q.-järnvägen. Han hade icke reflekterat öfver hvart det bar, det gällde blott att nå stranden, att få fast mark under fötterna. Det ena var lika okändt för honom som det andra.

Arbetslaget räknade ett tjog arbetare af olika nationalitet. Där voro svenskar och tyskar och böhmare och ryssar. De voro

alla "seasoned", som det heter; för dem var det hårda arbetet nästan som en lek. Men för Lager, som aldrig i sitt lif förr hållit i en skyffel eller en spikslägga, var arbetet första tiden nästan outhärdligt. Hans lemmar värkte, så det var knappt han kunde sofva, och fingrarna stodo hvarje morgon krokböjda efter föregående dags grepp om bärsaxen. Denna pina förmildrades dock efter hand som han blef van vid arbetet.

Men i samma mån som han led mindre fysiskt, fick han tid till betraktelser, som gjorde, att han led på ett annat sätt. Det värkte i sinnet i stället för lemmarna, och detta kändes svårare.

Han hade i sin hjälplöshet i den främmande omgifningen helt naturligt gått till landsmännen i arbetslaget, ungefär som man vid trångmål helst går till en nära släkting. Men de hade icke upptagit honom bland sig; de hade tvärtom så godt som stött honom från sig. Och denna ovänlighet å deras sida grämde och smärtade honom djupt. Han förstod icke orsaken, därför led han så mycket värre.

Han hade förrådt sig för dem redan första dagen. Han hade fullt uppfattat, att han här stod inför någonting, som påkallade muskler i stället för kunskaper, och i känslan af att han var dem underlägsen hade han sökt stämma dem till öfverseende genom att sanningsenligt tala om, att han var främmande för kroppsarbete. Det hade naturligtvis en motsatt verkan. Hur kunde Lager, obekant med lifvet som han var, ha räknat ut att så skulle ske?

Inte kunde han ana, att det var den klass, han kom från, som man i hans person ville hämnas på. Han hade icke gjort dem något, men hans klass var skyldig. Han var af "bättre folk", han tillhörde den lyckligare ställda klass, som aldrig gjort annat än förtryckt kroppsarbetaren, som sett sina fattiga medmänniskor öfver axeln, som ingen verklig medömkan eller

barmhärtighet visat för nöden, utan på sin höjd kastat till den smulor från öfverflödets bord, på samma sätt som till hundarna.

Nu skulle de betala med ränta igen allt hvad de själfva fått lida, allt hvad deras klass fått lida. Det var hämnd, de skulle utkräfva. Och en sådan hämnd blir dagligdags utkräfd, i ena eller andra formen, här i landet på oskyldiga, som få umgälla för sin klass.

Men Lager kände inte till detta, han hade inte den aflägsnaste aning härom, och han skulle med all säkerhet inte förstått det, ens om man sagt det till honom. Men han fann för hvar dag, att hans landsmän med raffinerad uppfinningsrikhet gjorde det så otrefligt för honom som möjligt i stället för att hjälpa honom till rätta. De spelade honom spratt — men det är ju alla gröngölingars öde —, de skaffade honom obehag, de pinade honom på tusen och ett sätt. Och det var helt naturligt, att arbetskamraterna, som tillhörde annan nationalitet, skulle låta inverka på sig af det förhållandet, att Lager så att säga försköts af sina egna. När hans landsmän inte brydde sig om honom, hvarför skulle de göra det?

Det fanns dock en, som tog Lagers parti och försvarade honom, när det gick för långt. Det var Boris, ryssen. Hade det inte varit för honom, skulle Lager troligen ej stått ut. Boris var jätten i laget, han var omkring dubbelt så stark som någon annan. Han hade en gång under inflytandet af dålig whisky blifvit vild och tvungit hela laget på flykt. Därför var han fruktad af kamraterna.

Det var egendomligt att se, hur denne halfbarbar med ett barns tillgifvenhet slöt sig till Lager. Kanske rördes hans stora hjärta af den unge svenskens hjälplöshet, och det enda Boris i så fall kunde göra var att sätta sin råa styrka som ett slags sköld om honom. Kanske han inte visste hvarför han ställde sig på Lagers sida. Hvem vet? Det är t. o. m. möj-

ligt, att hos Boris gjorde sig gällande något af den gamla, i en rysk bondes själ djupt rotade vördnaden för den, som tillhör den bildade klassen, en vördnad som inte har sin motsvarighet i annat än det sätt, hvarpå en hund ser upp till sin älskade herre.

Nog af, Lager gick åtminstone fri från sina landsmänkamraters gyckel och spratt, när Boris var i närheten. Och sedan Boris en dag sett, hurledes man vid arbetet, när så lät sig göra, alltid gaf Lager "den tyngsta ändan", begärde han att få bli Lagers "partner". Och som sådan bar Boris många gånger äfven Lagers börda.

Och veckorna gingo och blefvo månader. Vårens blommor aflöstes af sommarens, fåglar sjöngo och drillade på hvarje gren, det var lif och lust öfverallt. Blott hos Lager hade årstidernas växling inte verkat någon ändring. Om en sådan skett, var det snarare så, att hans sinne blifvit skummare. Han såg framtiden an med en tröstlöshet, som visserligen inte antagit en bestämd form, men dock tryckte honom till jorden. Han kände det, som han vore dömd att fortsätta här hela sitt lif, han tviflade nämligen på sin egen kraft att slita sig lös ur denna omgifning, som var detsamma för honom som en sakta, men säker död. Det var som om han instängts i ett rum utan tillförsel af nytt syre för det som förbrukades.

Han hade inte kommit på någon bättre fot till sina landsmän. Det hade å ömse sidor blifvit en vana att inte umgås. Samvaron med Boris var enda ljuspunkten i en eljest trist och skum tillvaro.

En söndagseftermiddag hade Lager tagit en bok med sig och gått ett stycke bort längs floden, hvars fåra här är sammanträngd mellan låga klippväggar på båda sidor. I skuggan af ett träd slog Lager sig ned och glömde snart bort allt annat för bokens handling.

Bäst det var hördes ett nödrop. Lager såg snabbt upp och

varsnade ute på floden en kullstjälpt roddbåt, vid hvilken två personer sökte hålla sig fast. Men strömmen var dem för stark, båten slets från dem och dref bort mot forsen ett stycke längre nere. De två nödställda sökte nu rädda sig genom att simma mot strömmen för att nå den låga stranden ofvanför platsen, där Lager satt. Men deras bemödanden visade sig fruktlösa. Då sökte de komma intill klippväggen, det var ett sista hopp att där få något hållfäste. Det var deras enda utsikt till räddning, det var strået de grepo efter.

Om den starka strömmen fick dem i sitt våld, skulle den slunga dem ned mot forsens klippor, och ingen kunde behålla lifvet där.

Lager hade rusat upp. Han hade i samma ögonblick uppfångat hvilka de voro — den ene var Boris, den andre var Oskar, en af Lagers landsmän.

Hvad var att göra? Han såg sig omkring — där borta låg en lång kal trädgren. Kanske den skulle räcka till att... att rädda en af dem. Det stod klart för honom i ett enda ögonblick, att det ej var möjligt att rädda båda. En af dem... en af dem bara! Där nere i vattnet kämpade två medmänniskor för lifvet... en af dem kunde han rädda, den andre... den andre skulle forsen taga. Hvilken skulle bli den andre... hvilken skulle han rädda? Boris naturligtvis... Boris hade varit hans vän, hans ende vän... ja, honom skulle han rädda... Men den andre, den andre var hans landsman, yes, hans landsman, från samma land, samma rasblod... Hvad mer, om han icke varit vänlig, han var dock en landsman. Boris var ryss... ryss... den andre var landsman...

Lager stack ut trädgrenen. Det gällde att välja kvickt... fort... i nästa ögonblick vore det för sent.

Det var förfärligt... förfärligt... att välja... stackars Boris, som varit en så trogen vän... men blodet... är dock tjockare... än vattnet!

Han stack trädgrenen till svensken, landsmannen, som grep om den och af Lager drogs mot sidan. Boris såg det... aldrig skulle Lager förgäta denna sista, afskedets blick. I nästa ögonblick förde strömmen Boris vidare bort mot forsen, mot döden.

II.

John Lager, chefen för den stora järnvägsentreprenörsfirman Lager & Co., satt på sitt kontor och tuggade på pennskaftet. Detta var hans vana, när han var nervös, och han var rysligt nervös nu. Det affekterade honom alltid på det sättet, när han blef arg. Och han var arg i dag, så det förslog.

På skrifbordet framför honom låg ett nyss anländt bref. Det var från hans kompanjon Harry Lundmark. Lager tog upp brefvet och läste det sakta om igen. Det gjorde honom bara argare, d. v. s. nervösare. Ingenting kunde vara tydligare, än att de voro ena idioter båda två, både Lundmark och Malkow. Han önskade han hade dem här, så han kunde få läsa lagen för dem. Att ställa till med kif och gräl, när arbetet var som brådast, med fara att det ej blefve färdigt på föreskrifven tid. Naturligtvis måste Malkow afskedas.

Nåja, Lundmark var en något brysk herre, men han var driftig. Det var härför, som Lager tagit upp honom som kompanjon och gett honom några aktier för att binda honom vid firman. Han hade ju visat sig vara en utmärkt arbetsledare — ur arbetsgifvaresynpunkt nämligen. Han kunde få mer gjordt under en viss tid än någon annan. Lager hade väl då och då hört, att arbetarna knorrade öfver Lundmark, som hettes vara en flåbuse, men det finge man ej bry sig om. Sådant får en arbetsgifvare vänja sig vid. Att tillhålla Lundmark att drifva arbetarna något mindre hårdt, det hade aldrig fallit Lager in.

Men nu hade Lundmark råkat i delo med sin närmaste man vid arbetsledningen, ingenjör Malkow. En meningsskiljaktig-

het i början, men den hade, som ofta händer, urartat till en schism, hvilket till slut öfvergått till ren fiendskap. Lundmark hade envist fasthållit vid sin åsikt och i känslan af att han var högste man, hade han, när skälen tröto, blifvit arrogant och utsatt Malkow för förödmjukelser, som gjort denne ursinnig. Arbetarna stodo på Malkows sida, de hatade i hemlighet Lundmark på grund af hans despotiska pådrifvarmanér. Malkow hade vägrat ta i en penna eller göra en afvägning mer under Lundmark, och denne var själf ej mäktig detta. Där stod man nu — och bandelen skulle vara färdig om sex veckor.

Allt detta stod omtaladt i brefvet, som Lager just fått. Naturligtvis var det framställdt ur Lundmarks synpunkt, hvarigenom Malkow kom att framstå i allt annat än fördelaktig dager. Och så stod där, att Malkow afrest från arbetsplatsen till Chicago för att personligen tala med firmans chef.

Ett besök af gunstig herrn var således att förvänta hvilken minut som helst. Nå, låt honom komma, han skall, min själ, få tala med chefen — han skulle få veta hvilken idiot han var. Ställa till med sådant bråk och sätta firman i fara! Malkow var en fähund, det var han. Lager skulle säga honom detta rent ut.

Hvad ville Malkow för resten, och hvad var meningen med besöket? Trodde denne kanske, att han, Lager, skulle helt enkelt sitta och lyssna till en massa klagomål mot Lundmark... han skulle t. o. m. kunna vara fräck nog att fordra Lundmarks afskedande, komma och lägga fram ett ultimatum kanske: Lundmark eller mig... hahaha, det var verkligen, så man kunde skratta åt det, om det bara inte vore på samma gång så irriterande.

Hvad var denne Malkow för en? Han hade visserligen varit anställd hos firman ett halft år, men Lager hade ännu inte träffat honom, emedan Malkow hela tiden varit sysselsatt i en af de västra staterna. Lundmark hade engagerat honom

där ute och beskrifvit honom som en ovanligt duglig järnvägsingenjör, men man skulle väl veta hut ändå, fast man var duglig. Det var ett vanligt fel hos en del personer, som sluppit undan ekluten, sade Lager halfhögt till sig själf, men det var ju där man får lära sig. Jojomänsan, ekluten den är god för mycket. Lager hade själf fått smaka på den. Det hade varit en svår pärs — nu när det var öfverståndet för länge sen, kunde man ju skratta åt alltsammans.

Och chefen för den stora järnvägsentreprenörsfirman Lager & Co. lutade sig tillbaka i sin bekväma kontorsstol och föll i tankar. Han tänkte på sin första tid här i landet. Han tänkte på första anställningen vid rallarelaget på C., B. & Q.-järnvägen. Inte hade han då anat, att han en dag skulle själf bli entreprenör för järnvägsbyggen, det hade varit för orimligt att ens drömma om något sådant.

Han tänkte på hur han fått slita och lida, fysiskt och andligt, i de dagarna, ja, det hade varit förfärligt. Det var ej blott det hårda, ovana arbetet, det värsta var kamraternas ovilja, orsaken hvartill han ännu den dag i dag var inte begrep. Och så reste sig för hans minne bilden af jätten Boris, hans ende vän... Boris... Boris... som han dock uppoffrat för att rädda en landsman. Aldrig hade han kunnat glömma detta... han kunde när han ville se Boris' sorgsna blick, halft förebrående, halft förstående, när Lager valde att låta honom dö och i stället räddade sin landsman... det var förfärligt, förfärligt, detta minne. Men...

En knackning på dörren, och kontorspojken stack sitt rödlurfviga hufvud in och frågade om ingenjör Malkow fick komma in. Lagers ansikte, som mjuknat åtskilligt under vandringen omkring i minnets gårdar, återtog med ens det nästan hårda, affärsmässiga uttryck, som i regeln tillhörde det.

"Bed honom komma in."

Lager satte sig till rätta vid bordet och var — för syns

skull — upptagen med skrifning, när Malkow inträdde. Denne förblef stående halfvägs mot bordet, så länge den skrifvande inte gaf något tecken till att taga notis af honom.

Slutligen såg Lager upp. Han såg framför sig en ung man med en jättes växt, men med ett barns oskyldiga ögon i ett ansikte, som dock bar spår efter pröfvande bekymmer. Ett manligt ansikte i öfrigt, öppet och frimodigt, ingifvande betraktaren ögonblickligt förtroende.

“Jag vet hvad det är ni vill”, ryckte Lager fram utan någon inledning, “men ni gör er onödigt besvär. Jag skall säga er, att det var inte honnett gjordt af er, min herre, ni har burit er oförsvarligt åt. Ni tror kanske ni försatt oss i trångmål, men jag kan få hundra sådana som ni, och arbetet skall bli färdigt på utsatt tid er förutan. Har ni förstått... eller skall jag göra det tydligare? Ni är afskedad... hör ni det?”

Lager hade hetsat upp sig mer och mer och nästan skrek fram de sista meningarna. Malkow hade blifvit blekare. Vid de sista orden hade ett uttryck kommit i hans ögon, som talade om en förtviflans resignation. Lager hade trots sin oresonliga upphetsning uppfångat detta uttryck. Det slog honom, att han sett det någon gång förut, ja, han hade sett det, men hvar? Åh, nu såg han... det hade varit Boris... ja, det var Boris’ blick, när han fann sig uppoffrad, prisgifven åt döden i forsen. Lager såg det nu så klart. Han halft reste sig från stolen.

“Hade ni inte väntat detta afsked?” Rösten ljöd som en främmande persons, så olika var den den, som Lager endast ett par minuter förut talat med. Malkow såg sin chef in i ögonen, när han svarade:

“Jo, hur kunde jag väntat annat? Men ändå kom det som ett slag... som en dom... Jag tänkte på min mor...”

“Jag förstår, ni var hennes enda stöd, och nu... säg mig, lefver inte er far?”

"Min far... jag har aldrig haft någon far, han dog, innan jag föddes".

"Hemma i Ryssland?"

"Nej, min far hade som så mången annan rest hit till Amerika... min mor skulle komma efter, så snart hon kunde. Så föddes jag, och i samma vefva kom budskapet till den by, där min mor bodde i en gammal koja, att min far var död. Han hade omkommit, ingen visste hur det gått till. Åh, det var svåra år för min mor, de år som följde. Men så ärfde hon ett par hundra rubler, och då följde hon strömmen, som gick öfver det vida hafvet till Amerika..."

"Och er fars namn var...?"

"Malkow, som mitt..."

"Hans första namn...?"

"Boris."

Lager sjönk tillbaka i stolen. Han hade fått visshet.

Han vände ansiktet mot fönstret och såg ut. Ofrivilligt lyfte sig blicken öfver skyskraporna och for långt bort öfver solkyssta prärier till de gröna stränder, mellan hvilka den stolta, mäktiga Mississippis vågor rulla. Och han såg igen hvad som stått för hans själs ögon, väl sina tusen gånger, sedan det skedde för öfver 25 år sedan, såg Boris, kämpande i floden för sitt lif, kämpande för att undgå att slungas mot forsens stenar och riktande sin hundtrogna blick bedjande mot honom, vännen, som hade i sin makt att rädda honom. Och Lager såg sig själf våndas under tvånget af ett val mellan Boris, ryssen, vännen från fiendeland, och den andre, som var i samma nöd, hans landsman... och han... han hade icke hjälpt Boris, han valde att låta honom dö... å, det var förfärligt... Hur hade han kunnat handla så? Han hade frågat sig själf detta, hvar gång han tänkt på det.

Men han hade tillfälle nu... han ville och han skulle godtgöra sin skuld till Boris.. han skulle betala den till sonen.

Hans beslut var fattadt. Han vände sig till Malkow igen.

"Tror ni er om att fullborda arbetet på tid, om ni får leda det på egen hand?"

Malkow tog utan att själf märka det ett steg framåt. Det hade kommit något nytt, något ungkäckt i hans uppsyn.

"Det kan jag lofva, ty arbetarna äro mig tillgifna, och de lyda mig..."

"Godt! Jag behöfver Lundmark på annan plats, och ni får öfvertaga ledningen där ni är. Ja, så reser ni genast tillbaka och... jag skall telegrafiskt underrätta Lundmark... good-bye!"

Malkow, som kände sig så stormande glad, att det kändes nästan som han skulle kväfvas, skyndade mot dörren och var nära att springa omkull en ung flicka, som i detsamma inträdde. Han stammade en otymplig ursäkt, medan han, pionröd som en blyg skolgosse, steg åt sidan. Han hann dock uppfånga ett det älskligaste ansikte, han någonsin skådat. Det klack till i honom... hvad var det? Men han hade inte tid till reflexioner. I nästa minut var han ute ur kontoret och nere på gatan.

Inne på kontoret hade den unga flickan krupit upp i sin fars knä, så hela sjutton år hon var och ingen baby längre.

"Hvem var den unge mannen, som du haft besök af, pappa?"

"Hvarför det, min pulla?"

"Jo, för han såg så hjärtans god och blyg ut... såg du inte, hur han misslyckades i att springa öfver mig?"

"Nej, jag såg inte. Han är son till min förste vän på amerikansk mark... nå, hvad var det så min lilla pulla ville aftvinga sin far i dag?"

Men på tåget satt ingenjör Malkow och undrade för sig själf hur det var möjligt, att allt var sant som händt honom. Och så, innan han själf visste det, smög sig på honom äfven en undran. hvem den där unga flickan kunde vara.

III.

Där voro män ur alla nationaliteter i det arbetslag, som var sysselsatt med byggandet af en bibana för Wyoming Centraljärnvägens räkning. Det var nämligen innan sydeuropéerna med sina små anspråk undanträngt skandinaver och tyskar och irländare. På den tiden var arbetskraften mer kosmopolitisk vid järnvägsbyggen än på något annat område. Fråga den äldre generationen af svensk-amerikanare, de som kommo hit på sjutti- och åttitalet, och i hvilken ställning de än befinna sig nu, skola ganska många af dem bekänna, att de för längre eller kortare tid "arbetat på railroaden". Och de skola tala om sina erfarenheter med en viss uppspelthet, som om minnet häraf rörde sig kring ett äfventyr. Det blir naturligtvis så i längden med de flesta af våra upplefvelser, äfven dem som bragte smärta och lidanden vid tillfället, att när vi ett tjugutal år efteråt tänka på dem, ter alltsammans sig i ett ljus, som kommer oss att se endast de glada sidorna. Hvarje upplefvelse har sådana, fast vi inte alltid kunna se dem — för tårar.

Well, i rallarelagen i den gamla goda tiden funnos, som sagdt, alla sorters folk från nästan alla länder. Det behöfdes ju inte någon större skicklighet, det var bara att föra skyffel och spade, och det lärde sig hvem som helst på en dag, bara ryggen höll ut. Blåsor i händerna var det inte värdt att fästa sig vid. Och det gick bra, det var sällan någon som gaf upp för arbetets skull. Men det var ju gemenligen så, att de inte kommit till Amerika för att bli rallare. Bättre hade de flesta haft det i hemlandet, och det var för att bättra sin ställning som de rest hit. Däraf kom det sig, att personalen i arbetslagen växlade ganska ofta. Efter några veckor eller månader foro så och så många sin väg, och nya kommo i stället.

Det är annat nu för tiden, sydeuropéerna slå sig på järnvägsarbete som ett lefnadsyrke. Därmed har också lifvet

i en "railroad camp" förlorat det mesta af sin gamla brokiga karaktär. Det har ej längre det svagaste skimmer af äfventyr öfver sig.

Det arbetslag om ett par hundra man, som byggde bibanan från Watersmeet till Summerdale, var en formlig främlingslegion. Det skulle ej tjäna något till att försöka beskrifva den. Hvar enda en i laget var på något sätt olik alla de andra, de kunde därför icke beskrifvas i klump, utan hvarje individ för sig kräfde uppmärksamhet.

Det var en ångande ljum kväll i juli, följande på en stekvarm dag. Arbetet för dagen var öfver, och så var kvällsmåltiden. Arbetarna lågo utsträckta här och där på dikeskanter eller bara marken, rökande billig, illaluktande tobak, medan de tittade med tom blick uppåt mot det blåtindrande fästet och undrade, när för dem den lyckans port skulle upplåtas, som ju finnes någonstädes här i detta vida land. Andra, som voro mera sällskapliga, hade slagit sig ned i grupper på dressiner eller andra lämpliga platser, diskuterande allt möjligt mellan himmel och jord.

På en bänk utanför den järnvägsvagn, i hvilken arbetslagets ledare bodde, sutto tvenne män, en äldre man, som man genast såg inte hörde till platsen, och en yngre, hvars jättelika gestalt vi genast igenkänna som ingenjör Malkow. Och när vi se nogare efter, är äfven den andre en gammal bekant, nämligen ingen annan än chefen för firman Lager & Co., som utför järnvägsbygget. John Lager har åldrats under det år som gått, sedan vi sist sågo honom. Kanske det är något annat, som ger honom ett sådant gammalt utseende. Han har äfven blifvit nervösare — ett misstänkt tecken. Det torde således vara något annat än åren, som satt sin stämpel i hans drag.

"Jag är mycket nöjd med er. De arbeten ni utfört ha varit färdiga på tid... om det går öfver tiden, får firman

plikta... det äter upp förtjänsten... Och intet bråk med arbetarna heller... som Lundmark. Yes, jag är mycket nöjd med er... mycket nöjd med er. När detta här är färdigt, kan ni behöfva sträcka på er ett tag. Hvarför inte komma till Chicago... ni har knappast varit där... finns mycket att se... mycket att lära... äfven för en järnvägsingenjör... yes, sir. Ni får ledigt en månad eller två... för att roa er och... Säg, har ni hört hvad jag sagt?"

Lager hade sett upp och märkt, att Malkows blick ägde ett frånvarande uttryck, som dock tydligen inte hade någon oangenäm anledning, ty öfver ansiktet for, likt en solglimt, ett leende, följdt af en svag rodnad. Man kan ju aldrig veta, men det är inte omöjligt, att nämnandet af Chicago hos honom frammanat bilden af en ung yster flicka, som han en gång var nära att springa omkull — det vore i så fall inte första gången hans tankar dröjt vid detta rosiga, solglada ansikte, som han endast sett ett kort ögonblick, men dock etsat sig fast i hans minne. Han spratt till, när Lager vidrörde hans arm för att ge eftertryck åt sin fråga.

"Jo, jag har hört på... Ursäkta, om jag föreföll ouppmärksam! Och jag tackar er för de vänliga orden... Ja, allting har gått bra, om intet oförutsedt inträffar, beräknar jag att vara färdig med den här bibanan en månad före tiden..."

"En månad före... Vet ni hvad det betyder? Jo, så och så stor bonus... låt mig se... jaha, fyra tusen dollars... och hälften däraf äro era... yes, sir... för att visa att jag är nöjd med er... Och så kommer ni till Chicago... kom ihåg det... Där är ett större kontrakt ute i Washington sedan... kommer därifrån nu, som jag nämnt... yes, sir, ett stort kontrakt, som ni får ta hand om... räcker ett år minst ... Men hvad är det för oväsen...?"

De sprungo båda upp från bänken. Från ett stycke borta,

där några af arbetarna haft pokulerande för sig, kommo grälande, svärjande röster. Där var dock en röst, som i sin grofva högrösthet skilde sig från och hördes öfver de andra.

"Det är Gregor igen", sade Malkow, "när han är full, är han som från förståndet. Han kommer hitåt, kom låt oss gå in."

Men innan de båda männen hunnit in i vagnen, kom Gregor rusande fram till dem. Han hade synbarligen intet mål, han drefs endast af rusets vilda andar. Men när han fick se Lager, som genom sin klädsel skilde sig från Malkow och arbetarna, rusade han med ett vråltjut på honom och fällde honom med ett slag till marken. I nästa ögonblick blixtrade en knif, och den var redan lyft för att tillfoga Lager ett dödande hugg, när angriparen med ett enda ryck slungades flera fot bort. Gregor var som alla ryssar stor och stark, men för Malkows jättelika styrka var han som en vante. Han reste sig sakta, gnuggande sig i ögonen liksom för att se efter hvad som händt honom, kastade så en lång, skamsen blick på Malkow, mumlade ett hest: Förlåt! och lomade så af mot sitt sällskap.

Lager hade rest sig. Han var blek och darrade i alla lemmar. Han räckte Malkow handen.

"Ni har räddat... räddat mitt lif. Jag kan tacka er, men... men... ni vet inte... ni vet inte... min skuld till er var förut så... så stor... och nu har jag er... Boris' son... att tacka för mitt lif... Boris' son... Boris' son... Hur underliga äro inte ödets vägar..."

Han hade talat de sista orden halft för sig själf. En bekännelse, som han ofta förut haft behof af, darrade på hans läppar. Han ville bekänna hur han handlat mot Malkows far, han hade under alla dessa år känt det som ett mord, och dessa tankar, dessa samvetsförebråelser, hade förföljt honom

allt ifrigare, de hade ofta drifvit sömnen från hans läger, gjort honom ängslig och skygg.

Han hade haft framgångar, stora framgångar, som skaffat honom anseende bland landsmännen och andra och äfven gjort honom afundad. Man hade ofta kallat honom en lyckans förklarade gunstling, emedan han vunnit rikedom — detta sattes alltid främst — en framstående ställning och, icke minst, ovanligt lyckliga familjeförhållanden. Men ingen visste, nej, ingen visste, att trots allt det där satt en mask och gnagde oaflåtligt på hans lyckas träd. Han hade aldrig varit fri för det gnagandet, i ensamma stunder hade han liksom tyckt sig kunna höra det — åh, det hade varit förfärligt! Och efter som åren gingo, hade han känt det allt tydligare, allt skarpare, i stället för att tiden skulle breda glömska däröfver.

Han hade kallats lycklig — ja, för världen, som inte kunde se längre än till ytan, hade han synts lycklig, men människorna visste inte... de visste inte! Ja, han skulle varit lycklig, ty han hade ju alla skäl att känna sig så, om det ej varit för det där... för minnet af Boris... hans afskedsblick ... åh, han hade aldrig kunnat glömma den blicken. Han kunde se den när som helst... det var det minnet, som aldrig velat släppa honom... Han hade i sådana stunder ofta känt sig, som han skulle velat offra allt för att ha det ogjordt... det där med Boris... Boris... var det inte mord?... Han hade i alla fall känt sig som en mördare. Och då hade alltid på senare tiden tankarna sökt sig till Malkow. Kanske om han bekände allt för honom och bad honom, Boris' son, om förlåtelse, skulle han slippa att plågas af det där minnet. Frid skulle komma till hans själ med förlåtelsens ord.

"Malkow, jag har något att säga..."

Lager hade inom det ögonblick, som följde på impulsen att vid detta tillfälle säga Malkow allt, genomgått hvad här

ofvan relaterats, och de första orden hade redan undsluppit honom, när en ny tanke, en hittills för honom alldeles främmande tanke, for genom hans hjärna och med ens så helt upptog honom, att han tvärtystnade. Ja, så skulle han få sin skuldbörda lättad, var slutet på hans tankegång. Han kramade Malkows hand hårdt.

* * *

Vi förflytta oss nu utan vidare några dagar fram i tiden och från "the railroad camp" i Wyoming till det eleganta residens i en af Chicagos fashionabla förstäder, som ägdes af John Lager och beboddes af honom och familj.

En automobil stannar utanför, och ur den hoppar Lager. Han är åter hemma efter sin långa resa. Redan ute på trappan komma hans hustru och hans dotter honom till mötes och taga honom i famn och välkomna honom hem. Ingen kan misstaga sig på att detta är en lycklig familj. Familjefaderns mottagande är för hjärtligt för att inte komma från hjärtat.

Lager har snart reskläderna af och tvingas af sin dotter ned i en af de mjuka fåtöljerna. Och därefter utkräfver hon sin gamla rätt att krypa upp i pappas knä. Då får hon med ens se det blåsvarta märket i pannan efter Gregors slag.

"Men, pappa, hvad är det? Har du varit utsatt för någon olycka? Du skrämmer mig — du har inte skrifvit ett ord om detta. Stygga pappa, nu får du vara så god och tala om alltsammans, eljest får du minsann inte en enda puss mer."

Lager nästan ryckte till. Dotterns fråga bragte honom ju med ens ansikte mot ansikte med det beslut han fattat, när han teg med bekännelsen till Malkow. Han såg med af ömhet våtskimrande blick på dottern. Hon var hans enda barn, hans ögonsten, hans dyrbaraste skatt. Och denna skatt var han dock färdig att betala sin skuld med! När han såg in i dotterns ögon, kände han det som han handlat

ytterst själfviskt. Hur hade han ens kunnat tänka det... nej, han kunde icke fullfölja sitt beslut, han ville inte på något sätt inverka på dottern. Men om... nåja, man finge väl se!

"Det där", svarade han och satte fingret på stället, där märket efter slaget var, "det där är ingenting, min lilla pulla. Men", fortsatte han och lade en hand på hvardera axeln på dottern, "det kunde lätt händt, att du inte nu haft någon pappa att sitta i knä hos. Jaha, det var på håret nära. Om det inte varit för Malkow... du minns den unge man, som du en gång beskyllde för att ha sökt springa öfver dig?"

"Om jag minns honom? Har jag kanske inte mer än en gång frågat dig efter honom, fast du varit så fasligt upptagen af de dumma affärerna, att du inte hört på hvad jag sagt."

"Har du det? Och må det tillåtas mig fråga hur det kommit sig, att min dotter frågat efter en ung man, som hon inte känner och inte sett mer än en enda gång i sitt lif och då var i fara att bli ihjältrampad af honom? Jag är mer än vanligt nyfiken, Annie."

"Åh, jag vet inte, pappa, men han såg så hjärtinnerligt god ut; det finns bestämdt inte något svek i honom. Är jag inte god människokännare, du pappa?"

"Du har rätt, det finns intet svek i honom. Han är..."

"Ja, jag minns du sade att han var son till din förste vän här i landet..."

"Det var rent märkvärdigt hvad du minns väl allting i förbindelse med den där unge mannen. Det ser misstänkt ut... nej, så vackert du rodnar. Jaså, det är på det viset..."

"Nehej, det är alls inte på det viset. Jag minns honom bara så där tydligt, därför att han var så vådligt olik de

slätkammade, svansande och läspande herrar, som jag eljest känner, ser du pappa."

"Då bryr du dig väl inte heller om att jag bjudit honom hit om ett par månader... du kanske t. o. m. fordrar att jag skall ge återbud, Annie."

Till svar slog hon armarna om halsen på fadern för att dölja den sky af rodnad, som hon kände stiga i ansiktet, och han förstod. —

Vi behöfva nog inte fortsätta längre. Läsaren gissar sig säkert till hur det gick. Vi vilja endast säga, att när Malkow en dag några månader senare stod inför sin principal, i blyga, tafatta ordalag anhållande om hans dotters hand, fick han inte afslag, utan blef i stället tagen i famn.

"Du får henne, min dyrbaraste skatt, ty du är Boris' son... Boris' son."

För Jannes skull.

u var det således afgjordt — och så godt var det. Fru Benediktsson drog en liten suck af lättnad, inte som så, att hon var särskildt glad öfver resan till Amerika. Men framtiden hade tett sig så tröstlös och mörk, att nu kände fru Benediktsson sig en eller två procent nöjdare vid tanken på att en ändring skulle ske, sak samma hvad den nu ledde till.

Där låg brefvet med biljetterna, som hennes bror i Chicago förskotterat. Jaha, så var det då bara att göra sig af med hvad man inte ville ta med. Det blef alltid en hundra kronor för de gamla stumparna, och det kunde minsann vara bra att ha på resan och när de kommo fram. För om också hon hade sin bror där, så vore det inte roligt att behöfva lita till honom för allt.

Fru Benediktsson tog upp broderns bref med biljetterna och läste det för andra gången. "Dear sister Malin", stod där, "jag är mycket busy och har inte tid att skrifva långa letters. Men som jag sagt, du är much bättre af här, som du har det ställdt för dig med en sådan man, och pojken kan börja göra pengar första dagen han är här, det skall jag se till. Jag innesluter tickets för tre hela passengers, för Janne får inte gå för half, när han är fjorton. Look out

för runners i New York och låt inte pojken äta för mycket bananas på tåget, för det gör dom alltid, och så blir dom sjuka. Farväl, tills vi träffas. Din loving brother Fred.” Det var kort och godt, men det var ju allt som behöfdes.

Fru Benediktsson stack in biljetterna tillsammans med brefvet i det stora, aflånga kuvertet igen. Så'na lustiga kuvert, dubbelt så långa som breda i stället för fyrkantiga. Det var nog som man sagt, att allt i Amerika var olikt det i Sverige. Ja, måtte det nu också bli för henne olikt hvad det varit här hemma. Håhå!

Det var mest för Jannes skull, hon beslutat sig för att resa. Han var nu fjorton och hade konfirmerats. Det var inte värdt att tänka sig att hålla honom i någon lära, för Benediktsson hade ju blifvit omöjligare med hvarje år, och nu hade det kommit så långt med honom, att hvartenda öre han förtjänade, när det någon gång föll honom in att arbeta, lades på krogen. Tänk, att han kunnat bli ett sådant kräk, han som varit så ståtlig och nobel. Fru Benediktsson tänkte på den gången, när det just kommit till förklaring mellan dem och hon hade presenterat honom för sina föräldrar, hur modern hade gråtit af glädje öfver en så fin och städad svärson. Ja, det var då, det. Gud ske lof, att mor inte fått lefva och se hur det gick.

För det hade varit svårt, hon visste sannerligen inte hur det varit möjligt att få det att gå många gånger, utan någon hjälp af mannen till hushållet, snarare tvärtom. Hon hade slagit sig på hembak, men det blef ju inte mycket, aldrig öfver tolf kronor i veckan. Man kom inte långt med tolf kronor, allting så dyrt, och så var där ju skatt och så'nt. Det hade varit knalt, det var säkert, det.

Hon hade ännu haft sina krafter, men hon blef ju äldre och äldre. Och Benediktsson blef, som sagdt, omöjligare och omöjligare, arbetade mindre och drack mer. Så det var pin

otänkbart att hålla Janne i lära. Han måste hjälpa till med förtjänsten i stället, om det skulle gå. Det gjorde modern rysligt ondt om Janne, men det fanns ingen annan utväg, nej, det hade fru Benediktsson inte kunnat se. Och med svidande hjärta hade hon måst låta honom ta plats som kontorspojke. Det blef ju alltid 10 kronor i veckan, men inte var det någon framtid för honom.

Så hade det händt, att fru Benediktsson en dag kommit att tänka på sin bror Fredrik i Amerika. Om hon skulle ta och skrifva till honom och omtala sina bekymmer! Ännu fanns inte en tanke på Amerika i hennes själ, det var bara för att få lätta på bekymren genom att tala om dem, som hon skref. Efter några veckor fick hon emellertid svar från brodern, som förstått brefvet så, att man ville höra sig för. Han skref, att under sådana förhållanden som deras var det bäst att resa till Amerika. "Du och Carl äro för gamla att ha stor nytta af att komma hit, men för pojkens skull, ser du. Han kan bli någonting här", skref brodern. Fru Benediktsson hade som sagdt inte tänkt på något sådant, när hon skref, men nu stod det med ens klart för henne, att här var lösningen. Till Amerika, ja, till Amerika! Där kunde Janne bli någonting. Det kunde betyda hvad som helst. Hade inte brodern, som inte haft en bit bättre förutsättningar än Janne, redt sig bra och var nu byggmästare i Chicago och byggde dussintals hus hvarje år? Det passade riktigt bra, för Janne hade alltid haft lust för murareyrket.

Fru Benediktsson funderade inte länge, det var inte hennes sätt. Hon skref genast tillbaka till brodern och helt enkelt bad honom hjälpa familjen öfver. Det var väl inte riktigt rätt att handla så där, utan att först rådgöra med sin man. Men han var ju full dagen i ända, och hon måste tänka på Janne. Det var för Jannes skull, hon fick väl tänka något på sitt enda barns framtid, uppoffra något, om det så skulle

vara. Benediktsson var väl tvungen att foga sig i det som det blef. Det kunde göra precis detsamma, om han var här eller i Amerika, han blef nog aldrig människa igen. Men Janne, ack, det var ju pojkens hela framtid det gällde. Där borta i Amerika kunde han bli hvad som helst, det hade ju brodern skrifvit, och det kunde betyda miljonär och guvernör, till och med president. Här i Sverige såg det si och så ut med att bli någonting alls.

Fast nog var det inte roligt, det var då säkert, att lämna fosterland och vänner och den stad, där hon var född och bott i hela sitt lif. Och för att göra det svårare hade hon just i veckan fått två bättre kunder till för sitt hembak, och de voro så nöjda, så de lofvat att rekommendera henne till sina umgängesfamiljer. Kanske när allt kom omkring, det ändå vore säkrast som det var... man vet ju alltid hvad man har, men aldrig hvad man får.

Det blefve nog inte så trefligt i ett främmande land heller, där man var obekant med allt. Fru Benediktsson hade en gång hört af en som varit hemma på besök, att folk lefde till största delen på någonting, som var gjordt af deg med äppleskifvor ini. Så det var inte värdt att tänka ta till hembaket, om det skulle knipa där borta.

Men kanske Benediktsson bättrade sig, om han kom från sina supbröder... sådant hade händt. För honom som var så skicklig skräddare, om han hölle sig ordentlig, kunde det blifva riktigt bra. Men det skulle nog inte hända. Han var för inbiten supare, han kunde nog aldrig lägga bort det. Håhå!

Det fick i alla fall gå hur det ville. För Jannes framtid skulle hon kunnat uppoffra mer än så... Det var inte hela världen för resten att resa till Amerika, det var ju tusental som rest dit, och det var väl inte värre för henne än för andra.

Benediktsson kom hem en dag, och för gammal ordnings skull domderade han en hel hop, för det han inte kunnat få arbete. Detta var inte så ärligt menadt, ty han befann sig just i en af dessa perioder, då han inte tog sig hårdt vid, om det också inte fanns en timmes arbete i hela världen. Men han finge uppehålla skenet, så ginge det lättare att få en tioöring af hustrun till en bäsk.

"Usla tider, Malin, riktigt usla tider! Allting ligger nere. Landet går åt... hva' ville du säga, Malin?"

Fru Benediktsson fann här ett det lägligaste tillfälle att meddela sin herre och man hvad hon gått och ställt till med.

"Jaha, du Carl, du har så rätt i det, så. Å därför är det nog bäst vi tar å reser till Amerika..."

"Till Amerika? Nej, hörru, Malin! Tänker du låna Cederströmmens flygmaskin, hva'?"

"Nej, Carl, jag har skrifvit till bror Fredrik å bedt honom sända oss biljetter, för det ser du väl, att inte går det på detta viset längre..."

Fru Benediktsson blef allt ifrigare, och hennes man bara stod och stirrade på henne. Sådan hade han aldrig förr sett henne, hon, den undergifna, tyst och tåligt slafvande hustrun. Det var en ny erfarenhet för Benediktsson. Trots sitt halfrus vädrade han någonting, som han inte skulle kunna besegra, emedan han inte förstod sig på det. Men instinkten sade honom, att det var inte en nyck hos hustrun, utan någonting med rötter djupt, djupt nere — helt enkelt en naturdrift, moderskänslan. I striden mot den skulle han stå sig slätt, det kände han på sig. Men han måste dock inte ge tappt genast — för respektens skull.

"Men hva' ska' vi i Amerika... vi ä' för gamla", invände han.

"Ja, det vet jag, men begriper du inte, att det är för Jannes skull... där kan han bli någonting framstående, för

det skrifver Fredrik... Hva' ä' du för en far, som inte kan uppoffra så mycket för ditt barn, för Jannes framtid? Om du inte varit en så'n slarf, hade inte detta behöft ske, men..."

Benediktsson önskade inte höra mer. Så'nt hemskt humör Malin hade! Retade han henne nu med motsägelser, löpte han fara att inte få den där tioöringen till den djupt och innerligt efterlängtade bäsken.

"Nå, när du har ställt om med det, så må det vara gjordt", sade han. "Du har alltid varit en kvinna med ruter i, du Malin. Men, säj, du råkar väl inte ha en tioöring..."

Han fick den och var ej sen att kila ut för att omsätta den i en bäsk.

Se'n blef det inte mer taladt dem emellan, förrän nu brefvet med biljetterna kommit. Benediktsson stretade emot så mycket han orkade, men i botten af sin själ var han på det klara med att han berodde på hustrun i en grad, som inte tillät honom att låta henne resa med sonen från honom. Ty han hade fullt klart för sig, att intet kunde nu ändra hennes beslut. Nå, då så...

* * *

I sinom tid anlände fru Benediktsson med man och son till Chicago, där de vid stationen emottogos af byggmästare Johnson, som kom i automobil och hade brådtom som alltid.

"Howdido, Malin, å howdido, svåger Benediktsson... bideway, de' blir nog bäst du kallar dig Benson, you know... Ä' de' Janne? Han är stor nog att go to work i måron, om så skulle va'. Well, vi får väl se. Yes, välkomna till Chicago! Excuse me... har ni alla grejorna me' er, så går vi."

Och så hyfvades familjen med bylten och allt upp i automobilen. Johnson körde själf, och inom 15 minuter voro de framme.

Det var ett af byggmästare Johnsons egna hus, uppfördt för att säljas, modernt och hoprafsadt därefter.

"Well", sa' Johnson och började bära in utan vidare. "Well, här ä' vi. This is my own house, you know, å ni får bo här för tolf i månaden så länge. De' ä' bara half ränta. När jag fått sälja det, får ni naturligtvis flytta. Å så har jag köpt lite furniture åt er, så ni har nå'nting att ligga i och äta vid. Apropå de', så ä' där ett groceri rundt cornern å milkdepot i nästa block... well, du hittar nog dit, Janne, men låt bara inte lura dej på växeln, å så sök upp mej i måron, så ska' vi se, om vi kan skaffa dej plats som apprentice ... jag talte me' murarbasen i går om dej... ja, goodbye, trifs så godt, jag måste i väg till Hyde Park för att se efter ett hus."

Och i nästa ögonblick hörde familjen bilens sista chugchug! när den rundade hörnet.

Fru Benediktsson hade handlöst sjunkit ned i en stol och satt nu och stirrade rakt framför sig. Ett sådant mottagande! Knappt mer än goddag, och ändå hade hon och bror Fredrik inte träffats på 20 år. Var detta Amerika?

Hon var icke den första, som tagit fel härpå. Den som reser till Amerika gör det för att söka lyckan bland andra, som kommit dit i samma afsikt. Men den nykomne känner sig icke desto mindre grymt bedragen, om han ej behandlas som en kär gäst.

Så nu med fru Benediktsson. Hon hade väntat... ja, hvad hon väntat var hon visserligen inte på det klara med, men det var i alla händelser något annat än detta. Och hon greps af sin besvikenhetskänsla så starkt, att det var som om hon insvepts i en sky af bedröfvelse, hvars svarthet gjorde, att hon kunde inte se vare sig framåt eller tillbaka, inte se himlen öfver sig eller jorden under sina fötter. Det var som om alla trådar, som förbundo henne med tillvaron, hade slaknat eller brustit.

Midt under det hon satt så, kom Benediktsson in från de

andra rummen, som han och Janne tillsammans hade tagit i betraktande.

“Det här är, ta mej tvärt om lifvet, ett palats! Tänk dej, du Malin, vattenledning i köket å gas att koka maten med å isskåp... å det hade jag, ta mej tvärt om lifvet, inte trott svåger Fredrik om, men isskåpet ä' fullt med allt möjligt godt, som har namn... skinka å äpplen å en burk lax, du, å...”

“Å apelsiner, du mamma, stora som så”, föll Janne in och satte händerna skålformigt mot hvarandra.

Fru Benediktsson skakade på sig, liksom för att göra sig fri från någonting. Hon reste sig nu och följde med ut i köket. Hon var nu husmodern igen. Allt underkastades en pröfvande undersökning och, se, det befanns vara ganska godt.

Dagarna svunno, den ena efter den andra, fortare än aldrig förr, tyckte fru Benediktsson. Hon var så upptagen från morgon till kväll med att flytta på de nya möblerna, som bror Fredrik hjälpt dem till att få på afbetalning och som hon aldrig kunde se sig mätt på. Visst var det billiga saker, men de fägnade ögat. Hon hade länge nog fått gå och titta på de utlefvade, lappade saker, de fått nöja sig med där hemma. Nu var det allt nytt, från det minsta till det största... precis som om de varit nygifta. Så komiskt!

Benediktsson gick och såg viktig ut. Han hade hört, att här betydde det något att vara skräddare. De kunde förtjäna ända till tjugufem dollars i veckan. “De' ä' inte långt från hundra kronor, du Malin”, sa' han till hustrun. Han ville emellertid först orientera sig en smul, innan han antog något arbete. Detta orienterande ledde till att han blef bekant med landsmän, och bekantskapen ledde till besök på krogarna, och snart var det den gamla visan igen.

Janne hade uppsökt sin morbror och fått arbete. “Du kan

inte språket, du kan inte arbetet, så du får inte mer än fem dollars i veckan. De' ä' stränga lagar här, å du kan inte beräkna full pay, förr'n du är twenty-one, om du är aldrig så smart. Men du kan alltid vara sure of work, så länge jag lefver — om du tentar te business", lofvade morbrodern. Janne förstod inte hälften af det där, men han begrep, att morbrodern ville hans väl.

Men Benediktsson blef, som sagdt, inte färdig med att orientera sig. När han en dag kom hem, litet mosig, fann han sin svåger där. Det blef ord och inga visor.

"What do you mean to loaf like that?" Svågern glömde alledeles bort att tala svenska. "Såndära fasoner går inte i detta köntrit, and don't you forget it. Ut med dej å arbeta. Kan du inte få sy kläder, så lägg trottoarer eller måla hus eller hva' som står att få tag i. Här gäller det att göra skäl för sig. Den som inte vill arbeta, han ska' inte ha någonting att äta heller. De' står in the Bible. Å så en sak, du får kalla dej Charley i stället för Carl, och Benediktsson, de' ä' för långtrådigt. Benson heter det på engelska. Således är ditt namn Charley Benson. Jag känner en firma, som jag byggt hus åt. Om jag ger dej ett kort till basen, får du arbete, det är jag säker på. Men no loafing, I tell you. Goodbye, Malin, goodbye, Charley." Och i nästa ögonblick var hans bil ett block borta.

* * *

Fem år ha gått — tiden går fort i Amerika. Det är en af detta lands verkliga välsignelser.

Det är i slutet af juli. Solen bränner så het, att man tycker det är fara för att den skall antända husens spåntak. Det fräser på stentrottoaren, när en stänk träffar den, folk aktar sig för att taga med händerna på staketens järnstänger, som hela dagen varit utsatta för solstrålarna. Inte den minsta

vindkåre förnimmes, luften förefaller vara en enda dallrande värmemassa.

I ett skuggigt hörn af köksverandan sitter mrs Benson och försöker stoppa strumpor, men det blir inte mycket gjordt för den olidliga värmen. Hon far om och om igen med förklädet öfver ansiktet. My goodness, hvar kommer all svetten från? Det är ju rent så en kan smälta. Sommaren är en led tid, tycker mrs Benson, tacka vill jag vintern. Fast när det är gnistrande kallt, så det knäpper i knutarna, då tycker mrs Benson, att vintern är en led tid — "tacka vill jag sommarn". Sådana äro vi nog lite till mans, det är bara det som skiljer, att somliga inte tänka ut tanken.

Från hvar mrs Benson sitter kan hon se ett par målare, som hålla på med en husvägg. Solstrålarna falla snedt på väggen — hvad det måste vara varmt där uppe på ställningen. De hålla sig med ena handen i gejdlinan, medan de arbeta borsten med den andra. Allt som oftast sätta de ned borstarna i pytsen, hvarefter de draga upp näsdukar och torka sig under de vidskyggiga halmhattarna. Stackars alla dom som arbeta utomhus en dag som denna! tänker mrs Benson.

En paus — så går tanken öfver till sonen. Undrar, hur John står ut? Den pojken är rent som besatt, han tar inte care af sig at all, när ett arbete ska' vara färdigt. Han har sin onkels tag, undan ska' det gå, om han också ska' stupa. Men just därför har det ju också gått honom väl i handom.

Yes, det var då en välsignad stund de foro till Amerika — hur skulle det varit för dem nu månne, om de stannat i Sverige? Inte annat än fattigdom och elände, det kunde en lätt räkna ut... Inte för att det alltid varit sötebrödsdagar här heller... mrs Benson mindes nog första tiden, Benson full från morgon till kväll, Gud vet hvar han fick allt från. Och inte var det mycket John fick i början, men det fick minsann räcka med det lilla hon själf förtjänte på att hyra

ut två furnished rooms. Det var dock märkvärdigt hvad det kunde räcka, när en inte hade annan råd.

Men det hade blifvit bättre för hvarje år, ty John fick ju mer betaldt... Yes, den välsignadt rare pojken, hon kunde då inte vara annat än tacksam mot bror Fredrik, som rådt dem att resa hit, för här var det framtid för John, det var då säkert. Hon skulle aldrig ångra, att de farit till Amerika ... aldrig... så bra hade de inte fått det där hemma; och hvad John beträffade, så — ja, det hade ju också varit så godt som uteslutande för Johns skull...

Tänk, nästa år blefve John utlärd som murare, och då skulle han få fyra dollars dagen, för det var unionpris. Så ordentlig på alla vis var han, smakade inte starkt eller hade andra fula konster för sig. Han tog inte efter sin far; no, inte at all, thank goodness...

Puh, hvad det var hett! Se så där, nu fingo målarna där borta ändå ge upp, det blef för hett för dem. Gudskelof för backporchen på eftermiddagarna; där var åtminstone skugga. Och så försjönk mrs Benson åter i tankar, medan stoppnålen fördes ut och in på strumpan.

Men där ute fortfor solen att öfverskölja världsstaden med värmefloden. Fram mot tretiden stod man inte ut längre, liksom på en tyst öfverenskommelse lade man ned sina verktyg och drog sig i skuggan. Det var som pulsarna i stadens kropp saktats i sitt språng, spårvagnarnas pinglande klockor voro de enda ljud, som förnummos.

Mrs Benson spratt till. Var det inte någon, som ringde? My goodness, hvem kan det vara i denna värmen? Hon slängde den halfstoppade strumpan på stolen efter sig och skyndade genom köket och diningrummet till frontdörren. Genom glasrutan såg hon en polisuniform... det kändes som hjärtat ville stanna i henne... det var väl Benson det gällde

igen... men tänk, det måtte väl inte vara John... värmen ... solsting...

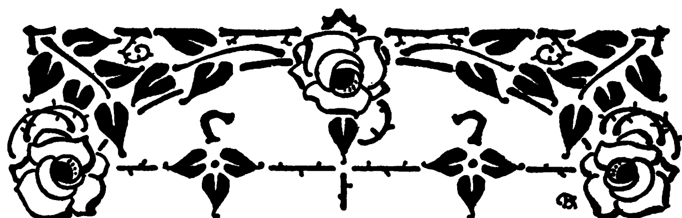
"Ä' de' här mr Benson bor?" frågade konstapeln i en sådans konventionellt lugna ton, när mrs Benson ändtligen fått dörren öppen.

"Yes, men hvad är det... är det John... är han död...?"

"Ta det lugnt, missis, det är kanske inte så farligt, men eljest är det så, att er son blef öfverhettad och föll ned och slog sig visst lite. Han har förts till Augustana-hospitalet, och de tro inte han kan lefva, förstås, men det göra de med alla. Tag det lugnt, mrs Benson, tag det lugnt. Goodbye!"

Hon stapplade fram till en stol och sjönk ned i den. Det ville inte reda sig på länge till några sammanhängande tankar. Det kändes som allt sammanstörtat omkring henne. Hvad hade hon gjort för att få lida så... Ack, att hon nå'nsin rest hit... detta skulle aldrig ha händt där hemma... hvarför hade hon, hvarför hade hon... men det var ju för Johns skull... för Johns skull...

Antingen — eller.

Brefbäraren lämnade mig ett bref. Vid första ögonkastet såg jag, att det var från Knut Björling. Det var hans egendomliga piktur, en hopgyttring af bokstäfver, olika till form och storlek, somliga sträfvande åt höger, andra åt vänster, liksom de handlöst kastats ned på papperet. Stilen förrådde, att den skrifvande visserligen ägde en icke ringa begåfning, men att han släppt herraväldet öfver sig själf, om han någonsin haft det, man kände detta intuitivt.

Jag stod för ett par minuter och vägde med brefvet i handen, innan jag bröt det, undrande hvad Knut ville nu. Antagligen att jag skulle lägga mig ut för honom igen, som jag gjort ett par tre gånger. Men det komme inte att bli af mer, nej, jag hade bara att vänta obehag däraf.

Det var nu öfver en månad, sedan Knut utan ett ord till förklaring lämnat den ganska goda plats, jag senast skaffat honom. Han hade ju gett mig sitt ord på att han nu ändtligen skulle sköta sig. Och han hade hållit sitt ord i nära ett halft år. Jag började tro, att det dock skulle bli karl af honom till sist. Sista gången jag sammanträffade med honom, var han sig inte lik, han gaf inte samma intryck af ett för alla vrånga vindar lössläppt flarn, utan hade han fått

något af den trygghet, som man alltid tycker sig finna hos en båt, den där ligger säkert förtöjd i hamn. Kanske det bara var för det han var i flicksällskap, något ovanligt för Knut, som eljest utan att vara kvinnohatare just aldrig sökt det täcka könets umgänge.

Men så hade han, som sagdt, en dag blifvit borta från kontoret, efter hvad jag fått höra, och var äfven försvunnen från sin bostad. Jag visste hvad detta betydde, och jag hade gjort upp med mig själf att inte vidare ha med honom att skaffa. Det var synd om honom, hade jag tyckt, men det fick vara förstånd med det också. Nej, Knut fick hädanefter vara för mig, detta sista hade gjort, att jag ansåg allt oss emellan oåterkalleligt slut.

Jag slet öppet kuvertet och fann det innehålla ett bref på flera tätskrifna sidor. Det var ej likt Knut — således måste det vara fråga om någonting annat än ett ficklån eller hjälp till anställning.

Jag läste:

Käre vän!

När du läser detta, är jag död, eller också är jag en ny, fri människa. Det senare menar jag bokstafligt. Hur det skall gå till, vet jag dock inte.

Jag är fullkomligt lugn i denna stund. Det finns ingenting i mitt blod, som ger mig abnormt sinnestillstånd.

Så mycket är jag på det klara med, att jag måste ur det nesliga slafveri, som jag varit försjunken i, men hvar få krafter att göra mig fri? Det är så med mig, att ju klarare jag ser mitt elände och ju allvarligare jag önskar resa mig, dess svagare känner jag mig. Det återstår endast att göra ett sista försök och, om jag misslyckas, dö. Hur det än aflöper, får du aldrig se mig mera. Jag har träffat alla anstalter för mitt försvinnande — på ena eller andra sättet.

Jag skrifver detta bref till dig, emedan du är en af de få, som visat mig medlidande, som beklagat mig i stället för att fördöma mig. Enligt vanlig uppfattning borde jag tackat dig för din vänlighet — jag vågar inte kalla det vänskap, ty sådan har jag aldrig känt mig värdig att få — men utan att vara okänslig för den, kan jag dock icke vara tacksam för något, som, när allt kommer omkring, endast varit ägnadt att förlänga lifvets helvete. Det hade varit bättre för mig, om jag fått en spark i stället. Det hade varit bättre för dig också, för du hade sluppit förarga dig öfver att ha blifvit så illa lönad. Du och andra hade gjort mig en större tjänst, om ni inte räckt så mycket som ett finger åt mig, när jag tiggde och anropade om att bli dragen upp ur dyn. Under tvångets piska hade jag då fortare kommit dit, där jag nu står. Jag har nu liksom en dörr på hvar sida om mig, båda leda till befrielse. Den ena eller den andra. Jag känner mig nästan glad, nästan lycklig, att det är så. Antingen — eller!

Du känner mycket af min historia, men icke allt. Jag vill berätta den utan några utblommeringar, utan att söka ursäkter. Kanske är jag mer att beklaga än klandra — "more sinned against than sinning".

Det är rysligt att känna sig, som man kunde förbanna den, som man eljest skulle tackat för lifvets gåfva. Men det är så: det är min far, som bär skulden till att jag är sådan jag är. Det är från honom jag ärft mitt lifs förbannelse.

Som du vet, var min far en högre ämbetsman i hufvudstaden. När han vid fyrtio års ålder ändtligen kom på tanken att gifta sig, var han till det yttre den angenäme sällskapsmannen, som njutit tappert af ungkarlslifvet, men dock icke förlorat någonting i anseende. Hans ställning i samhället öfverskylde mycket, som hos en lägre person skulle fått ett fult namn. I själfva verket var han en slaf under drycken-

skapslasten. Och i förbigående kan jag säga, att han hade kamrater, som icke voro bättre än han.

Min mor var ett adertonårigt oskyldigt barn, när hon gifte sig med min far. Hon var så okunnig om världen och dess ondska, att hon icke på länge förstod hvilket elände hon råkat i. Någon egentlig kärlek hade hon väl aldrig känt för min far, utan så godt som tvingats af föräldrarna till ja-ordet. De voro många syskon, familjen lefde i små omständigheter, och det betraktades därför som en lycka för min mor att göra ett sådant parti. Ack, det blef raka motsatsen för henne. Jag har aldrig sett min mor glad, aldrig sett henne lycklig — men jag har sett henne så olycklig, som jag föreställer mig en mänsklig varelse kan bli af sorg. Jag har ett klart minne af en gång, jag var bara sex eller sju år och min mor hade mig i knät. Hon satt tyst och såg på mig med sina alltid sorgsna ögon. I ett nu grep hon krampaktigt om mig, och den djupaste fasa spred sig öfver hennes ansikte. Efter en stund hviskade hon hest: "Mitt stackars barn, mitt stackars barn! Du har ju din fars blick." Jag förstod det ej då, hvad det allt innebar, men hennes moderskärlek kände intuitivt, att jag var ärftligt belastad. Ja, jag hade fått min fars druckna blick. Sedan har jag ofta i lifvet känt, att folk trott mig drucken, när jag icke varit det. Jag har läst någonstädes, att barn komma till världen, som redan från aflandets stund äro dömda till elände. Jag var en af dessa olyckliga, jag var född drinkare.

Du skall måhända inte tro det, men det är verkligen sant, att begäret efter starka drycker hade mig i sitt våld, redan innan jag konfirmerats. Jag var som besatt, jag kunde inte lefva utan spirituosa. Bara ett glas, så var det öfver för en dag eller längre. Begäret var ännu inte en förtärande flamma, men jag hade det i blodet. Ingen visste om det, ingen anade, att jag var sådan jag var, utom min mor. Och hon

kunde ingenting göra, ingenting mer än bedja till Gud för mig. Det gjorde hon, det kände jag. Hon förebrådde mig aldrig, hon bara såg på mig sorgset. Men modersögonen, som kärleken ger så skarp syn, sågo, att någonting var fel med mig. Då kunde hon slå armarna om mig och snyfta: "Bed till Gud om hjälp, mitt barn!" Jag försökte det, men den som fått förbannelsen med lifvet, för honom finns ingen räddning. Har jag tagit fel härpå? Det skall visa sig nu. När du läser detta, då vet jag om det är så.

Jag fick sluta i sjätte öfre. Det hette någonting annat, det blef ingen skandal af det, ty min far ägde stort inflytande på ett håll, där rektorn af mycket goda orsaker önskade att stå väl. Och så sattes jag på kontoret för ett stort försäkringsbolag, med hvars direktör min far var intimt lierad. Jag fick nu större frihet, jag vågade öppet göra hvad jag förut måst smyga mig till. Hur jag skötte min plats, vet jag inte. Det blef till ett lif i sus och dus. Det ena drog det andra med sig.

Och så kom den dag, då jag konfronterades med en förskingring af ett tusen kronor. Det var mer, hur mycket vet jag icke, ty allt hade skett under ruset. Men de upptäckte inte mer än ett tusen. Min far tillkallades. Han påtog sig naturligtvis att ersätta beloppet, och saken nedtystades. Men när vi kommo hem, bröt min far ut mot mig i anklagelser, som retade mig till häftiga svar. "Du är en usling, du skall draga skam öfver dina föräldrar", skrek han åt mig. Min mor brast i gråt. Då kunde jag inte hålla mig. "Ja, jag vet, att jag tillfogat min mor djup sorg, men hon skall förlåta mig, ty hon vet, att jag kan inte hjälpa det. Det är genom min far jag blifvit sådan, det är ett fadersarf, som jag fick redan i moderlifvet." Min far råkade i häftig vrede, och det blef ett uppträde, som slutade med att jag måste bege mig af till Amerika "för att bli människa".

Ack, är det möjligt för en sådan som mig att bli människa

i Amerika? Nej, den som inte kan räddas där hemma, kan inte räddas där kampen för tillvaron är dubbelt så hetsande, där klara hufvuden och starka viljor oeftergifligt kräfvas för segers vinnande. En vildhjärna kan Amerika tämja och skänka framgång och lycka, men den moraliskt svage, den förfallne väntar snabb och oundviklig undergång. Det är som att kasta en med förlamade armar och ben öfver bord midt i en flod med strid ström. Det kan ju vara längre eller kortare väg till forsens stenar, men där krossas alltid det olyckliga offret till döds. Hvad gör det, om det dröjer en dag eller en månad eller ett år, det betyder blott att offret får kämpa så mycket längre, får lida lifsånger så mycket längre, får känna den dödsdömdes ångest så mycket längre. Men alltid samma slut — något annat vore som att ändra naturens ordning.

Jag förbannar dock icke Amerika för det ingenting af det goda, som skall finnas här, kommit på min lott. Det är mitt fel, icke Amerikas. Tillfällena ha vimlat omkring mig, det bara hade behöfts det rätta slagets vilja. Jag har nog haft stunder af intensiv vilja, af stark åstundan, ty sådant får man här, äfven sådana som jag. Men hvad gör det, när man är besatt af djäfvulen.

Du känner till det mesta af hvad jag gått genom under dessa tre år. Det förvånar mig själf, att jag gått genom allt det där. Jag skulle inte önska min bittraste ovän att smaka den erfarenhet jag gjort. Hvarför har jag ej gjort slut på det? Jag har varit för feg — feg är rätta ordet. Hur många, jag kan säga tjogtals gånger har jag ej stått och stirrat ned i floden, från hvars grumliga djup liksom en lockande Lorelei-låt om frid — frid! — nått mitt öra. Men alltid har min töckniga hjärna dock vägrat att ge de skälfvande lemmarna den nödiga befallningen — det hade dock bara varit att klifva upp på broräcket och låta sig falla — alltid har hoppet hviskat någonting om morgondagen, som gjort att jag släpat mig där-

ifrån för att kanske under en trottoar afbida morgondagen, då samma pina och elände väntat mig. Förståndigare hade varit att länge sen taga hoppet öfver broräcket — jag har sett andra, mindre olyckliga än jag, göra det, men jag har varit för feg.

Är det inte konstigt, att man skall sakna mod att rädda sig ur en brinnande eld?

Mitt lif har inte varit ett bohémelif. Ett sådant får tänkas innebära glädjestunder med kamrater i lycklig förgätenhet af hvad som fordras af ordentligt folk. Men det har inte varit så med mig, jag har just inga kamrater eller vänner haft, jag har gått för mig själf, brytt mig om ingen, strukit omkring från krog till krog, tills elden i strupen falnat och jag raglat hem till min bostad — när jag haft någon. Och så har det gått dag efter dag, jag har under långa perioder kunnat någorlunda sköta mina göromål, men mot kvällen har det känts, som hela min varelse skulle sönderslitas af begäret efter något starkt. Det har gått an, så länge jag förmått tillfredsställa de onda andarna inom mig med att offra kvällen åt dem. Men den dag har alltid kommit, då jag öfverrumplats och drifvits som en galning bort från arbetet till krogen. Då ha alla fördämningar brustit, då har jag för dagar, ja, hela veckor inte vetat till mig. Och för hvarje gång detta upprepats, har jag blifvit motståndssvagare. Jag har känt, att det en dag skulle bli slut med all vilja, då jag inte längre skulle kunna hoppas — då jag, viljelös och hopplös, skulle slockna bort från pinan.

Så sken sol för en kort stund på min stig. Kanske det varit bättre, om det inte skett. Och hoppet spirade igen i min själ, gjorde det ljust omkring mig, och världen blef vackrare. Men så blef det åter mörkt, dubbelt mörkare än någonsin. Den episoden känner du inte. Här skall du får höra!

På kontoret hos Harrimans, när jag var där, fanns en ung flicka anställd. Hennes namn är Josefina. Det var en kärn-

flicka med både hjärna och hjärta. Du såg henne visst en gång. Hon fäste sig vid mig från första dagen, hvad hon nu än såg hos mig, men det var allvarligt menadt. Det kom så långt oss emellan, att vi talade om vår kärlek...

Du förundrar dig säkert öfver hur hon ville ha det minsta att skaffa med en sådan som jag är. Men, ser du, hon visste ingenting. Jag behärskade mig under den tid vi umgingos, så att hon aldrig fick se mig sådan jag var. Och det var det underliga, att jag aldrig känt mig så stark, som när denna rena, oskyldiga, älskande flicka var vid min sida. Det var ibland som jag fått ny tro på mig själf, och jag grät vid tanken på att kanske förbannelsen kunde lyftas från mitt lif.

När Josefina och jag gingo därute i Lincoln Park om kvällarna, där det doftade af nyutspruckna blad och grönt gräs, var det som äfven en vårlig känsla fått makt med mitt sinne. Jag måste dock säga, att det var mer för hennes skull än för min egen jag hoppades. Hon var ju så förtroendefull, så glad, så vän — det kändes som ett brott att svika hennes förhoppningar, hennes oskuldsfulla tillförsikt. Och slutligen kom jag själf också att lefva med i den ljusa värld, som hon alltid var färdig att tro på. Och när jag vågade mig på någon invändning, tystade hon mig med en kyss. En pärla till flicka är hon, en hel förmögenhet för den man, som en gång får nåden att kalla henne sin.

När vi med armarna lindade om hvarandras lif sutto och lade planer för framtiden, spelade alltid ett litet cottage i utkanten af staden hufvudrollen däri. Där ute var det mer sol och luft och blå himmel, och där skulle Josefina ha en trädgårdstäppa, och klängrosor skulle täcka vår veranda, där vi skulle sitta om kvällarna och fröjdas åt lifvet. Och Josefina insisterade på att vi skulle ha några höns, som skulle värpa färska, sköna ägg till min frukost, och tuppen skulle gala, när den härliga morgonsolen steg öfver Michigan-sjön.

När jag en gång sade henne, att allt det där var en vacker dröm, som aldrig kunde realiseras, ty jag hade ingenting, och äfven cottages i utkanten af staden kosta stora summor, då omtalade hon, att det kunde när som helst bli en verklighet — ack! hvad hennes rodnad var skön, när hon sade detta — ty hon hade sitt modersarf orördt, och det räckte att köpa cottage för och lite till. Så var det hindret för min lycka också borta! Kan du undra på att jag lät mig ryckas med och för en tid var fylld med godt hopp!

Men så en dag helt plötsligt inställde sig begäret efter rusdrycker igen. Jag hade på flera veckor endast haft ett eller högst två glas om dagen. Men nu kände jag, att det var det gamla. Jag stred emot — för min egen skull och för hennes skull — jag stred heta strider, ibland med seger, men oftare med förödande nederlag. Och vissheten kom allt starkare till mig, att de onda andarna aldrig skulle släppa mig.

Skulle jag draga denna flicka, som älskade mig så högt och som jag lärt mig älska tillbaka — skulle jag draga öfver henne samma sorg, nej, störta henne ned i samma olyckas afgrund, där jag sett min mor vrida sig af marter? Med berådt mod göra mig skyldig till att skaffa varelser till världen, som skulle vara födda med samma förbannelse som jag? Nej, nej, det finge inte ske. Där jag låg i den tysta natten och våndades på mitt läger, såg jag min moders vålnad resa sig upp för min rusiga blick — det var väl endast en hallucination, men den var förfärande reel för mig i det ögonblicket — det låg liksom en bön i hennes ögon, en bön att ej göra Josefina olycklig. Och med ens klarnade det omkring mig, jag såg tydligt hvad min oafvisliga plikt var. När jag fattat mitt beslut, skyndade jag mig att meddela Josefina det. Jag vågade inte säga henne det ansikte mot ansikte, jag kunde då ha vikit för den frestelse, som hennes ljufva ögon uttalat. Jag skref till henne, jag vet inte allt jag skref, men det var i alla fall så mycket, att

jag var henne ovärdig. Och jag gick inte tillbaka till kontoret, utan dref hela den dagen och natten och många följande dagar och nätter omkring som ett vrak på hafvet. När jag ändtligen kom till mig själf — det var för tre dagar sedan — började jag mina förberedelser för slutet.

Och här sitter jag nu, många mil från Chicago. Gör dig inga besvär med att söka efter mig, du skall inte lyckas finna minsta spår. Vare sig mitt sista försök lyckas eller ej, vare sig jag är lefvande eller död, när du läser detta — farväl!

Knut.

*

Jag har aldrig hört ett ord af eller om Knut Björling, sedan jag emottog detta bref. Tio år ha flytt. Jag vet ej hur det kommer sig, men jag kan ej helt slita mig från tanken, att han lefver någonstans — en ny, fri människa.

Vid målet.

I Lakewood högskolan skulle graduation exercises äga rum i kväll, och den stora assembly hall strålade af ljus från ett hundratal elektriska lågor. Sådana tillfällen var principal Goodman mån om att göra så högtidliga som möjligt, på det att de för de unga måtte bli ett ljust och varmt och gladt minne för lifvet.

Bland de första att stiga in och taga plats var mrs Carlson, tvättgumman från Carlisle ave. Hon satte sig så långt framme hon vågade för att kunna höra och se bättre; för hon ville både höra och se i kväll. Hennes Emil var en af graduates, och till råga på allt var han utsedd till valedictorian. Ska' säga, att det inte var liten ära för den fattiga tvättgummans son! Så tyckte hon själf; hon kom sig inte för att tänka efter, att hon nu var i Amerika, där sådant sker hvarje dag.

Mrs Carlson gjorde sig till att med näsduken torka sig om näsan, men det gällde dock mest ögonen, som inte ville hålla riktigt tätt. Så tittade hon sig förstulet omkring för att se, om någon observerat att hon grät.

Yes, detta var en glädjedag för mrs Carlson. Det var rakt omöjligt att hålla sig torr i ögonen, när hon tänkte på det. Och medan salen fylldes af föräldrar och anhöriga till andra graduates, hade hon god tid att låta tankarna bära sig tillbaka

öfver de gångna åren med deras släp och slit och umbäranden. Men dessa år hade också varit rika på stunder af den rena glädje, som endast en älskande moder har fått nåden att känna här i världen.

Emil hade ej varit mer än sju år, när fadern, som var murarehandtlangare, en dag föll ned från ett par våningars höjd och slog ihjäl sig. Han hade haft sitt hufvud för sig, Carlson, och han hade absolut vägrat att låta lifförsäkra sig eller på annat sätt trygga familjen mot sådana eventualiteter som denna. Det lilla som hopsparats gick åt att få Carlson på ett kristligt sätt i jorden. Och sen stod änkan där med sitt barn på bar backe.

På mången skulle belägenheten verkat förlamande. Om mrs Carlson tillhört fint folk, skulle det säkert gått brådt för henne att glida utför, tills hon nått den misär, som är förfärligare än blott och bart fattigdom, därför att den är så tröstlös, så utan vilja eller ambition att resa sig. Men hon var icke af det slaget, för henne var fattigdomens hårda villkor ingenting nytt.

Hur hade hon ej fått svälta och frysa som barn hemma i det lilla smålandstorpet! Hur hade hon ej fått umbära och låta sig nöja och arbeta öfver sina krafter, så tidigt som någon ville taga henne i tjänst!

Så mrs Carlson stod inte villrådig, när hon fann, att det behöfdes att ta i. Det var bara att arbeta, d. v. s. arbeta med händerna, groft, tungt. Hon hade aldrig fått lära någonting annat. En fattig torparflicka, som måste ut och tjäna, så snart hon läst sig fram för prästen eller förr, får inte lära sig att spela på piano eller brodera på silke eller måla glödande rosor på porslin eller göra annat af liknande slag, som man, när nöden tränger, kan svälta sig fram på. Det är för annat, minsann, som bönderna ha pigor. När det således nu gällde att skaffa mat åt sig och sonen, fanns det för mrs Carlson inte

mycket att välja på. Inte valde hon länge heller, utan ställde sig resolut vid tvättbaljan. Det är ett hårdt arbete, men när man har krafterna, är det inte bland de sämst gifvande. Mrs Carlson redde sig godt, ty hon var mån om att göra ett hederligt arbete — det finns stor skillnad på tvättgummor också — och hade jämt fullt upp att göra.

Medan mrs Carlson stod där, dag efter dag, öfver den rykande tvättbaljan och gnuggade på sina bättre lottade medmänniskors smutsiga kläder, tänkte hon öfver många saker. Det var rysligt mycket hon inte förstod, hur hon vände på det. Men ett stod klart och tydligt för henne, som om det skrifvits med alnshöga bokstäfver, och det var, att den som inte lärt någonting, kom aldrig ur fläcken. Det behöfdes mer än god vilja för att komma ett enda steg högre än det allra nedersta. Mrs Carlson hade aldrig hört om att redan flera århundraden förut hade en af de största filosofiska snillen mänskligheten haft bland sig uttalat den satsen: "Kunskap är makt", men hon liksom kände i luften att det var så, att kunskap var makt. Det behöfde man väl inte vara filosof för att känna.

Att hon för egen del fann sig dömd till att hålla på vid tvättbaljan, emedan hon inte fått sig något annat, det födde emellertid ingen bitterhet hos mrs Carlson. Hon visste ju, att det var ingens fel, att hon gått miste om så mycket. Föräldrarna hade inte kunnat göra mer än de gjort — och för resten skulle det inte tjänat till så värst mycket där hemma, ty där blef den som var slagen till kopparslant i alla fall aldrig mer än kopparslant. På sin höjd kunde den ena slanten bli blankare än den andra. Men, si här i detta välsignade land var det annat, det var det, förtrodde mrs Carlson sig själf. Som ett slutresultat af mrs Carlsons funderingar kom hon till det fasta beslutet, att hennes Emil skulle bli någonting — någonting annat än murarehandtlangare som far sin. I hennes tankegång hade detta någonting visserligen ingen bestämd form,

men det började i alla fall med education — sedan kom nog det andra. Hade hon inte sett kanske, hur Andersons, grocerymannens, Charles fått plats på ett stort kontor nere i staden, när han väl hade graduerat? Och var inte skräddare Lundquists August anställd i courthuset och hade trettio dollars i veckan? Men så hade han också fått lära sig någonting, ty de hade hållit honom i business college ett helt år, se'n han slutat i folkskolan.

Yes, Emil skulle ha education. Det var inte af högfärd, mrs Carlson drefs till detta beslut, nej, detta var fjärran från henne. Modershjärtat behöfver inga sådana bevekelsegrunder för att drömma om allt möjligt stort och vackert för barnens räkning. Finns det väl en mor, som icke hoppas, att hennes barn skola få det en liten smula bättre än hon har haft det?

Det var förhoppningar af detta slag, som gjorde släpet så jämförelsevis lätt för mrs Carlson, att hon aldrig fann anledning att klaga. Härtill kom, att Emil var en ovanligt snäll och begåfvad gosse, som inte bragte sin mor några sorger eller bekymmer. Med sonen hade hon aldrig talat om sina planer, sina förhoppningar och drömmar, och han blef ej så litet öfverraskad, när han kom hem med Fostermedaljen från folkskolan och modern, som om det alltid varit en afgjord sak, sade: "Ja, nu ä' de bara fyra år till, så ä' de' inte mitt fel, om du inte blir nå'nting." Han hade ju önskat att få fortsätta i högskolan, men han hade inte vågat hoppas därpå, enär han visste moderns omständigheter.

De fyra åren hade varit betydligt svåra att draga sig igenom. Det blef ju alltid större utgifter, hur man bar sig åt. Det värsta var, att hon kände sig inte vara densamma längre. Det hårda arbetet började ta på henne. Hon kunde inte flänga det från sig som förut. Hon blef fortare trött, och så kunde det ibland kännas så besynnerligt inne i bröstet, så hon fick stanna midt i arbetet och liksom hämta sig. Om inte Emil

hjälpt henne med vridmaskinen, när helst han var hemma, hade det bestämdt inte gått. Och så om lördagarna levererade Emil grocerier m. m. för Johnson, för hvilket han fick uttaga matvaror för två dollars i butiken. Det var ingen liten hjälp det.

Och så gick den ena dagen efter den andra; hon måste hålla ut, tills Emil var färdig att gå ut i lifvet. Nu stod hon vid målet, och det kändes skönt.

Medan mrs Carlson satt där och genomgick i tankarna den gångna tiden, hade salen fyllts, och nu kommo graduates inmarscherande. Där gick Emil — åh, den pojken, hennes rare gosse! Så bra han tog sig ut med den där lärdomsmössan på hufvudet och liksom en prästkappa öfver axlarna. Hon kunde inte se sig mätt på honom. Ögonen fylldes af tårar om och om igen, och det var så förargligt, ty hon fick ju använda näsduken oafbrutet. Hon snöt sig högt för att inbilla de omkringsittande, att det var snufva hon anfäktades af. Men, åjane mej, så glad hon var, så glad, så glad! Hon skulle i denna stund inte velat byta med Rockefeller.

Det ena numret efter det andra utfördes, och så kom då Emils valedictory. Mrs Carlson knäppte händerna hårdt ihop, detta var en helig stund för henne. Nu fingo tårarna strömma fritt. Hon såg inte längre hans gestalt där framme på plattformen, hon endast hörde hans röst. Orden han talade förstod hon inte mycket af, men det gjorde detsamma, för det var ju hennes Emil. Tänk, så vackert han talade, det lät som den utsöktaste vältalighet för mrs Carlsons öron. Oh, my!

Ja, hade hon fått sträfva och slita och knussla med centarna för att få dem att räcka, så var då detta den fullaste ersättning för allt. Det var inte värdt att tänka på hvad som hörde det gångna till, nu var det bara att glädjas. Ack, hvad det var sant, att den som fått lära sig något, han var något! Stod inte hennes Emil där uppe bland de andra, precis som en af

dem, fast hans mor inte annat var än tvättgumma! Där ser man, där ser man!

När Emil slutat och applåderna började, blef det för mycket för mrs Carlson. Hon brast ut i höga snyftningar. Ett par ungsnobbar i hennes närhet fnissade. Då vände hon sitt tårdränkta ansikte mot dem och sade liksom urskuldande: "De' ä' min son." Då förstodo de och skämdes. Så usel är ingen, att han ej känner liksom en blid allvarsstämmande fläkt från barndomens paradis komma öfver sin själ inför detta outgrundliga, ofantliga, som heter moderskärlek. Den är för stor, för himmelsk till sitt ursprung för att bli löjlig. —

"Mor", sade Emil, när han och modern senare sutto på hvar sin sida om köksbordet och drucko kaffe, dagen till ära, "det är något, som jag tegat med ända tills nu, som jag måste bekänna för dig — —".

Mrs Carlson spratt till och blef nästan blek. Emil såg detta och skyndade sig att lugna modern.

"Det är inte något farligt, mor, det är tvärtom."

"Åjane mej, så du skrämde mej, pojke! De' va' rent så det gjorde ondt i bröstet på mej."

Emil gick bort och strök modern öfver håret.

"Jo du, mor, jag har löfte om plats på Svensk-amerikanska Nationalbanken, och jag ska' börja i morgon dag, du."

"På svenska banken! Hva säjer du, pojk?" Å de' har du kunnat gå å tiga me' för mej — shame on you!"

Men det glädjelysta ansiktet skvallrade om att den där förebråelsen var inte på allvar.

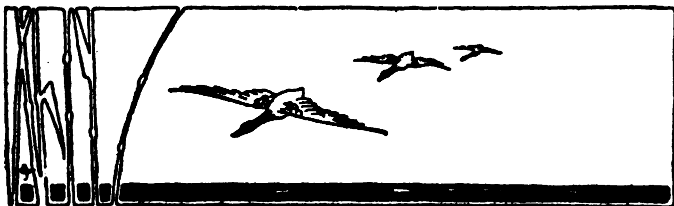
Länge låg mrs Carlson den kvällen och tänkte. Så mycken glädje hade vederfarits henne, så hon kunde rent inte förstå det. Och tyst uppsände hon ett innerligt tack till himlarnas Gud, som i sin stora godhet styrkt och hulpit henne att gifva sin gosse uppfostran och education.

När Emil nästa morgon vaknade, förvånades han öfver att ej se modern efter vanligheten upptagen med bestyr i köket. Han klädde sig och gick in till moderns säng.

"Mor!"

Men hon hörde ej. Det där onda i bröstet hade tagit ut sin rätt — hjärtat, det ömma modershjärtat, hade upphört att slå. Men öfver dragen låg utbredt ett glädjeskimmer, och händerna voro knäppta som till bön.

Hansons val.

Det kunde hvem som helst se, att Ture Hanson inte tillhörde kroppsarbetarnas stora klass. Att han var en fint uppfostrad ung man, det stod skrifvet öfver hans person i trots af arbetskläderna. Men det verkade inte offensivt, som sådant konstigt nog ibland gör. Kamraterna uppfattade genast, att han var inte en af dem, att han hörde hemma "högre upp", men hur de synade honom och hans sätt, kunde de inte finna någonting att förarga sig öfver.

O'Brien, den irländske förmannen i Wood & Co:s stora etablissemang, där Hanson var anställd som packhuskarl, kunde inte med "Swedes" — ingen kunde inlägga så mycket förakt i det ordet som O'Brien — och hade han fått sin vilja fram, skulle där inte funnits en enda svensk i packhuset. Men det råkade vara så, att chefen, gubben Wood, i stället var smått svag för svenska arbetare, hvartill helt visst en mäktigt bidragande orsak var, att han städse funnit dem lämna större valuta för den veckolön, han betalte, än arbetare af andra nationaliteter. O'Brien hade fått beskedet en gång för alla, att när helst svenska arbetare stodo att tillgå, skulle de anställas. Och var det någon, som O'Brien inte vågade trotsa, så var det old man Wood.

På så sätt hade Hanson kommit att bli anställd där. Det hände vid en tidpunkt, då det var mycket att göra i packhuset och ondt om folk. Hanson såg inte just lofvande ut för en packhuskarls tunga arbete. Hans lemmar voro finbildade, hans hela kropp föreföll vara en växande ynglings. O'Brien gaf yttring åt sina tvifvel i några ord, som inte voro just smickrande, men ändå voro ovanligt höfliga för att komma från honom. Men det fanns något hos Hanson, som mot O'Briens vilja liksom tvang honom till att vara annorlunda än mot andra "Swedes".

"I'll do my best, sir", hade Hanson svarat, och det låg så mycken allvarlig vilja i stämman, att O'Brien utan vidare gett honom arbete. Men den gamle krubbitarens natur förnekade sig dock icke, han letade reda på det värsta arbetet i hela packhuset och satte den nykomne till det.

Men till allmän förvåning, O'Briens icke minst, skötte Hanson sig som en hel karl. Han var höflig och villig, han fullgjorde sina åligganden så ytterst samvetsgrant, att det var omöjligt för O'Brien att finna minsta fel med honom. Och kamraterna hade heller inte något att anmärka. Hanson skötte sitt, kom och gick tyst, sökte aldrig kamraternas sällskap, men höll sig heller inte undan dem. När han sade nej till en inbjudan att gå med och ta en nubbe en kväll efter arbetets slut, hade de undrat om han inte var högfärdig. Men det omdömet öfvergafs strax. Nej, han var inte högfärdig, det skulle de då ge honom kredit för. Det var dock någonting med Hanson, någonting... men hvad var det, yes, hvad var det? Hanson var dem en gåta.

Veckorna gingo och blefvo månader. Hanson arbetade lika troget från morgon till kväll och for efter slutad dag med spårvagnen norrut — hur långt visste ingen. Men där ute, där landet och staden möttes, där låg en liten cottage inbäddad mellan träd, mansåldrar gamla. Och där väntade honom

en ung kvinna, fager och blåögd, hvars enda sträfvan var att visa den man, hon älskade, hur oändlig hennes kärlek var. Och ingen kunde misstaga sig på att han älskade henne tillbaka. Det var som om hans steg blifvit lättare, ju närmare han kom det lilla hemmet, han hastade framåt de sista blocken, som om det gällde mycket, mycket. Och det gjorde det äfven — han skulle ju där, omslingrad af sin hustrus armar och med hennes varma mun tryckt mot sin, vinna förnyad visshet, att lyckan var hans... ännu... O, den dagen, då han i den älskades drag skulle läsa en skymt af missmod, det skulle bli ett förfärligt slag för honom. Det var ett svårt prof hennes kärlek var utsatt för — skulle den bestå under försakelsens dagar, skulle den räcka, tills det blef ljusare? Det kunde dröja länge, länge — allting var ju så osäkert i detta främmande land.

Under sådana tankar hade Hanson hunnit fram till cottagen. I nästa minut höll han sin hustru i sin famn och fick hennes kyssar, lika varma om ej varmare än den dag för sex månader sedan, då de flyttade hit in. Gudskelof, ännu var det ingenting att frukta, ännu var lyckan hans.

"Min Agda!"

"Min Ture!"

Och så gingo de efter supper ut och satte sig på bänken utanför cottagen. Det var ej mycket till trädgård, de kunnat reda i ordning. Men där spirade blommor, och där susade det bland gröna löf, och fåglar sjöngo.

* * *

Sommaren var gången, här och där började redan brunt och rödt blanda sig i löfvens gröna, solen var ej längre blossande het, så man sökte dess värmande sken i stället för husradernas skugga. Astrar i rik färgblandning reste sina hufvuden, där stolta rosen varit drottning endast några veckor för-

ut. Ack, rosen var nu död, och fjärilen, som på guldskimrande vingar omfladdrat rosen, var också död.

Men i den lilla cottagen i Chicagos utkant lade ingen märke till att sommarens fröjd var förbi, att gräset på planen på båda sidor om fronttrappan gulnat och att robins glada röst tystnat, ty där hade kommit en fröjd inomhus, som utträngt allt annat. De unga makarnes hemliga hopp och dröm, som är alla unga makars hopp och dröm, hade förverkligats — ett litet människolif hade tagit sitt inträde där, barnet... babyn ... Nämn en större, en obeskrifligare fröjd än den, som fyller älskande makars själ, när den första babyn kommit! Kan någon vara lyckotokigare? —

Hanson hade haft tur, det var hvad hans kamrater kallade det. Det blandade sig dock ingen afundsjuka i denna deras åsikt. Tvärtom föreföll det dem som den mest naturliga sak i världen, att Hanson skulle sitta på kontoret i stället för att packa lårar i magasinet. Ingen missunnade honom det.

Det hade med Hansons förflyttning gått till på det sättet. En dag anlände en sändning varor från Frankrike. Det vanliga var, att den franske exportören skref alla affärsbref till Wood & Co. på engelska. Men nu hade det burit sig så, att firman Legouve et Compagnie i Paris genom döden förlorat sin engelske korrespondent. Innan en ny hunnit anställas, skulle det där varupartiet afsändas till Wood & Co. i Chicago och ett bref skrifvas med försäkran, hur utomordentligt angenämt det var för firman Legouve et Compagnie att stå i affärsförbindelse med firman Wood & Co. o. s. v., och i förbigående underrättande om att partipriset på imitationspärlor från och med nästa månad var 50 centimer pr dussin högre, slutande med en förnyad försäkran o .s. v. Och som det inte fanns någon till hands att skrifva brefvet på engelska, skrefs det på franska.

Men det förhöll sig samtidigt på det viset, att där inte fanns

någon på firman Wood & Co:s kontor, som förstod ett ord franska. Och där stod man, tills Hanson af en händelse fick höra om predikamentet och blef i tillfälle visa, att han förstod franska. Detta kom till gubben Woods öron. Han rasade öfver att hans firma, en af Chicagos förnämsta, varit så nära utsatt för skandalen att behöfva vända sig till utomhus person för att få ett affärsbref läst. Det skulle by gosh inte få upprepas, och så blef Hanson erbjuden att inträda på kontoret som fransk korrespondent. Detta medförde väsentligt bättre lönevillkor och gaf äfven ökad säkerhet i fråga om anställningen.

Och så hade babyn kommit och allt hade aflupit väl. Var det inte underligt, hur det gått dem i händerna? Och voro de inte lyckliga? Så frågade de unga makarna hvarandra. Och deras var lyckan, ty de voro tacksamma för sin lott. Måhända skulle mången, som kommit till detta välsignade land för att söka lyckan, inte funnit så lysande den framgång, som Hanson och hans hustru gladde sig åt. Men allt beror ju ytterst på en själf. Och lyckan kan alldeles inte bestämmas af mängden af dollars. —

Det var en afton fram i november. Präriemörkret, som är något annat än stadens mörker, hvilade florlätt öfver trakten, den lilla cottagen och trädgården med sina vissnade blad och blommor. Från de tunt strödda små husen kommo glimmande ljussken. Hvarje sådant sken betecknade ett hem, ett bo, som tvenne människovarelser i kärlek redt åt sig. Men intet hyste större lycka än den lilla cottagen.

En automobil kom sakta gatan framåt. Här i utkanten funnos minsann inga asfalterade gator. Det var med möda automobilen förmådde taga sig genom den sega sörjan.

Men se, stannade den icke framför den lilla cottagen! En äldre påpälsad herre stiger ur automobilen och går fram till grinden. Han stannar ett ögonblick i tyst betraktan af den

tafla, som lyser honom till mötes genom fönstret. Där står Hanson midt på golfvet med ena armen om lifvet på sin hustru, medan han på den andra bär den jollrande babyn.

"Seså, seså, det har kommit barn med i spelet... så mycket svårare att få honom att taga reson", mumlade han för sig själf. Så öppnade han grinden och gick med beslutsamma steg fram till dörren.

Han knackade. Hanson kom och öppnade. Ljusskenet föll fullt på den främmandes ansikte. Hanson tog ett par steg tillbaka. "Min far!' utbrast han.

"Grefven!" kom öfver hans hustrus läppar. Hon hade hastigt bleknat, och med en ofrivillig åtbörd af rädsla tryckte hon sitt barn fastare intill sig, liksom ville hon skydda det mot någon anad fara.

"Ja, min son, det är jag", yttrade den främmande, i det han trädde in i rummet. "Jag har ändtligen funnit dig och..."

Han satte sig, och först nu syntes han bevärdiga de andra med en blick.

"Ditt barn?" Han pekade på den lille i moderns famn.

"Vårt barn... Agdas och mitt barn", sade Hanson med eftertryck, tagande ett par steg fram, hvarigenom han kom att stå vid hustruns sida.

Öfver den främmandes ansikte drog en hastig skugga. Han var missnöjd med sig själf, ty han insåg, att han begått en blunder, som fört honom längre bort från målet. Han måste vara mera diplomatisk.

"Ett vackert barn... nåja, den lille har ju att brås på". Detta med en nickning i riktning af den unga modern, en nickning, som innehöll mer artighet än vänlighet. En glimt af välbehag kom i hennes blick, visande att smicker under alla omständigheter är ett användbart vapen att besegra en kvinnas

motvilja. Den främmande uppfattade blixtsnabbt den effekt hans ord haft.

“Hur gammal är den lille?” frågade han med så mjuk röst han kunde, vändande sig direkt till modern.

“Han är bara tre månader, men han är så stor och duktig, så han ser kanske äldre ut”, svarade hon, hållande upp babyn liksom för att ge tillfälle att se honom bättre.

“Du förstår, Ture, hvarför jag kommit hit?” sade nu den främmande, vändande sig till Hanson.

“Nej, min far, det gör jag icke. Jag trodde, att allt var slut...”

“När du for din väg från Stjerntofta under omständigheter, som jag inte vill uppröra hvarken dig eller mig med att upprepa... när du försvann utan att låta dina föräldrar veta ett ord om hvart du begaf dig, eller hur det gick dig... du förstår, det sårade din fars och mors stolthet... något sådant hade aldrig förr händt i den Stjernstråleska släkten... din mors släkt, den Löwensvärdska, är ännu stoltare än min... du, vårt enda barn, arftagare till namnet, far din väg... flyr...”

“Min far, jag vet, att jag sårade djupt mina föräldrars stolthet med det steg jag tog, men jag kunde ej annat... När man kallade mig vanbörding för det jag älskade Agda, en simpel skogvaktares dotter, när du, min far, förbannade den stund jag föddes, emedan det skulle draga vanära öfver det Stjernstråleska namnet, om jag följde mitt hjärtas bud och äktade en dotter af folket... då kände jag mig utstött som son, då var jag inte längre en Stjernstråle. Och jag flydde fosterlandet och kom hit... här hindrade inga fördomar mig från att äkta min hjärtans kär...”

“Ni äro då gifta?” Frågan kom, innan grefve Stjernstråle, som vi likaså gärna kunna kalla honom nu, betänk, att inne-

börden däraf var kränkande. Hanson gjorde våld på sig för att tala lugnt.

"Ja, vi äro makar inför Gud och människor... och om vi inte vore det, min far, skulle *det* varit mindre vanärande för det Stjernstråleska namnet? Sådana äro, efter hvad jag minns, åsikterna därhemma inom den klass, jag en gång tillhörde... men jag skulle i stället ansett det vara en vanheder att handla så som... som min mor föreslog..."

"Du är bitter, Ture, men du bör dock betänka den gamla satsen, att noblesse oblige..."

"Det gjorde jag, min far, jag handlade enligt samvetets bud och hjärtats. Därmed sattes ingen fläck på det Stjernstråleska namnet... För resten, jag är ingenting annat än Ture Hanson nu... hvad han gör, kan inte sätta fläck på namnet Stjernstråle".

Bitterheten i tonen undgick inte den gamle.

"Och finnes det inga villkor, inga omständigheter, under hvilka du skulle återtaga det namn, som du är född att bära, ett af de mest glänsande i ditt fosterlands historia... din mor och jag stå färdiga att förlåta dig, om..."

"Om hvad, min far? Säg ut fort, så att det må bli klargjordt oss emellan."

"Seså, Ture, brusa inte upp så där, utan lyssna till reson... Jag är beredd att sörja på bästa sätt för... för... din hustru och barnet, om du vill..."

Hanson förmådde inte längre behärska sig. Med vrede afmålad i sina drag och skälfvande i hela sin kropp gick han ett par steg närmare fadern, som halft ryggade tillbaka i stolen.

"Om du inte vore min far... men, nej, du är inte min far, ty så kan inte en far skymfa. Om det var ditt ärende... så res hem igen, och... betrakta din son som död."

"Du väljer då..."

"Jag har längesedan valt... ser du de två små flaggorna där på väggen? Den gula och blå, den representerar mitt och Agdas fosterland... Sverige... som vi aldrig kunna glömma... den andra, den röda och hvita och blå, den representerar mitt barns fosterland, Amerika. Han, min son, skall slippa smärtan att..."

"Håll, Ture, du går för långt..."

"Jag har valt... för mig själf, för min maka och min son."

Grefven reste sig. Han insåg, att en fortsättning endast skulle förvärra situationen. När han räckte handen till farväl, stodo tårar i den gamle, stolte mannens ögon, och hans röst darrade. "Kanske jag kan förstå, hvarför du handlar så, jag kan fatta hur hedern bjuder dig göra det... men din mor skall aldrig göra det. — Så farväl då, min son, farväl Agda ... min dotter. Gud välsigne er och skydde er lycka!" Han tryckte en hastig kyss på sonhustruns panna, lade tyst sin hand på den lille sonsonens hufvud och störtade därefter på dörren. Inom några sekunder förde den väntande automobilen honom bort.

Men inne i den lilla cottagen stodo de unga makarna omslutna af hvarandras armar, hjärta tryckt mot hjärta, i tyst lycka.

Följande dag fick Hanson emottaga ett rekommenderadt bref. Det innehöll ingenting annat än en af First National Bank utställd check å fem tusen dollars.

När mor kom.

et var i väntsalen på Polk street-stationen i Chicago. Jag hade råkat gå miste om det förstadståg, som jag plägade resa hem med, och fick nu vackert vänta i en halftimma på nästa tåg. På den tiden — det här hände omkring tjugu år sedan — gick inte tåg hvar femte minut som nu.

Medan jag väntade, slog jag mig ned på en soffa i väntsalen, drog upp ur fickan det trycksvärtsfärska numret af den tidning, vid hvilken jag var anställd, och började läsa.

Jag stördes dock i läsningen af att någon gick ideligen fram och tillbaka på golfvet. För hvarje gång denne någon passerade mig, kände jag liksom en vindpust träffa mig. Kunde då inte människan sätta sig i stället för att gå där och fläkta och störa med sitt eviga tramp! Jag såg upp — med en irriterad min, kan jag tro.

Det var en stor, bredaxlad man, af den kända typ, som representerar släpet och slitet på farmen. Det låg envis trygghet öfver honom. I det brunhyllta ansiktet sutto ett par ljusblå, spejande ögon under buskiga bryn.

Han var klädd i den traditionella pälsrocken med det ludna utåt. Ärmarna voro för korta, och genom dem stucko händerna ut så långt, att man såg de kraftiga handlederna. Det var

ett par händer, som buro alla tecken af att ha varit med och tagit tag. Jag gjorde en hastig beräkning för mig själf af hur långt jag skulle flyga, om den där lappade till mig på fullt allvar. Kanske jag skulle ha sagt ett spydigt ord eljest, men jag behärskade mig. Det är förvånande, hur fördragsam man kan vara med en person, som har tockna släggor till händer.

Fram och åter, oupphörligt fram och åter gick han. För hvarje gång han kom till ändan af väntsalen, tittade han upp på väggklockan. Det syntes tydligt, att han tyckte klockan gick bedröfligt sakta. Det var således någon han väntade på, kanske det t. o. m. var ett kärleksmöte, fast han föreföll för gammal för romantik och sådana stollaforor. Man kan dock aldrig veta!

Bäst jag satt där och föreställde mig det ena efter det andra om honom och gjorde honom till hjälten i en lång rad af äfventyr, kom han rakt bort och slog sig ned på den lediga sittplatsen vid sidan af min.

"Ja' ser du är svensk", sa' han och räckte fram handen. Hans fingrar lade sig kring mina eländiga skrifvarefingrar som ett skrufstäd, och jag fick uppbjuda allt jag hade af behärskning för att inte skrika högt, så klämde han till i sin öfversvallande vänlighet. Det var ett ärligt, svenskt handslag, det kunde aldrig slå fel. Jag har fått flera sådana i min dag och tackar alltid Gud för att det finns sådant folk, fast det ibland värkt i mina fingrar för en half dag efteråt.

Han pekade på tidningen jag höll i handen till förklaring af hur han visste, att vi voro landsmän. Vi kommo ögonblickligen i lifligt samtal, precis som vi varit gamla bekanta. Det vill säga, att det var mest han som talade. Jag märkte, att det var som en lindring för honom att få språka. Han njöt af att få berätta. Och som jag vädrade en intressant historia, lät jag honom hållas. Han kallade mig du hela

tiden, och alldenstund han tydligen gjorde det i bästa afsikt, kunde jag för skams skull inte vara så oartig och kalla honom annat tillbaka.

Jag fick veta, att han väntade sin mor med immigranttåget kl. 5.

"My old mother, som jag inte sett på tjugu år. Då kan du väl inte undra på att jag är excited a little bit."

Han vände ansiktet bort, han ville inte låta mig se, att där satt en tårdroppe i hvardera ögat. Han såg nästan skamsen ut öfver att vara så där känslosam. Det är vanligtvis så med människor, som måst slita sig fram genom lifvet, att de inte gärna visa hvad de känna. Dragen kunna vara som huggna ur gråberget, och ändå finns där bakom denna vanemask ett det rikaste, finaste känslolif. Se dem in i ögonen bara — där välla floder af ömhet, af godhet fram. Ögonen äro förrädare.

"Tjugu år — det är en lång tid. Hvarför har du inte rest hem och hälsat på mor någon gång?" frågade jag för att hjälpa honom på trafven. Han torkade sig med näsduken om munnen och näsan, men det var bestämdt bara en ursäkt för att komma åt att torka ögonen. Nå, jag hade ingenting märkt!

"Why I haven't gone home...?" Han liksom tvekade för ett ögonblick eller två. Så vände han sig helt mot mig. Det hade kommit i hans drag något af sorg och bitterhet i förening, som nästan gjorde det till ett annat ansikte. Jag såg tydligt, att det upprörde honom, han förmådde icke eller brydde sig icke längre om att dölja det.

"Why I haven't gone home?" Han upprepade orden långsamt. "Ja' ska säja det rent ut: Ja' har inte velat."

Han torkade med handens afvigsida bort svettdropparna, som stodo klara på pannan. Vid tinningarna svällde ådrorna, och jag liksom kände hur han arbetade för att komma loss

ur de frammanade minnenas våld. Jag sade inte ett ord eller gjorde en rörelse, som kunde störa honom. Efter ett par tre minuter var han sig tämligen lik igen.

"Efter som vi kom te talk about it, må ja' så gärna berätta om hur det va', ifall du kärar te höra på", började han.

Han berättade nervöst, det gick i zigzag, och det var svårt att följa med händelsernas tråd. Därför är kanske bäst att återge hans historia med andra ord än hans.

* * *

Peter Martinson — så hette han — var son till en välbesuten hemmansägare på skånska slätten. Han och den ett par år äldre brodern Johan voro enda barnen. Båda vistades i hemmet och hjälpte till med arbetet på egendomen.

Emellertid blef Johan alltid gynnad af fadern på alla sätt, medan Peter behandlades som en af drängarna. Johan fick allt hvad han begärde af fadern och var alltid försedd med pengar, som han inte sparade på. Men Peter var fadern snål mot, och han fick nästan tigga hvarje öre. Modern stack till honom hvad hon kunde, men det kunde ju inte bli mycket, och dessutom fick det ske i största hemlighet, så att inte fadern märkte någonting. Modern var en af dessa undergifna, självförglömmande varelser, till hvilkas olycka det ofta hör att bli fastkedjad för lifvet vid en tyrann, som icke värderar eller ens märker deras offer. Hon älskade båda sina barn — om det var någon skillnad, så kanske det var till förmån för Peter, men det var nog lika mycket ett behof af att utjämna den orättvisa, som vederfors honom från faderns sida.

Hon var dock så kuschad under mannen, att hon ej vågade visa sig annorlunda mot Peter, än fadern var mot honom. Peter kände instinktlikt hur det var fatt, han kände, att den rikedom af kärlek, som fanns hos modern, undanhölls honom, emedan hon inte vågade ge yttring åt den. Han

anklagade henne inte för detta, han snarare kände medlidande. Och det vardt till sist en vana, under hvilken båda ledo, att inte visa hvad de kände.

Brodern hade på grund af det favoritskap, fadern visade honom, blifvit arrogant och befallande mot Peter. Därför att han ingen hade att förtro sig åt, att klaga för och att finna tröst hos, hade allt detta gjort Peter tyst och inbunden. Han bråddes på modern en stor del, och fast han kände sig rebellisk ibland, tog det alltid emot att gå till försvar för sin rätt, och han fogade sig i förhållandet som det var. I många svenska bondehem har sådant till slut ledt till sorgliga konflikter, ja, till blodiga tragedier.

Tiden gick, och Peter var nu tjuguett år. Så hände det rysliga.

Peter hade lagt märke till att Johan började allt oftare ha sina vägar åt herrgården till om kvällarna, och det var alltid sent, när han kom därifrån. Dagen efter såg Johan ofta förstörd ut, men Peter, som ju vant sig vid att ha sina tankar för sig, sade ingenting. Han hade dock hört, att Johan plägade sällskapa med inspektoren, och att det spelades kort och dracks betydligt därborta.

En kväll, då Johan föreföll ovanligt orolig och upprörd, hade Peter, utan att egentligen veta hvarför, smugit sig efter honom. Johan tog efter vanan vägen in i skogen, bakom hvilken herrgården låg. Peter såg Johan stanna vid en krök af vägen och liksom invänta någon. Denne kom snart från herrgårdshållet, och de två började genast ett lifligt samtal, som ibland ökades till häftighet. I ett nu såg Peter brodern med en vig rörelse kasta sig öfver den främmande och slå honom till marken. Ett par halft kväfda eder var allt Peter hörde från sin plats. Så reste Johan sig, men den andre blef liggande på marken. Johan ilade från platsen det fortaste han kunde och strök så nära busken, bakom hvilken

Peter stod, att han inte skulle undgått att se honom, om han ej varit så helt upptagen af sin ifver att komma bort från platsen.

Peter såg hur Johan tappade någonting, utan att märka det. När brodern försvunnit, gick Peter fram och fann då, att det tappade var en med sedlar späckad plånbok. Hvar hade Johan fått den? Peter intogs af onda aningar. Hvad hade Johan gjort till den främmande? Var han en rånare — kanske en mördare?

Peter visste inte hvad han skulle tro om brodern, men så mycket kände han, att han måste skydda Johan. Trots allt var denne dock hans bror. Han vågade sig inte fram till stället, där den främmande låg, han ville inte veta någonting af hvad som skett, han ville endast att Johan skulle komma undan följderna, hvilka dessa än kunde bli. Under grubbel häröfver gick han en lång omväg till hemmet, och det var midnatt, när han anlände dit.

Han såg, att där var folk på gården, och förbindande detta med hvad han gått och tänkt på, fattades han af en plötslig förskräckelse. Skulle det vara för sent att rädda Johan? Skulle hans bror... hans bror... bli tagen som... mördare...?

I samma ögonblick kände han, att han bar den hittade plånboken i fickan. Den måste man icke finna, den skulle vittna mot Johan. Han slängde den från sig in i ett klöfverland.

Man kom emot honom. Johan var en af dem. "Hvar har du varit?" frågades. Peter kunde inte svara härpå, det vore ju att förråda allt. "Hvarför ser du så förskräckt ut, det är väl inte du, som mördat inspektoren?" frågade Johan. Han vågade inte se Peter i ögonen, när han gjorde frågan. Peter svarade inte. Inspektoren... var han den främmande,

som... det var således icke blott rån, det var mord som begåtts...

Någon hade kommit vägen fram och hittat inspektorens lik så strax efter mordet, att det hade ännu icke kallnat. Som Mårten Anders' gård var närmast till platsen, hade man skyndat dit.

Det väckte förvåning, att Peter inte var hemma. Johan däremot hade legat i sin goda sömn, när folket i gården väckts. Och när nu Peter kom hem så här långt efter och tydligen var upprörd, var det alls inte underligt, att misstankarna riktade sig mot honom. Mot alla frågor förhöll han sig envist tyst. Detta skulle gifvetvis stärka misstankarna.

Följden vardt, att Peter slutligen blef ställd under anklagelse för rånmordet på inspektoren. Han nekade inför rätten till att han var den skyldige, men därutöfver vägrade han att förklara sig. Som inga direkta bevis förelågo och sannolikhetsbevisen voro för svaga, blef han frikänd. Men allmänna opinionen, som lika ofta har orätt som rätt, frikände honom inte. Och fadern så godt som utstötte honom. Han ville icke ha en son, som var mördare.

Det blef för svårt för Peter, allt detta. Han beslöt därför att fara sin väg så långt bort, att ingen kände honom.

När han fattat detta beslut, kom det som en blixt för honom, att han ju kunde använda sig af de pengar, som Johan stulit ur inspektorens ficka. Han var i ett sinnestillstånd, som inte tillät något längre resonemang med sig själf om det rätta eller orätta häri. Han behöfde pengarna för att sätta sitt beslut i verkställighet, ty af fadern ville han inte emottaga ett öre. Och så smög han sig till att leta i klöfverlandet efter plånboken, som han återfann i välbehållet skick. Det tjocka lädret hade skyddat innehållet mot väder och väta. Det var en summa på fem hundra kronor.

En dag passade han på att säga farväl till modern. "Jag är oskyldig, mor!" var allt han sade.

Nästa dag var han försvunnen. Johan var högeligen glad häröfver, ty nu behöfde han ej längre frukta för att bli anklagad för mordet. Nu kunde knappast någon tvifla på att ej Peter var den skyldige. Hvarför försvann han, sade man, om ej det onda samvetet plågade honom. Och när ett år eller så efter Peters försvinnande ett bref anlände från Amerika med en växel å fem hundra kronor till inspektorens änka, var detta detsamma som en bekännelse. Hur litet vi människor dock ibland veta om det, som vi sätta oss till doms öfver! —

Peter hade kommit till Illinois, där han fick arbete hos en svensk farmare. Här stannade han i fem år som dräng, och när så farmaren, som var änkling, dog, stannade Peter som måg och ägare af farmen.

Under dessa tjugu år hade Peter genom kyrkoherden i församlingen fått veta hur det gick där hemma. Johan hade efter några år öfvertagit gården emot att försörja de gamla till döddagar. Han började dock snart föra ett lif, som inte kunde annat än leda till ruin. Han spelade och drack, liksom var det något han ville komma ifrån, aggande kval han ville döfva. Det kunde inte hålla ihop länge på det viset, och för några månader sedan hade kyrkoherden skrifvit till Peter, att Johan fått gå från alltihop, hvarefter han gjorde pinan kort med ett revolverskott i tinningen. Det var väl, att fadern, som i det längsta höll på Johan, fått dö, innan detta hände, så han slapp gå med den sorgen i grafven. Den gamla modern skulle ej haft någon annan plats att flytta till än fattighuset, om ej Peter skrifvit och tiggt och bedt henne komma hit. "Kom, mor! Här är ingen, som du behöfver vara rädd för. Låt mig få bli ditt barn riktigt och rå om dig på gamla dagar." Och modershjärtat lystrade

till kallelsen, hur svårt det än var att slita sig från den torfva, där hon framlefvat ett helt lif.

"I tell you, mor ska få det peaceful på gamla da'r", slöt Peter sin berättelse. "Hon ska inte behöfva röra sina hands till det minsta, bara sitta i en rocking chair och ta det easy... Men jiminy crickets, klockan är fem nu, and five ten the train is due."

Jag lät mitt tåg gå från mig för att bevittna mötet mellan dessa två, mor och son, som nu skulle "få hvarandra", såsom det heter i romanerna.

* * *

Det långa tåget rullade under signalklockans klämtande in på stationen. Det väldiga lokomotivet stoppade med något som liknade en lättnadens suck. På perrongen ilade järnvägens porters de ur kupéerna utströmmande passagerarna till mötes.

Men det fanns ett par kupéer, som passagerarna kommo ur långsamt och med ej så litet besvär. De hade så mycket att släpa på, kappsäckar, korgar, bylten. De voro immigranter.

Af stationsbetjäningen föstes de tillhopa i en klunga i närheten af grinden. Man var visst inte öfverdrifvet hänsynsfull mot dem, där var inte tid till sådant. De, som inte raskade på, riskerade att få sig en lätt knuff i ryggen, som gaf fart. Men det bekom dem ej det minsta, de voro vana vid det. Allt sedan de lämnade fosterjorden, hade det varit så, att de behandlats som en skock får. Och de hade utan knot fördragit det. Hvad kunde de för resten göra annat än foga sig däri! Och här stodo de nu, vidögdt blickande omkring sig, förundrande sig öfver allt det nya de sågo och äfven smått undrande kanske, hur snart de själfva skulle få utgöra en del af detta myllrande, brådskande lif, som skulle bringa dem lycka och — guld.

Så började en vaktmästare ropa ut namnen på dem bland immigranterna, som hade anhöriga eller bekanta sig till mötes. Hvilka igenträffandets scener!

Min nyvunne vän trängde sig oförväget fram genom den väntande skaran. Ingenting kunde hejda honom, hans armbågar arbetade som maskiner. Hans ögon öfverforo den på andra sidan grinden stående hopen. Det var ögon, hvilka han var van att se långt med där ute på de vida prärierna. Han granskade det ena ansiktet efter det andra — nej, det var inte mor. Han hade visserligen inte sett hennes ansikte på tjugu år, och det var tydligt, att hon under tiden åldrats och nu inte såg ut som då, men Peter var dock inom sig säker om att han skulle genast igenkänna henne.

Den där hopskrumpna, krumryggiga gamla, med hufvudklädet neddraget öfver den djupt fårade pannan, bestämdt var det mor. Peter tittade en gång till — ja, han hade inte tagit fel, det var mor.

"Mor!"

Bland dessa hundrade var det nog ingen, som ej förstod det ropet, äfven om det tungomål, ordet uttalades på, var dem främmande. Men var det inte underligt, att blott hon, denna enda som ropet gällde, kändes vid det! Men, nej, det var inte underligt alls. Kalla på din moder tvärs öfver den svallande oceanen, och hon skall höra dig och känna igen sitt barns röst.

"Mor!"

Och ut ur klungan kom hon stultande, så ifrigt hennes gamla ben tilläto.

"Min Peter!"

Grinden öppnades, och i nästa ögonblick var den gamla fångad af ett par starka armar, som lyfte henne upp från marken och buro henne som en baby bort till en bänk. Och utan att bry sig det minsta om att nyfikna rundt omkring

gapade på dem och i mjugg skrattade åt dem, tog han den gamla modern i knät, lade hennes armar om sin hals och kysste gång på gång hennes ansikte.

"Ä' du rent tokig, påg?" brast den gamla ut, värjande sig mot de för henne ovanliga karesserna.

"Nu är ja' din lille baby boy, å nu ska du hålla af mej å kiss me å love me, å ja' ska hålla af dej, mor, and kiss you and love you. Hör du det, mor!" jollrade Peter, medan tårar, glada glädjetårar spritte utför kinderna.

"Ja' förstår inte hva du säjer, men nock är ja' så lyckli så ja' kan dö, du Peter", sa' mor.

Och nog bar det skrynkliga ansiktet syn för sägen.

Blomstedts omvändelse.

Hur det kom sig, att Carl Rudolf Natanael Blomstedt från en af Stockholms eleganter förvandlats till dräng hos den gamle skotten Andy McKean i Bureau county i staten Illinois, Norra Amerika, vore en nog så lärorik historia, men skulle taga för långt att berätta. Vi hoppa alltså öfver de första kapitlen och träffa på vår hjälte, när han i all sin obetalta härlighet uppenbarade sig hos sin morbror Charles Johnson i Princeton, hvilket hände på själfva tacksägelsedagen år 18—. Well, det var det året, då det var så mycket snö.

Han kom helt oförhappandes, han hade inte i förväg skrifvit till morbrodern, hvilket "unter uns" berodde på att det inte var alldeles frivilligt, som han öfvergaf modern Svea. I själfva verket voro omständigheterna så pådrifvande, att solen hann inte gå ned mellan hans beslut att vända fäderneslandet ryggen och afresan.

Morbror Johnson blef öfverraskad, det är det minsta man kan säga. Sedan hans syster Beata, som flyttat till hufvudstaden, blifvit gift med en husbyggare där, som det gått bra för, hade hon inte underhållit någon stadig förbindelse med sina fattiga syskon nere i Småland, och under de 20 år Kalle varit i Amerika hade han inte fått en rad från systern. Han

endast visste genom de gamla på torpet därhemma, att Beata var så fin, att hon "åkte i karet", när hon skulle ut att handla. Han visste inte, att sedan dess hade Beatas man slagit vantarna i bordet.

Han tog inte mot sin systerson med öppen famn, nej, det gjorde han inte. Han var visst inte okänslig för släktskapen, det blir man ej här i landet, fast motsatsen påståtts, men detta är en legend, som uppkommit på så sätt, att när man därhemma önskat göra sig af med ett rötägg och skickat det i väg till någon dittills förgäten släkting här, har det händt, att emottagandet inte blifvit så uppoffrande, som man bespetsat sig på.

Så nu med Carl Rudolf Natanael Blomstedt. Morbrodern hade för sin del fått slita ondt med hårdt arbete i hela sitt lif. Och ändå hade han aldrig haft råd till sådana extravaganser som att röka cigarr i hvardagslag. Det var därför helt naturligt, att han skulle med en viss misstänksamhet se sin systerson gå och slå dank, uppsträckt i ren ståndkrage för hvarje dag och bolmande på cigarrer, som det doftade oförskämdt godt af. När han så fick höra af bartendern på Jacobs saloon, som Blomstedt gjort äran att välja till stamhåll, att hans systerson rynkade på näsan åt whisky, som inte kostade minst 15 cents pr drink, då blef morbror Johnson arg och slog näfven i bordet och förklarade för gunstig herrn, att nu var det slut med tålamodet.

"Den som inte vill arbeta, han ska inte heller äta, står de' i skriften, å tror du att du kan gå här å vara lazy å äta på oss, för de' ja' ä din morbror, tar du fel, by jimminy crickets", sa' morbror Johnson.

Det är ej troligt, att Blomstedt skänkt den aflägsnaste tanke åt det förhållandet, att han inte betalt en cent för sig under de veckor, han bott i morbroderns hus. Fy, så små-

aktiga ändå somliga människor kunna vara! Och sådant tal från hans egen köttslige morbror!

Men hvad var att göra, ja, hvad var att göra? Det bar sig så olämpligt, att hans kassa i samma vefva tog slut. Han hade inte tänkt på att hålla på de dollars, han hade i plånboken vid framkomsten. En sådan kasus som att vara pank och inte kunna vigga så mycket som en femma en gång — han försökte förgäfves med supkamraterna hos Jacobs — hade han aldrig tänkt sig.

Nå, uppslaget af detta blef, att Carl Rudolf Natanael Blomstedt, med den kompletta viljelöshet, som ofta fattar naturer som hans inför ett okändt slags motgång, lät morbrodern ordna framtiden för sig. Och så kom det sig, att han en vacker dag i en skranglig boxvagn åkte ut ur Princeton mot gamle Andy McKeans farm, där han anställts att "göra chores för boarden" under vintermånaderna. Han kände det, som om det bure mot döden. Men hvad var att göra, ja, hvad var att göra?

Det blef för Blomstedt något alldeles nytt, lifvet här ute på farmen. Arbetet var icke ansträngande, efter första veckan fick han en aptit, som kom honom att betrakta mrs McKeans stekta fläsk och potatis som veritabla läckerheter, han erfor ett dag för dag växande välbefinnande, som han mot sin vilja måste erkänna. Han hade eljest gett upp hoppet att komma med lifvet från äfventyret.

Mrs McKean, som själf inga barn haft, ägnade den unge svensken, som var så hjälplöst okunnig om allt, ett nästan moderligt intresse. Hon förstod, att han kommit på sned på något sätt, att han icke var född och fostrad för farmardräng, att han tillhörde ett öfre folklager, hvarifrån han råkat falla. Detta tilltalade henne, såsom det gemenligen tilltalar modersnaturen i kvinnan. Och hon hyste ett oredigt hopp om att bli medel till att han reste sig igen. Hur många

tusen kvinnohjärtan ha ej lifvats af liknande förhoppningar och blifvit grymt svikna, ja, smärtade till döds af den hjärtlösaste otacksamhet!

Det var också ej alldeles utan, att icke mrs McKean erfor något af denna besvikenhetssmärta, när Charlie — som Blomstedt kallades här på farmen — en söndag kom hem från ett besök hos en af de svenska grannarna och luktade whisky. För hvar gång detta upprepades, kände hon hur det sved, fast hon sökte intala sig, att det ju inte rörde henne hvad det blef af denne främling af en annan nationalitet, som för ett par korta månader kommit i deras hus. Men det hjälpte inte, mrs McKean var för mycket kvinna för att resonera sig till likgiltighet i ett fall som detta. Nej, hon måste försöka rädda Charlie.

Hon talade vid sin man härom. "Det är den usle Nels Peterson, som lockar honom och leder honom i fördärf. Du *måste* göra något åt det, Andy!" Men Andy McKean var en fridens man, som ville alla människor väl, men kände alls intet behof att gå bröstgänges till väga för att få dem att inse hvad som vore deras bästa.

"Jag kan inte förbjuda Charlie att gå dit... du kan väl inte förtänka honom, att han tycker det är trefligt att komma tillsammans med landsmän då och då... vi gamla ä inte nog sällskap för en ung spoling", sa' McKean, som ju var sant och inte sant.

Men mrs McKean var inte nöjd med dylika undanflykter. "Andy, jag skäms för dig! Om du har hjärta att låta Charlie bli förstörd af Nels Peterson, så har inte jag det... Du bör tala allvar med Charlie om det, du *måste* göra det, Andy, hör du det?"

Och Andy McKean, som gärna lydde sin präktiga hustru, om han också inte alltid höll med henne, han nämnde verkligen något till Charlie om att whisky ruinerat mången bra

karl, men när detta inte syntes göra något intryck på Charlie, lät han det hvila.

Men mrs McKean låg vaken halfva natten och lade råd med sig själf angående bästa sättet att få Charlie undan Nels Petersons fördärfliga inflytande och kom dock inte till annat resultat, än att vår Herre fick ta hand om saken, om någonting skulle bli gjordt. Och utan att forma sig till ord uppgick där i den tysta vinternatten ur en godhjärtad kvinnas själ till den, som leder människornas öden, en bön, att Charlie måtte hejdas, hjälpas, räddas...

En kväll midt i veckan, medan McKean och Charlie hjälptes åt att ge kreaturen kvällsfodret, frågade den senare, om han finge ta Lola, den gamla mulan, och rida bort till Nels Petersons, där det skulle firas födelsedag. Det kom så oförberedt, att McKean öfverrumplades, och innan han hunnit betänka sig, hade han gett Charlie lof. Och denne, som kanske anade motstånd från mrs McKean, väntade inte många minuter med att slänga sadeln öfver ryggen på gamla Lola och ge sig i väg, utan att vänta till supper. Hos Nels Petersons hade det utlofvats både det ena och andra i kväll.

"Hvad är det med Charlie, som inte kommer in till supper?" frågade mrs McKean efter en stund, sedan Andy tvättat sig och gjort sig i ordning.

"Han fick ta Lola och rida öfver till Petersons, det är visst någon som fyller år där."

Mrs McKean stod och stirrade på sin man.

"I detta väglag och midt i veckan... hvad är du för en stackare, Andy, som inte kan säga nej? Kom ihåg, att om det går galet, så är det ditt fel, Andy."

Andy sa' ingenting mot på detta, han visste för resten, att det inte skulle tjäna till något. Var det galet, att han låtit Charlie bege sig bort till Petersons, så var det galet och stode inte nu att ändra. Han borde inte låtit Charlie ta Lola ut

i sådant väglag, snön låg ju fotsdjup öfver trakten, och hvarken djur eller människor stodo ut med det ständiga plumsandet. Det hade snögat i flera dagar utan att töa, snön låg lös och bar inte. Ja, han borde inte släppt Charlie ut med Lola, det var sant, men nu var det gjordt. Det var dock synd om gamla Lola, det var det, i sådant väglag.

* * *

Det hade varit en lustig tillställning hos Nels Petersons. Våtvaror funnos i öfverflöd, där fanns punsch och whisky och en hel kagge bier. Och gästerna, som utgjordes af alla traktens svenska farmardrängar, glömde bort all försiktighet och tömde i sig glas på glas af först det ena, så det andra. Blandningen hade den följden, att de blefvo rusiga lite till mans.

Det blef midnatt, innan uppbrott skedde. Charlie hjälptes upp på Lolas rygg, där han hängde med slappnade muskler och utan att veta hvart det bar. Men Lola skulle nog hitta hem genom snödrifvorna.

Det gick sakta, Lola liksom kände med sig, att det särskildt gällde här att fara varliga fram, eljest skulle han som hängde på hennes rygg lätt kunna spillas. Hon satte foten fram med all den försiktighet, som är en smula medfödd, och flyttade sig steg för steg utan att knappt vrida på kroppen. Snögloppet slog henne i ögonen, så det sved, och hon måste gå med nosen nedböjd. Rymden var fylld med snö, man kunde ingenting se, framför sig eller bakom sig. Men never mind, gamla Lola hittade fram säkert som efter kompass.

Lola började bli varm, det frestade på. Långt igen kunde det inte vara, när med ens Lola snafvade. Vid den häftiga knycken föll Charlie af. Han blef liggande där han fallit, redlös som han var. Lola vände sig om, när hon kände ryggen fri, och stack nosen ned till Charlies ansikte. Hon drog

den hastigt tillbaka — det stank whisky ur den halföppna munnen.

Lola satte ut hufvudet och skriade af alla krafter, ett nödrop, som dock ingen hörde. Hon nosade ännu en gång på den redlöse Charlie och fnös vid whiskystanken. Så satte hon sig i gång igen mot hemmet.

Snölagret, som bildat sig öfver Charlies ansikte, smältes af hudvärmen. Det blef vått, kallt, och efter en stund väcktes Charlie häraf till medvetande.

Han försökte öppna ögonen, men det gick inte. Hvar var han? Han låg i en mjuk säng, han försökte sträcka på sig, men lemmarna voro som insträngda i en säck. Hvar var han?

Ändtligen klarnade hans medvetande så pass, att han började fatta, att det var snö han hade kring sig. Flingorna kittlade honom i ansiktet, det var förfärligt irriterande. Han ville resa handen för att stryka bort det, värja sig mot det, men armen vägrade tjänstgöra. Hvad var fatt med honom?

Jo, nu kom han ihåg, han hade varit på födelsedagskalas hos Nels Peterson. Förbåldt präktig karl, den Nels! Hade skaffat hem svensk punsch... svensk punsch... svensk punsch. Minsann, Nels var en riktig landsman... det var fosterländskt att köpa hem svensk punsch, det var det, ty det visade, att han inte glömt bort Sverige... som många andra gjort...

Men snön, som inte ville låta bli att falla i ansiktet på honom... ja, nu förstod han. Han låg i en snödrifva, och det snögade på honom. Hvar var Lola? Hon hade väl gått sin väg... och lämnat honom i snödrifvan... det usla, gamla kräket...

Skulle det aldrig upphöra att snöga...? Han kände hur det lager, som betäckte hans kropp, växte och växte... steg allt högre rundt honom... upp mot hakan... bakom hans hufvud... och han förmådde inte röra sig... taga sig fri...

Skulle han dö här, omkomma i snödrifvorna... visst skulle han det... det fanns ingen hjälp för honom... snön föll allt tjockare, våtare, tyngre... den skulle till slut begrafva honom... lefvande... Ack, du store...!

Det var punschens fel... ack, om han inte fallit för frestelsen... om inte Nels Peterson varit...

Skulle han dö på detta sätt... ja, det var hans eget fel... han hade varit för svag... han hade hela sitt lif varit för svag... han hade aldrig velat vara stark... det hade varit behagligare att ge efter... han såg det nu, att det var galet som han handlat... hela hans lif hade varit till ingen nytta ... han hade förspillt alla tillfällen... förspillt allt... nu var det slut med lifvet också... snart... förspilldt...

Hvad hans gamla mor skulle sörja... fast hvad var det att sörja öfver... han hade aldrig gjort henne annat än bekymmer... och nu detta... han såg det nu hur rätt de haft, de som sökt leda honom in på andra vägar... de hade endast velat hans bästa... ack, om han endast finge börja sitt lif på nytt, då skulle det inte förspillas... i synd... såsom hittills...

Drifvan började tränga sig in på honom, sluka honom... inom några minuter skulle den betäcka honom helt och hållet ... kväfva honom... det fanns ingen hjälp... Fader vår, som är i him...

* * *

Klockan hade just slagit 1, när mrs McKean häftigt satte sig upp i sängen och lyssnade. Hon hade hört rätt... det var Lola.

"Andy! Andy!" ropade hon till sin man. Han hade inga bekymmer och sof, så det dånade i kammaren.

"Men, Andy då! Opp och se efter hvad det är fatt med Lola... hör du inte så'nt väsen hon håller ute på gården?"

Andy vände på sig och muttrade någonting.

"Charlie är inte hemma än... jag vet det, för jag har inte kunnat sofva, jag har haft så'n eländig hufvudvärk..."

Hon ville icke bekänna, att det var annat, som hållit henne vaken.

"Andy, hör du inte Lola... det måste vara galet med någonting... hör du inte...?"

Andy hörde nu. Han kraflade sig i kläderna, drog på de höga gummistöflarna, satte den ludna mössan med öronlapparna nerfällda öfver det schaggiga grå hufvudet och bälgvantarna på händerna. Allt gick i det gamla, sakta tempot. Så stöflade han ut.

Mrs McKean kunde inte bärga sig i sängen. Hon måste upp, och det tog inte henne hälften af den tid det tagit mannen att få kläderna på sig. Hon var så nervös, så hon visste knappt till sig.

Så hörde hon Andys steg på farstubron, han stampade snön af stöflarna och kom in.

"Hvar är Charlie?" var den första fråga, som mötte honom.

"Åh, är du uppe också, mor? Lola kunde inte komma in i stallet, det var därför hon höll så'nt väsen."

"Men hvar är Charlie... Andy, kan du inte svara mig?"

Andy hade inte sett till någon Charlie, han hade släppt in Lola, och nu var han färdig att krypa till sängs igen. Men se, det var inte värdt. Mrs McKean grälade och bad och grät och lät sig inte lugna, förrän Andy för att få frid lofvade att spänna Lola för släden och köra bort till Nels Petersons och höra efter om Charlie.

"Kanske han ligger i en snödrifva och håller på att dö... nej, jag kan inte vänta... jag följer med", och så var det afgjordt.

Lola protesterade en smul mot att ånyo ge sig ut i snön.

McKean lät henne finna vägen, och hon följde de spår hon gjort förut, som de fallande flingorna ännu icke igenfyllt.

Rätt hvad det var tvärstannade hon, satte nosen ner i snön och fnös. McKean, som gått vid sidan af släden, medan hustrun åkte, gick fram till Lola. Han sparkade undan snön med ena foten... hvad var det? En människokropp!... det var Charlie. Kvickt upp med honom i släden och tillbaka till huset. Och det sofs inte mer där den natten.

Charlie kvicknade till. Snön hade hållit honom varm, så konstigt det än låter, och när ruset lämnat honom, var han snart kurant igen.

Och vill ni veta det, kan jag omtala, att Charles R. N. Blomstedt i närvarande stund är borgmästare i en stad nere i Kansas. Jag hade bref från honom till jul. Han är gift med en systerdotter till mrs McKean. De båda gamla äro döda, och på deras grafkullar vittnar en ståtlig minnesvård om att deras forne dräng med äkta tacksamhet minnes dem.

När lifvet förmörkas.

"O, hvad jag är lycklig!" Det var Sigrid Olson, second girl hos mrs Waller, som gjorde denna bekännelse inför sig själf. Läsaren anar af gammal vana, att hvad som fyllde Sigrids nittonåriga hjärta med lycka var det förhållandet, att hon visste sig vara älskad tillbaka af den man, som hon älskade så högt, så högt.

Att Harold Thayer älskade henne, det trodde hon på lika fast som på prästens ord i kyrkan, men hur det tillgått, hur han kommit att älska henne, det kunde hon inte fatta. Han, sonen till en af Chicagos rikaste män, och hon ingenting annat än second girl hos hans syster! Det lät som en saga, men var dock en verklighet. "O, hvad jag är lycklig!" utbrast hon om igen. Men så, liksom en svag aning från ett okändt djup gripit henne, kom en suck: "Det kan aldrig gå väl!"

Harold Thayer var en ståtlig ung man, fin i sitt uppträdande, en riktig gentleman, ja, det var han. Sigrid hade aldrig sett någon som kunde jämföras med honom, absolut ingen. Och att tänka sig, att han älskade henne!

Han hade inte varit som andra unga män i de rika familjer, där Sigrid haft tjänst. Hon var oerfaren, ägde mer af oskuld än de flesta vid hennes år, men så mycket hade hennes kvinnliga instinkt sagt henne, att den uppmärksamhet,

som de andra ägnat henne, var grof och förolämpande. Hon hade t. o. m. nödsakats handgripligen värja sig mot deras karesser. Hennes hjärta hade förblifvit alldeles oberördt, det hade inte slagit det minsta fortare för någon, tills Harold Thayer kom. Hon visste inte hur det gått till, att hon kommit att älska honom. Att hon vågat lyfta sina ögon så högt, det förstod hon ännu inte i denna stund, hon bara visste att det skett, och att hon var lycklig, o, så lycklig.

Han hade, som sagdt, inte varit som de andra. Han hade nalkats henne med den tafatta beundran, som en man alltid visar den kvinna, hvilken fångat hans åtrå för annat än stunden. Det finns ej en man på tusen, som förmår uppträda säkert och obesväradt, innan han fått visshet, att han är älskad tillbaka af den kvinna han älskar. Och en kvinna tar aldrig fel härpå. Af sin hunger efter kärlek ledes hon dock ibland till att tro på äfven den kärlek, som endast är spelad. Sigrid missförstod icke Harold Thayers afsikter, hans känslor voro äkta, han ville henne icke något ondt. Det var väl i början svårt att tro, att han fäst sig vid henne, den obetydliga svenska tjänstflickan, men hennes tvifvel häfdes snart.

Ja, det var ju för tokigt, men hon hade absolut inte kunnat hjälpa, att hennes hjärta slog fortare redan den första gången, hon såg honom. Hon hade inte med samma förstått hvad det var, hon hade ju aldrig älskat förr. Och Harold Thayer tillhörde en annan värld än hon. Men hon kände, att hon aldrig skulle komma att — ja, hvad? Hon förmådde inte reda ut hvad det var hon kände, men ett stod dock klart för henne från början, att ingen var som Harold Thayer.

Han kom och gick i sin systers hus, som om han hörde hemma där. Och hur det bar till, hände det nästan hvarje gång, att han såg Sigrid. Och för hvarje gång kände Sigrid tydligt, hur de närmade sig hvarandra. Det var ej hon som drogs

till honom, eller han som drogs till henne, utan de drogos till hvarandra, och därför gick det fortare.

Och så hände en dag, att de träffade samman på en plats, där de voro ensamma. Kanske en rodnad på Sigrids kinder förrådde något och dref på honom. Han endast tog ett par steg mot henne, och i nästa ögonblick hvilade hon i hans famn, fast omsluten af ett par starka armar, medan läppar mot läppar utan ord tolkade hvad bådas hjärtan voro fulla utaf.

* * *

Det märkvärdiga inträffade, att inga som helst protester afhördes från Harold Thayers familj, när han tillkännagaf, att han älskade sin systers tjänstflicka och ämnade gifta sig med henne. Kanske berodde frånvaron af motstånd på den omständigheten, att gamle gubben Thayer, Harolds far, genast gaf sitt samtycke. Han hade själf en gång varit fattig och stått i bod hos sin hustrus far. Han var mycket stolt häröfver, ja, kunde t. o. m. skryta med det till hustruns stora förfäran ibland. Han var nu en af Chicagos köpmansfurstar, ett resultat hvarför han endast hade sin järnvilja och sin skicklighet att tacka. Inte en fläck fanns på hans namn. Hvarför skulle han ej få känna sig stolt? Men hustrun, som tillhörde patricierna — två generationer! — fann det faktum, att hennes man var en uppkomling, förödmjukande för sig och skulle helst sett, att ingen talat om det. Men han sörjde, som sagdt, själf härför. Det var en af hans excentriciteter, men han ägde andra. Och hustrun och barnen aktade sig väl för att ställa sig i konflikt med dem.

När gamle Thayer sålunda godkände sonens val och t. o. m. kysste den darrande Sigrid på kinden, gjorde de andra familjemedlemmarna det efter, icke utan en suck invärtes, kanske, men i alla fall hjärtligt nog för att fylla Sigrids själ med den renaste glädje och tacksamhet.

Och så vardt det aftaladt, att Sigrid skulle under några månader ha en lärarinna, som täckte en och annan af de luckor i hennes uppfostran, hvilka voro mest i ögonen fallande. När nästa höst kom, skulle Harold och hon förenas.

Det var vid tanken på allt detta som Sigrid bekände för sig själf, att hon var den lyckligaste människa på jorden. Det föreföll henne, som hon vandrade omkring i ett sagans rike. Och prinsen, sagans oeftergiflige prins, det var Harold.

* * *

Krigets åskor började mullra. Cuba, som länge offrat tusentals af sina söners lif i vanmäktig resning mot det grymma spanska oket, fick slutligen hjälp från Amerika. "Remember the Maine!" var en lösen, som satte eld i många sinnen, särskildt de ungas. Från alla håll strömmade frivilliga till, redo att kläda blodig skjorta i krigets lek. Att hämnas Maines undergång och fria cubanerna — dessa två mäktiga impulser rörde upp allt Amerika.

Harold Thayer var en af dem, som genast förklarade sig manad att ställa sig som frivillig under fanan. Han kände det som en helig plikt nästan, det fanns intet betänkande hos honom.

Sigrid kastade sig gråtande i hans famn. Hon förstod det inte, det var ofattligt, att hennes Harold kunde gå ifrån henne, ut i krig, där tusen dödar lurade på honom. Det var som hennes hjärta snörts ihop våldsamt, hon kunde ej få fram ett ord till ett sista afsked. En tyst omfamning, och så förlorade sig den älskade i tåredimman, som lägrade sig öfver hennes blick.

Där kommo bref, fulla af försäkringar om kärlek. Och Sigrid blef sig själf igen. Harold hade lyckats komma med bland Roosevelts Rough Riders. Och han var full af patriotism och entusiasm. Hans bref fyllde Sigrids hjärta med samma entusiasm, och hon började känna sig glad och stolt

öfver att hennes älskade var en af dem, som stridde för sitt lands heder och ett förtryckt folks frihet.

Liksom ibland den härligaste sommardag plötsligt vändes i sin motsats, med mörk himmel och uppror i naturen, så träffades Sigrid midt under sin lycka af ett ödets förkrossande slag. Det var ett bud från krigsskådeplatsen, att Harold Thayer var en af dem som fallit för fiendens kulor.

Slaget kom oförberedt, så plötsligt som stundom en blixt skär genom luften. Sigrid föreföll som bedöfvad, hon satt och stirrade framför sig med stel blick, utan en rörelse, utan att yttra ett ord. Själfva tårekällorna hade stannat i sina flöden. Det var icke sorg, som fyllde hennes själ, det var något djupare, mer förkrossande, det var som om hon dött utan att dock lifvet lämnat henne.

Så satt hon i flera timmar. De som vaktade öfver henne fruktade för att budskapet om den älskades död, likt blixten som slår och dödar i ett enda ögonblick, hade på Sigrid haft den förfärliga verkan, att förståndets ljus släckts. Men slutligen syntes dragen återfå lif, ur ett beklämdt bröst kommo tunga suckar, och tårar banade sig väg utför bleka kinder. Förlamningen var bruten, den värsta faran var förbi, trodde man.

Men sent på kvällen af denna dag fingo de, som för att njuta af den från Lake Michigan stigande aftonsvalkan dragit sig dit ned, se en ung kvinna som om flyende för grymma förföljare komma springande öfver gatan och gräsplanerna. När hon nådde den höga stenmuren, stannade hon ett enda ögonblick.

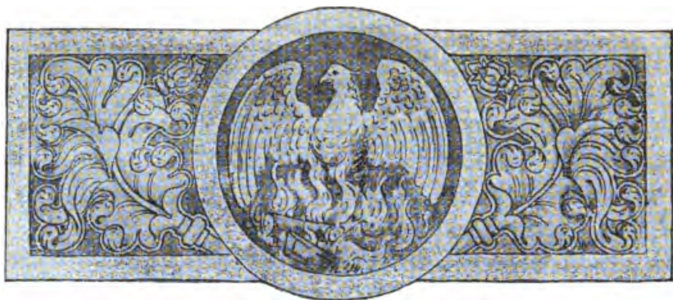
Sjön låg blank och blå, speglande den skådandes ansikte. Var det ej som en underlig ro låg öfver vattnet, lockande, kallande...? Skulle ej därnere glömskans balsam vinnas för ett sargadt hjärta? Jo visst. Den famn, i hvilken lifvets värma lofvats henne, fanns icke mer. Då ville hon i stället

välja den vågens famn, som lofvade henne dödens ro och svalka. I nästa ögonblick hade hon klättrat upp på murkrönet, och med ett utrop: "Harold!" störtade hon sig ned i sjön....

Men nästa dag anlände telegram från Harold i Cuba. Han hade ej stupat, en namnförväxling hade ägt rum.

Så ledas människoöden af en outgrundlig hand. Vi veta ej hvarför, det är allt som en gåta.

Amor på boardinghuset.

Peter Malm hade boardat hos mrs Hallonqvist ända från så godt som första dagen han anlände till Chicago från Småland. Det var nu sex år sedan. Somliga af mrs H:s boardare flyttade, andra gifte sig, ja, det var t. o. m. de som lade sig att dö. Andra kommo i dessas ställe, det är ju den vanliga erfarenheten på ett boardinghus. Men Peter han blef kvar år efter år, bodde i samma rum, satt vid samma bordsända vid måltiderna och erlade veckoafgiften med samma punktlighet hvarje lördagskväll.

Därför var det ej utan, att Peter var mrs Hallonqvists favoritboardare. Han fick inte direkt veta detta, för mrs Hallonqvist kom aldrig så långt, så hon fick tillfälle att säga honom det. Och inte heller begrep han sig på att det betydde någonting, att han fick ren handduk oftare än de andra boardarna, eller att han emellanåt fann ett stycke delikat paj på bordet i sitt rum. Han tyckte rysligt mycket om äppelpaj, och ingen kunde baka sådana äppelpajer som mrs Hallonqvist. Men Peter omringade dessa godbitar utan att ägna det en tanke, hvarför han fick dem.

När allt kom omkring, var mrs Hallonqvist mera bekant med den boardaren, som kom för en månad sedan, än med Peter. Och ändå var hon det slagets människa, som nästan oemotståndligt eröfrar sina medmänniskors förtroende. Men Peter, han var alldeles omöjlig att komma någon vart med.

Sanningen att säga var det så ställdt med Peter på hufvudets vägnar, att så smålänning han var skulle han aldrig tagit något pris för klyftighet. Hölls han i allmänhet för en smul enfaldig, var det dock ej värre, än att han skötte sitt arbete i mälteriet så godt som någon.

Mrs Hallonqvist, som var en "wideawake" kvinna, hade mer än en gång sagt till sig själf: "Hvad gör det, om Peter inte ä' så smart som somliga, han ä' i stället så mycket snällare". Till en sådan slutsats hade hennes tankar ledt henne gång på gång. Ofta när hon om kvällen, sedan den sista kaffekoppen diskats och ställts på hyllan, tröttkörd som en åkarehäst slängt sig ned i en stol för några minuters hvila i förskott, hade hon inte kunnat alldeles drifva från sig ett smygande missnöje med sitt lif, som hon hade det. Att "lefva på boardare" är inte det roligaste som finns, det är då säkert.

Men det var då inte bättre att vara gift heller, det hade hon nog fått erfara. Fast det var ju inte alla karlar, som voro lika honom, som låg i grafven. Skulle hon gifta om sig... ja, hvarför inte, hon var ej mer än trettiotre år, inte en dag äldre än Peter, så det var all right med den saken, och hon hade lagt icke så litet tillsammans på att hålla boardare under dessa åren, så det var all right med den saken också... som sagdt, skulle hon gifta om sig, det bedyrade hon för hundrade gången inför sig själf, så skulle *han* vara lika mycket olik salig Hallonqvist, som han skulle vara lik Peter.

Men det var så långt hon kom i sina tankar. För så mycket stod klart för henne, att skulle hon få Peter till man, fick

hon allt fria själf. Om ens det hjälpte, för han var då den omöjligaste karl hon i sitt lif sett, så snäll han var.

Särskildt under de senaste månaderna hade han varit tyst och otillgänglig, gått och kommit utan att knappast säga ett ord.

Det var därför väl ägnadt att komma mrs Hallonqvist att spärra upp ögonen af uppriktig öfverraskning, när Peter en vacker dag, utan några som helst förberedelser, frågade henne till råds angående hvad det kunde kosta att möblera en lägenhet om tre, fyra rum.

"Hva i all världen, mister Malm tänker väl inte gå sta och gifta sig heller?"

"Yes, ja' har tänkt göra det."

Och hur mrs Hallonqvist lirkade med honom, se'n hon nu fått hans meddelelsepåse öppnad, så fick hon veta hela hans historia.

Han hade varit dräng på en stor gård hemma i Småland. Han hade aldrig varit upplagd för lek och upptåg, som ungdom eljest är, och därför sällan varit med sina jämnåriga på deras nöjen och samkväm.

För den anfäktelse som heter kärlek hade han gått alldeles fri, ända tills snickare Löfgren flyttade till byn. Snickarens dotter, Karin, en snärta om 17 år, var vacker som en majdag och liflig som en ekorre. Utan att han sett henne mer än ett par tre gånger hade Peter blifvit så kär i henne, att han skulle kunnat dö för henne, om hon begärt det. Men hon begärde det inte af honom, nej, hon knappast låddes om att Peter fanns till en gång, fast inte kunde hon undgå att märka hans till vördnad gränsande beundran. Men hon hade ju fullt upp med andra beundrare hvart hon kom. Hvad var det för roligt att ha en så'n där döddansare som Peter i hälarna på sig?

Han blef emellertid allt kärare och kärare i flickan, ju mera frånvriden hon visade sig. Och en gång, när ett pas-

sande tillfälle inställde sig, tog han mod till sig och frågade henne, om hon ville bli hans hustru, så skulle han försöka få torpet, som blefve ledigt till våren. Men då skrattade hon honom midt upp i ögonen och sprang med en ohygglig gest sin väg från honom.

Det var detta som dref Peter i väg till Amerika. Han kunde inte uthärda att gå där och se Karin vänslas med andra. Och så reste han, men inte innan han sagt till Karins far, snickaren, att skulle Karin någonsin bli i behof af hjälp, så kunde hon lita på honom.

Det var nu sex år sedan. Genom bekanta hade Peter hört, att Karin var lika yr och höll väl med än den ene, än den andre. Men så hade nu fyra månader sedan kommit bref från snickare Löfgren, och utan att säga så mycket direkt hade han låtit Peter förstå, att Karin hade tänkt resa till Amerika, men att det stod hårdt åt med pengar till biljetten.

Då hade det gamla hoppet slagit ut i full blom igen i Peters bröst, och han hade genast skrifvit hem och lofvat att skicka Karin pengar till både biljett och reskassa. Och hon hade skrifvit tillbaka och lagt ut det så vackert om hur hon ångrade, att hon varit så elak mot Peter. Nu hade hon kommit till insikt om att han var snällare än de andra, och en hel hop mer i den vägen, som kom Peter att inbilla sig, att himlens dörr stod på vid gafvel för hans räkning. Han hade sändt pengar och gick nu och väntade på underrättelse, att Karin vore på väg.

Mrs Hallonqvist hade, medan Peter berättade, glömt bort sina egna spekulationer på honom. Och hon var genast färdig att hjälpa till rätta. Och där rådslogs till långt inpå kvällen. På Peter hade det verkat därhän, att han hvisslade för sig själf, när han klädde af sig. Så kan kärleken verka. Men mrs Hallonqvist, hon häfde i stället en tung suck, och ett håhå! undslapp henne ofrivilligt.

Hon kände med en kvinnas fina instinkt, att det blefve inte bra för Peter att få den där flickan. Det vore synd om honom, ja, det vore det, en så snäll karl. Karin skulle inte sätta värde på detta, det kände mrs Hallonqvist på sig.

Ett par tre dagar därefter kom brefvet, som Peter gått och väntat på. Mrs Hallonqvist kallade honom in i frontrummet, när han kom hem på kvällen. Hon stängde dörren för att få vara ensam med sin skyddsling, ty som en sådan betraktade hon nu Peter. Han kunde ju inte gärna vilja annat än språka med henne om ett och annat i förening med flickans förestående ankomst.

"Här ä väl de brefvet mister Malm väntat så på, de' kom i eftermiddags. Nu får mister Malm nog veta, när hon kommer". Och så slog mrs Hallonqvist sig ned i gungstolen i afbidan på hvad Peter skulle meddela henne af brefvets innehåll.

Peter var ingen storläsare, och Karin var heller inte någon finskrifverska. Det tog honom därför en rund tid att läsa brefvet. Mrs Hallonqvist sökte, medan han läste, nyfiket i hans ansikte efter någon min, som kunde ge henne en antydan i förväg om hvad som stod i brefvet. Men Peters ansikte förrådde ingenting, hvad han nu än kände på djupet.

"Hon kommer inte", framstötte han, när han slutat läsningen.

"Hva säjer mister Malm, kommer hon inte? Hur ä de' då fatt, när mister Malm sändt henne pengar till både de' ena och de' andra?"

"Missis Hallonqvist kan läsa själf"; och därmed räckte han henne brefvet. Hon läste:

"Älskade Petter!

Tack skall du ha för pengarna. Har du inte någe hufve till att skryta med, så har du åtminstone ett godt hjärta, Petter.

Det var väl, du sände pengarna, för eljest vet jag rakt inte hur jag skulle kunnat resa till Anders Matts' Nils, som är i Denver, Colorado. Det var bra mellan oss, innan han reste för två år se'n, och nu har han skrifvit och skrifvit, att jag skulle komma efter dit. Men jag har inte kunnat, för jag hade inte till biljett en så lång väg, och inte ville jag be honom om pengar heller. Därför var det snällt af dig att hjälpa mig.

Vi må alla bra, alla ha hälsan och hoppas du har samma goda gåfva. Om onsdag reser jag från Malmö. Kanhända vi träffas någon gång i Amerika.

Din sanna vän

Karin Löfgren."

När mrs Hallonqvist slutat läsningen, kastade hon brefvet på golfvet.

"Tvi säger jag åt att handla på det viset." Detta i verkligt uppbragt ton. Därefter i en mjukare: "Men nu ska inte mister Malm vara lessen."

"Lessen? Ja' ä inte lessen, men ja' ä så arg, så ja' kan spricka", kom det med ovanlig kraft från Peter.

Nu fick mrs Hallonqvist en hastig ingifvelse. Många skulle ej vågat det just nu, men hon tänkte det var så godt smida, medan järnet var varmt.

"Mister Malm, de' finns andra, som tycka om mister Malm".

Peter svarade inte.

"Och om mister Malm har lust, så vet jag en, som tycker mycket om mister Malm".

Peter var fortfarande tyst.

"Jag ska säga mister Malm, att man kan bli trött på detta häringa släpet dag ut och dag in. Och den där trerums flaten i baken, som mister Malm såg på för fjorton dollars, den kan

mister Malm hyra när han vill, om de' ä så, att mister Malm vill gifta sig".

Nu började Peter förstå hvartåt det lutade och såg mrs Hallonqvist till mötes med troskyldiga ögon. Hon såg, att spelet var vunnet.

"Och mist... du ska, min sann, inte behöfva sända biljett för att få mig heller, du Peter."

Och i nästa ögonblick hade hon lagt sina armar om halsen på honom och gaf honom en riktig bastant fästmökyss.

Och sen de nu funnit hvarandra, så slutar denna sannfärdiga historia.

Kärlekens verk.

Johannes Gren var den styfvaste slagskämpen i hela Grötlösa by, och det ville inte säga så litet, ty Grötlösa-pojkarna voro allmänt kända och fruktade som svåra att ta nappatag med. Men Johannes var som en kung bland dem. Ingen vågade säga muck mot honom.

När han på dansgillena fått sig en sup för mycket och blodet svallade, brukade han springa in midt i högen af dansande, slå hälarna ihop och skrika: tjo! Då visste man hvad klockan var slagen, och då sökte äfven de djärfvaste att komma så långt in i hörnen som möjligt, tills prästens Karna hunnit lugna Johannes. Hon var den enda, som fick bukt med honom, men hon kunde fått honom att krypa på alla fyra, om hon fordrat det.

Ett litet pyre var hon, och fräknig var hon och såg i öfrigt inte mycket ut för världen. Hennes ögon lyste dock så goda, att de riktigt voro vackra. Och med dem styrde hon Johannes. När han var i sina vildaste tag, om bara Karna kunde komma åt att fånga hans blick, blef han med ens som det spakaste lamm.

Och hon älskade Johannes nära nog som han varit ett högre väsen. Det var äkta kärlek å båda sidor och inte någonting som ej borde vara. Johannes, som kunde fått hvilken flicka

han pekat på, han tittade inte en half gång åt någon annan än Karna. Och ingen skulle vågat titta åt Karna, äfven om de haft lust och hon haft lust. Det hade varit detsamma som att skrifva sin egen dödsdom.

Men olyckan ville, att Karna blef hastigt kallad hem till sin far, skräddaren, som var sjuk, samma lördagskväll som dansgillet var på logen på Tegelberga. Hon hann inte tala ett ord med Johannes, eljest hade det aldrig händt hvad som hände. För då hade Karna bara sagt: "Snälle Johannes, gå inte dit utan mej!" och då hade Johannes inte heller gått till dansgillet. Men nu gick han dit och söp sig full och blef vild och kom i slagsmål med ett par prinshusarer från Malmö, som voro främmande där och inte visste hvad Johannes gick för. Naturligtvis gick han illa åt dem, så illa att den ene bars som död ut från logen.

Då var det någon som hviskade i örat på Johannes, att det klokaste för honom var allt att pallra sig i väg, innan länsmannen fick nys om det. Det var ju en kronans karl Johannes slagit ihjäl, det blefve minst halshuggning för det. Och man lyckades verkligen skrämma upp Johannes så pass, att han rusade från dansgillet hem till gården, där han tjänte, kastade några klädespersedlar i en kappsäck, klappade Brunte och Selim till farväl och gaf sig så i väg från Grötlösa by. När fram mot middagen följande dag ändtligen länsmannen kom till platsen, var Johannes redan i Malmö hos sin bror. Där fick han låna 300 kronor, och med dem på fickan fortsatte han till Köpenhamn, där han köpte sig biljett till Amerika. Till Karna hann han inte skrifva mer än några rader i ett bref: "När jag förtjänt nog till biljett, så vill jag att du skall komma också, ty jag kan näggu inte lefva utan dej, Karna." —

I sinom tid anlände Johannes till Moline, där han hade en bekanting. Resan öfver Atlanten hade inte bitit på honom,

att han var i ett främmande land, bekom honom inte ett dyft. Hur det gått husaren, bekymrade honom ej, så länge han nu lyckats komma undan länsmannen.

Det var bara andra kvällen efter Johannes anländt, som han kom kryssande in på Gustafsons krog. Det hade varit en af dessa olidligt varma dagar, som augusti gärna bjöd på för 25—30 år sedan. Ty så länge sedan är det som detta hände. Johannes hade plågats af värmen, som han ju icke var van vid, och som vattnet i Moline var döden i grytan på den tiden, hade Johannes sökt befria sig från den där torrheten i strupen genom att stjälpa i sig det ena "stöfvelskaftet" bier efter det andra. Och nu var han så pass i gungan, att de gamla tagen började sätta åt honom.

Ett tu tre var han ute midt på golfvet, slog hälarna ihop och skrek: tjo! så det kunde höras ända upp på "bluffen".

"Shut up!" sa' Gustafson. Gustafson var en mild karl. Men han tålte inte skrål i sin lokal.

"Tjo!" skrek Johannes ännu vildare och började fäkta med armarna. "Ä' de' någon som vill slåss, så kom hit."

"Håll sej i styr!" bad Gustafson och såg med sina milda blå ögon bort till Johannes. Eljest var det ingen som fästade minsta afseende vid utmaningen. Detta gjorde Johannes djärfvare, han glömde, att han inte längre var hemma i Grötlösa by, och han fattade en stol och dängde den i golfvet, så den gick i 738 bitar.

Nu blef den milde Gustafson arg. Det hände ej ofta. Han sprang fram bakom disken, ställde sig i posityr och tilldelade Johannes ett knytnäfsslag i vänstra ögonvrån, som kom honom att se en lång serie af eldsvådor. Det var som om åskan slagit ned och träffat Johannes, så tog det. Efter en stund var han sig själf igen så pass, att han ville svara på tal. Men nu kolliderade hans högra öga med Gustafsons knytnäfve,

och Johannes satte sig ned igen på golfvet och "tog in" en ny serie af eldsvådor.

I nästa ögonblick kände han sig upplyftad från golfvet, han fick skjuts ut genom dörren och hamnade på hufvudet på trottoaren utanför. Trottoaren var af trä, men slår man pannan lite vårdslöst mot en trätrottoar, gör det ondt, det gör det visst. Johannes fick en smäll, som kom honom att tycka sig se hela solsystemet i brand.

Olyckan ville, att polisman Pat O'Callaghan i detsamma kom den vägen fram. Han var god vän med Gustafson, och som han sett Johannes bli utkastad från Gustafsons krog, stod det klart för honom, att Johannes inte var någon vän till Gustafson. Ergo, var det inte så noga.

"Hä, din eländiga greenhorn, ska du ställa till oordning på en respektabel krog, hva'?" sa' Pat och gaf Johannes med battongen ett visst icke lätthändt slag i skallen, hvilket hade den verkan på Johannes, att han tyckte att det brann etter värre i universum. Och nästa dag fick han punga ut med sin sista femma i böter.

Johannes såg svår ut under närmaste två veckor. Hvar gång han såg sig i spegeln, suckade han. Det här var min lif och knif annat än i Grötlösa! Amerika var ett räligt land, det var det.

* * *

Under jubileidagarna vid Augustana College här om året drogs min uppmärksamhet till en af de besökande, en kraftigt byggd femtio års man, som ägde ett på samma gång enkelt och distingueradt utseende. Jag såg honom vid flera tillfällen, och hans uppträdande var i allo sådant, att man kunde icke undgå att tänka sig en stark personlighet där bakom. Jag kunde inte låta bli att se på honom, vare sig han satt intresseradt lyssnande till talen eller med entusiasm följande den vackra sången.

Med ens tyckte jag mig en dag känna igen ett uttryck i hans ansikte. Ja, visst hade jag sett honom förut, men hvar och när kunde jag icke framleta ur minnet. Emellertid var det nu med än större intresse jag iakttog honom.

Samma eftermiddag fick jag se honom inbegripen i ett synnerligen lifligt samtal med några andra. Han syntes bli ifrig, hans gestalt liksom växte och blef högre, nästan öfverskyggande motståndarna, det kom en eld i hans blick, som varslade om den borne kämpens stridslust, hans händer knöto sig ofrivilligt. Jag närmade mig, drifven af något annat än bara nyfikenhet.

I samma ögonblick kom en liten rund mora rultande fram till de samtalande.

"Johannes! Johannes!" hörde jag en len röst yttra. Och som på ett trollslag lade sig de höga vågorna och samtalet flöt åter i en lugn fåra.

Johannes! Åh, nu visste jag, nu mindes jag ju så klart som det varit i går. Så det var Johannes Gren *nu*. Fullkomligt lik och dock så olik den Johannes Gren, jag känt för 30 år sedan.

Naturligtvis var jag ej sen att förnya bekantskapen. Och medan vi sutto på gräsplanen framför college-byggnaden och smälte middagen, förtäljde han mig sin historia, i mycket samma historia om svåra år i början, med släp och slit, och riklig belöning för sträfsamheten omsider, som tusentals svensk-amerikaner kunna berätta. Och medan han talade, satt hans Karna (eller Carrie som hon nu kallade sig) vid sidan af honom, och allt emellanåt for hans hand smekande öfver hustruns. Det var synbarligen en kärlek mellan dessa två, som icke slutat med smekmånaden.

"Yes sir, jag har Carrie att tacka för hvad jag är. Gud vet hvar jag slutat, om hon inte varit", sade han.

"Åh, så du pratar!" invände hon och såg på sin man med

en blick, i hvilken den mest oförställda beundran stod att läsa. "Du, som ä' den smartaste farmaren i hela countiet, för de' sa' judge Gest i våras!"

"Men jag hade aldrig blitt det, om de' nu ä' sant, utan Carries hjälp. Du kanske tror det inte, men de där smällarna jag fick på Gustafsons krog, de väckte mig, och jag insåg att det gick inte, om Carrie inte var här att hålla mig i styr. Och jag gned och sparade för att få ihop till biljett, så hon kunde komma hit också, och så snart hon kom, gifte vi oss. Och det var min räddning.

Jag hade gett mig ut på landet att arbeta på farm, för jag insåg, att frestelserna va' många i städerna. Efter ett par tre år arrenderade jag farmen af den jag arbetat för, och se'n köpte jag den. Och jag har mina 160 acres skuldfria, så det har gått oss bra. Men nog har Carrie haft ett schå ibland att hålla styr på mig, när det gamla sinnet fått mig fatt."

Åter en kärlig smekning af hustruns hand, ett tack, som inte kunde missförstås.

"Och nu har vår dotter gift sig med grannens son, och de sköta om farmen. Så då tyckte Carrie och jag, att vi kunde lufta på oss lite, och så reste vi hit, för vår son studerar här. Yes sir, det är rent underligt, som det går till här i världen".

Ja, det kunde jag ju inte annat än tycka, fast jag inte visste hvad han syftade på.

Efter en stund fortfor han, omedvetet besvarande en fråga, som jag inte vågat komma med för att inte möjligen såra honom:

"Ser du, husaren han dog inte, och när han sedan fick höra hvar jag var, så skref han och hälsade med Carrie, när hon for, att han skulle inte ha något emot att resa till Amerika också, och undrade, om jag kunde hjälpa honom hit, så han var inte det minsta ond på mig. Ser du honom, som nu står och talar med dr Holmes, det är han, husaren. Han har en

farm i samma township. Han är alltid glad för att jag slog honom så illa den gången, eljest hade han som jag inte varit här i dag. Så kan det gå. Men det allra bästa, som vår Herre låtit mig vederfaras, är ändock hon här.”

Och så grep han efter hustruns hand, som hon, skrattande, höll undan, medan dock de af kärlek lysande ögonen talade om, att hennes Johannes var henne lika kär i dag, som när hon var prästens Karna. Och trots sina fräknar, som under Iowas brännande sol blifvit både fler och starkare framträdande, tyckte jag att ett vackrare ansikte hade jag sällan skådat.

När Fritz Lindskog vaknade.

lla människor tyckte uppriktigt synd om Fritz Lindskog, emedan han var så opraktisk och bortkommen. Ett barn kunde knappast vara hjälplösare. Därför kom han inte heller ur fläcken. Två säsonger hade han stått vid vedsågen på Keators sågmölla i Moline, och där skulle han säkerligen stått ännu i dag, om ej sågmöllan brunnit ned.

Fritz var visst inte dum, hvad man i hvardagslag förstår med dum. Det var i stället så, att han absolut inte förstod att tillgodogöra sig hvad han visste eller kunde. Han saknade initiativ. Hvilket kom sig af bristande själfförtroende. Han hade aldrig fått öfva sig häri, förrän hans karaktär redan var formad, då det var för sent.

Som sina föräldrars enda barn hade han naturligtvis blifvit bortskämd från det han låg i vaggan. Han var ett vackert barn, hvilket gjorde det värre. Det hade varit lyckligare för honom, om han i stället fått engelska sjukan, ty den kan botas, men det andra skadar en i regeln för hela lifvet. Stackars Fritz!

Om hans far inte misslyckats i sina omfattande grufspekulationer, hvilket hade en storartad konkurs i släptåg, skulle

måhända Fritz med sitt utseende och sin figur i sinom tid gjort ett charmant parti och slutat som en man i staten, ty sådant händer i gamla Sverige. Här i Amerika också ibland. Men det händer oftare där hemma. Hur som helst ledde föräldrarnas ändrade ekonomiska ställning till att Fritz fick packa in och säga adjö till universitetet och sina många beundrarinnor.

Han gjorde nu den för honom alldeles nya och otrefliga upptäckten, att man inte kan lefva anständigt utan en inkomst, om man är så olyckligt ställd, att man inte har föräldrar att lefva på. Ergo fann han af nöden att söka sig någon anställning, som kunde lämna honom en sådan inkomst, hvilket ledde till den ännu mera nedslående upptäckten, att han ingenting kunde, d. v. s. af sådant, som enligt kungligt svenskt begrepp ansågs passande för en person med hans uppfostran.

När de gamla vännerna efter hand tröttnade på hans upprepade viggningar, på grund hvaraf det vardt rysligt svårt för Fritz att hålla hufvudet ofvan vattnet, var det någon som förespeglade honom, att i Amerika låg Lyckan och lurade på folk. Fritz skulle inte af sig själf kommit att fatta beslut om ett sådant stegs tagande som att resa till Amerika. Nej, initiativet togs af vännerna — sköna vänner! — som ville bli af med honom. Och Fritz, som från barndomen var van vid att andra ordnade och ställde för honom, han lät det viljelöst ske. Och innan han själf nästan visste om det, befann han sig midt inne i det stora landet.

Hur Fritz Lindskog kom att bli en af mrs Johnsons boardare, det vore värdt en historia för sig. Nog af, att han redan på andra veckan efter ankomsten till Moline var installerad i det bästa af bemälda änkas tio rum och hade fått arbete på sågmöllan. Den som boardade hos mrs Johnson kunde alltid vara säker om arbete hos Keators, det var som en oskrifven

lag. Inte många visste hvarför, men alla visste att det var så. Därför stod det aldrig något rum ledigt hos mrs Johnson eller någon stol oupptagen vid hennes bord, trots väggmadamerna och trots de lädersega biffstekar, hon serverade.

Alltså, Fritz Lindskog, som endast ett knappt år förut var en af Uppsalas kända eleganter, som t. o. m. själfve landshöfdingens dotter med synnerligt välbehag låtit föra sig af på balerna, han stod nu elfva timmar pr dag vid sågbänken och förvandlade affallet från ramsågarna till ved af lagom längd. Han fann sig häri utan att klaga. Det får sägas till hans beröm, att han inte gjorde minsta affär af sin "förnedring", utan tog saken som den kom, hvilket ju alltid är det klokaste, men icke därför det lättaste att göra.

De andra boardarna sågo ganska snart, att mrs Johnson höll Fritz en smul för mer än dem, hvilket de skulle misstyckt, om någon af dem varit den lycklige. Men Fritz kunde ingen bli afundsjuk på. För resten voro alla de andra oförbätterliga ungkarlar, gamla krubbitare, som inte hade ögon eller öron för den lilla uppnästa änkan. Så länge de inte ledo på saken, fick hon gärna sticka till Fritz ett extra stycke pie eller sy monogram på hans nattskjortor. De missunnade honom heller inte att få dra tvättmaskinen åt mrs Johnson på lediga stunder.

Faktum var, att mrs Johnson tyckte smått om Fritz, fast hon till en början inte visste det själf. Kvinnolikt hade hon förälskat sig i hans ansikte och figur, utan att skänka hans öfriga egenskaper en tanke. Mrs Johnson var ännu tillräckligt ung för att inte ha drifvit alla kärlekstankar på flykten. Hon var ju bara fyllda trettio. För resten, hvem har sagt, att en kvinna kan bli för gammal att bli betagen i en vacker karl!

Fritzt tänkte ingenting åt det hållet, för honom var mrs Johnson ingenting mer än en som vårdade sig om honom, på

samma sätt som hans mor en gång gjort. Därför emottog han också all hennes godhet som en naturlig sak, och han drog inga som helst slutsatser af hennes kärvänliga blickar. Om mrs Johnson i de dagarna slagit armarna om halsen på honom och dragit fram med ett frieri, skulle det förvånat honom, men det är troligt, att han utan att göra något vidare motstånd gått med till prästen.

Men mrs Johnson började efter hand betänka sig, om också det stod allt klarare för henne, att hon var förälskad i Fritz. Se, det var på det viset, att när, ett par år efter hon blef mrs Johnson, hennes man en dag ljöt döden genom en olyckshändelse på sågmöllan, hade mr Keator kommit till henne och sagt: "Om ni tar in boardare, så lofvar jag att de ska få arbete. Men märk, bara så länge ni inte gifter om er." Detta var rysligt vackert gjordt af den stenrike mr Keator, tyckte mrs Johnson, och kunde aldrig glömma hans godhet. Hon visste icke att sanningen var, att han på detta sätt tystade ned sitt samvetes röst, som anklagade honom för att ha vållat Johnsons död genom att sätta honom till arbete vid en gammal, skranglig, utsliten maskin, som icke ens hade de skyddsanordningar, lagen på den tiden ålade en arbetsgifvare att anskaffa. Well, mrs Johnson hyrde ett hus och fyllde rummen med boardare och redde sig godt.

När nu tanken kom för henne, att hon skulle kunna gifta sig med Fritz, uppstod också minnet af hvad mr Keator sagt: "Bara så länge ni inte gifter om er." Således, om hon gifte sig med Fritz, så... well, det var värdt att tänka öfver mer än en gång. En vacker man vore nog trefligt att ha, men att sätta en boardinghouse-affär med tio säkra boardare på spel för att få honom, se, det var annat... och mrs Johnson var i sin förälskelse visst inte blind för att Fritz hade inte mycket af karlatag. Nå, hon skulle vänta och se tiden an.

Så hände en dag, att sågmöllan brann ned till grunden. Det

betydde för Fritz, att det var slut med vedsågningen, och att han således fick söka arbete på annat håll. Och det betydde för mrs Johnson, att hennes boardare flyttade, när hon inte längre var i tillfälle ge med boarden en "guaranty policy" så att säga angående stadigt arbete. Men hon föreföll inte ledsen för den sakens skull, tvärtom sjöng och trallade hon dagen i ända, och aldrig förr hade hennes ögon, bräddfulla af kärlek och hängifvenhet, hvilat på Fritz så länge och så ofta som nu. Lite hvar väntade få höra att mrs Johnson gått och gift sig med Fritz. Ingen föll det in, att Fritz skulle gå och gifta sig med mrs Johnson. Initiativet fick komma från henne, för att det skulle bli något af. Och ingen kunde längre ta fel på åt hvad håll hennes tankar gingo.

I stället spordes en dag, att Fritz var försvunnen från Molines horisont, spårlöst försvunnen. Och mrs Johnson gick omkring med förgråtna ögon en hel månad. Men sex månader senare hade hon dock hunnit trösta sig och var gift med en änkling, som hade ett träben, hvilket dock inte hindrade honom från att drifva en lönande snickerirörelse, så att hans hustru behöfde minsann inte släpa ut sig för otacksamma boardare.

* * *

Omkring 25 år efter föregående händelser blef jag en dag utkallad på kontoret. Där var en herre, som ville träffa mig, "såg ut som det var guvernören", sa' springpojken.

En ståtlig, medelålders herre med ett synnerligen distingueradt ansikte — springpojken hade inte sett galet alls — kom med utsträckt hand mot mig.

"Howdydo, å tack för a long time ago. Men hva... känner du inte igen mej...?"

Jag glodde och glodde, men det var lögn, jag kunde inte få tag i hvem det var.

"Well, I'll be switched! Å jag kände igen dej at once, old man!"

Han tog upp ur plånboken ett affärskort, som han räckte mig. Där stod på kortet:

FRITZ LINDSKOG,
PROP. CENTURY DRY GOODS EMPORIUM,
ELVIRA, KANS.

"Hva säjer du nu? Jaha, du, de' ä Fritz Lindskog and no mistake, fast 25 years older and wiser too."

Ja, det var verkligen gamle vännen Fritz lifslefvande och ganska lik sig också, när jag nu såg efter. Och åter igen besannades den gamla versen:

Visst är det trefligt nya vänner vinna,
men trefligare är de gamla återfinna.

Vi hade visserligen inte haft så värst mycket gemensamt, Fritz och jag, på vår Moline-tid, hvarför vi aldrig blifvit intima vänner, men när vi nu efter så många år åter träffades, var det som ungdomstiden med dess bekymmerslöshet, dess fröjder och förhoppningar och galenskaper stått upp igen, och medan vi rörde oss bland minnena, glömde vi att vi voro femtioåringar och skalliga i hufvudet. Det var lika uppfriskande på det dammiga sinnet som ett bad i öppna sjön efter en glödhet dag.

När vi den kvällen sutto hemma hos mig på hvar sin sida om skrifbordet, hvarpå fötterna reglementsmässigt placerats, och vi voro mätta och glada, berättade Friltz för mig om sina lefnadsöden sedan sist.

"Hur jag kunde göra mrs Johnson den sorgen att run away from her? Well, de' va de' bästa som happened to her and to

me, too. Hon fick sin snickare å slipper bråka me boardare, å jag fick mitt drygoods store å slipper såga ved hela mitt lif. Undrar just hur de' skulle slutat, om hon fått mej i stället."

Han tippade en smul på stolen, strök sig ett tag öfver den ganska respektabla magen, medan öfver hans ansikte drog ett leende, som tydligt angaf, att Fritz inte var gramse på ödet för hvad som skett.

"Say, wasn't I a boob those days, eh? Jag undrar inte på att ni andra hade en mindre smickrande tanke om yours truly. Ja, seså, försök inte neka... jag förstod de' inte då, de' va jag för conceited till, antar jag... Ack, jag va ju student å allt de' där. But what a tripleplated idiot I was! Alla va snälla mot mej, ja, de' va ni. Mrs Johnson var som en mor för mej, men... ja, de' kunde ju skrattas åt, en hel hop, men de' vore orätt, ty de' var nog så ärligt menadt... jag syftar på mrs Johnsons frieri."

Han satt tyst några minuter, liksom ville han väga orden, innan han uttalade dem, så de inte skulle på något sätt kasta ett obehörigt löje öfver den person, de rörde. Han kunde dock inte helt och hållet hindra, att ett drag af uppspelthet kom öfver honom, när han nu i minnet genomgick den scen, han ville berätta.

"Jiminy crickers, jag har aldrig i mitt lif blitt så förvånad, som jag blef den gången. Jag hade inte märkt någonting, de' föll mej aldrig in att under mrs Johnsons godhet mot mej kunde ligga kärlek. Men så en dag — de' var ett par veckor efter sågmöllan burned down, you know, den ene efter den andre flyttade från henne, å mr Keator svor å domderade, att han inte ämnade bygga upp möllan igen — så en dag, när jag i min oskuld satt i frontrummet å läste i en tidning, kommer mrs Johnson springande från köket rakt in till mej å slänger sig i knät på mej å slår armarna om halsen på mej å börjar kyssa mej, så jag trodde rent hon förlorat förståndet. Å när

hon inte va busy me kyssapparaten, grät hon me de' lilla hufvudet mot min axel. Sa ingenting, inte ett ord, bara kysstes å grät å grät å kysstes. Å inte sa jag ett ord heller, jag visste sannerligen inte hva jag skulle säja, så perplex va jag för en lång stund. Till slut fick jag fram: 'Hva ä de me' er, mrs Johnson?' Å då tittade hon på mej först en stund me sina stora, trogna, blå ögon, å så suckade hon djupt. 'Förstår du inte?' frågade hon å gaf mej en ny omgång kyssar.

Det började nu ändtligen dagna för mej, å de' ä nog troligt jag såg en smul förskräckt ut. Jag värderade mrs Johnson så högt som någon, jag skulle vatt en fähund annars, så snäll som hon vatt mot mej från första stund. Men någon tanke åt kärlekshållet hade jag aldrig haft.

Jag minns nu inte allt jag sa för att lugna henne, men de' hade motsatt verkan, de' va som olja på elden. Till slut föreslog hon, att vi skulle dö tillsammans. Hon hade visst läst i någon roman om sådant. Hon resonerade som så, att när jag nu va utan arbete å inte kunde skaffa mej annat, därför att jag inte dugde till någonting, å hennes boardare gått ifrån henne å hon inte kunde få andra i stället, så länge sågmöllearbetet låg nere, så va de' likså godt vi gick hand i hand ner till floden å hoppade i. En sak, som jag i mitt sinne gaf mrs Johnson kredit för, va att hon sökte åtminstone inte fånga mig med smicker.

Jag kände, att jag blef röd i ansiktet, aldrig hade jag fått höra sanningen så naket framställd. Förstås, hon mente väl, men de va di bittraste piller jag någonsin fått till lifs. Di kurerade mej, så medicinen var bra.

Jag sa till mrs Johnson, att jag ville ha ett par dagars betänketid, å de' sa hon gladeligt ja till. Hela den natten låg jag vaken å dividerade. Jag sa till mej själf: Ä' du en så'n eländig stackare, så folk tycker du bör gå å dränka dig, då ä de', by jiminy crickers, på tid du vaknar upp! Jag såg klart

och tydligt hvar felet låg, å jag made up my mind for good att de' skulle bli slut. Jag funderade hit å dit, må tro de' va ingen lätt sak att finna rätt tråd. När man som jag gått å halfsofvit i hela sitt lif, blir man inte vaken med ens. Men ser du, de' va me mej som den gamle professorn i Uppsala sa', alla mänskor ha di vilja, sa han, men di har inte vilja att använda den. Jag kände där jag låg i sängen å grubblade, att jag hade plenty vilja, de' fattades inte, å hvarför skulle de' inte kunna bli en karl af mej som af många andra me mindre förutsättningar, tyckte jag.

Nåväl, jag fattade ett beslut att de' skulle bli en annan Fritz Lindskog af mej. Å när jag steg upp nästa morgon, va de' som jag vändt ett blad i en bok. All min gamla bortkommenhet å obeslutsamhet va som bortblåst. Jag kände mej som en alldeles ny människa. Å jag lät inte gräset gro under mina fötter. När mrs Johnson va utgången ett slag, passade jag på å fick min kappsäck ur huset. Å på eftermiddagen va de' Fritz Lindskog, som aflägsnade sig från Moline at a rate of 35 miles an hour. Jag hade köpt biljett till Kansas, för jag hade läst i tidningen, att di behöfde folk i harvesten där, å något fick man ju börja med. Jag satte mej för att totalt glömma, att jag var student å hade uppfostran å allt de' där. De' ä nog sant, att education sätter fler verktyg i händerna på en, å i så måtto va de' en advantage för mej också, men där va många disadvantages me de'. Men de' gick öfver, fast de' va lite svårt i början.

När jag vatt på farm ett halft år, fick jag chance att bli clerk i ett drygoods store. Mr Bates, så hette min bas, sa rent ut, att jag va den duktigaste clerk han haft å... ja, å hans dotter hade också en god tanke om mej, for she is now my wife, and jag tror inte hon regretted it, å inte har jag.

När svärfar dog, öfvertog jag affären, å den har gått framåt every year. Inte för jag skryter, men fråga du hvem som

helst i Elvira, å di ska tala om för dej, att Fritz Lindskog ä en hustler. Jag har vatt mayor, å jag ä director i den största banken, å di ha prompt velat sända mej till legislaturen, men de' har jag inte tid till.

Yes, jag har haft lyckan me mej, men Gud vet, om jag inte ändå har mrs Johnson att tacka för de', ty hade hon inte kommit me de' där förslaget att hoppa i Mississippi-floden, så hade jag kanske aldrig... Men de' ä bara foolish att grubbla öfver hva som kunnat happen... Yes, thanks, jag tror jag tar en till, för de' ä goda cigarrer!"

I vargaklor.

ratsch! Ett kort, gällt utrop, ett ångestskri, sådant som självbevarelsedriften omedvetet pressar fram ur bröstet, när en normal människa plötsligt ser dödens käftar öppna sig för att sluka henne. Därpå ett doft ljud, som när en tung massa, sådan som en människokropp, slår mot en hård yta.

Gustaf Brogren hade stått på den sviktande stegen högt uppe vid andra våningen. Han hade alltid varit mycket försiktig och sett sig väl före, men när olyckan är framme, hjälper det inte hvem det är. Den pinne, han stod på, hade helt enkelt gått af, brustit vid ena sidan. Man hade kanske råkat använda en bit dåligt trä för den pinnen, sådant kan hända utan att precis vara rent slarf. Det kunde också vara, att stegen var för gammal, att den tjänstgjort så länge, att pinnarna i den hunnit murkna. I så fall blefve det ju arbetsgifvarens fel, men detta hände på den tiden, då sådant inte räknades, utan arbetaren fick skylla sig själf, om han råkade ut för olyckor under arbetet. Det var himmelskriande orättvist, grymt — så tycka vi nu, sedan vi fått en annan ordning, men ingen tänkte därpå på den tiden, det var som det skulle vara.

Där låg nu Brogren på trottoaren, till synes en liflös blodig massa. Han rörde sig inte, men han andades, alltså var han inte död. Han hade fallit baklänges och slagit mot den hårda cementflagan. Blod trängde ut genom näsa och mun, ögonen stirrade liflöst stela ur sina gropar.

Hans arbetskamrater och andra, som sett Brogren falla, skyndade till. Någon telefonerade till polisen, och inom fem minuter var ambulansvagnen där. Den åtföljande läkaren beordrade efter en kort besiktning den skadades forslande till ett lasarett. "Om ingenting gått sönder invärtes, är han all right. Eljest är han dödens. Antingen är han uppe och kan måla igen om tre dagar, eller också är han död inom tio timmar. Ingen kan säga hur det går", sade han.

På svenska lasarettet, dit Brogren förts, låg han i flera timmar utan att ge några starkare lifstecken från sig. Men spegeln, som hölls framför munnen på honom, angaf att han andades. Pulsen var så svag, att den knappt kändes. Sköterskan, som sett många sådana fall, ruskade på hufvudet. Kom den patienten sig, så var det märkvärdigt. För henne var den unge mannen, som låg där, blek och vanmäktig, endast en "case". Hur det skulle gripa in i kanske många människors öden, när hennes patient togs af döden, det ägnade hon inte en tanke. Hon hade för länge sedan lagt bort att känna sympati för patienter. Hon kände endast sin plikt som sköterska, den fyllde hon efter bästa förmåga. Men i alla fall... att ryckas bort så ung... nå, det var väl hans öde... stackars karl!...

Brogren rörde en liten smul på hufvudet. Sköterskan gick fram till sängen. Hon tog patientens hand, som hängde åt sidan, och lade den till rätta. Hon såg på honom, hans blick hade liksom klarnat, hon läste frågor och undran däri. Hans läppar rördes.

"I morgon... i morgon... kommer... Sigrid... i morgon kommer hon... Sigrid..."

Sköterskan lade fingret öfver sina läppar till ett tecken, att han borde inte anstränga sig med att tala. Men det hade inte behöfts, ty i nästa minut drog han ett häftigt, men kort andedrag, sitt sista.

* * *

"Ja, Brogren han kommer inte till dinner i dag, för han föll ner å slog sig fördärfvad", var det någon som berättade borta hos mrs Lindstedts. Hon höll spisgäster, och Brogren hade spisat hos henne ett par år.

"Hva säger ni? Är Brogren död?" utbrast mrs Lindstedt med uppriktig sorg i rösten. Hon var mer än "matmamma", hon hyste en moders känslor för alla sina mera stadiga spisgäster.

"Well, I don't know om han ä död, men jag ä rädd för'et, för han föll ned från stegen å slog sig mot sidewalken, så blodet kom ur näsa och mun. Jag såg, när ambulansen kom och tog honom till Augustana-hospitalet." Och så repeterade den talande hvad läkaren sagt.

"Å my goodness, så'nt elände!" sade mrs Lindstedt och satte sig, så altererad var hon. "Å i morgon kommer hans flicka från gamla landet, för de' talte han om för mej i går, för han ville hon skulle spisa här, tills di fått sitt eget i ordning. En rysligt nice flicka ä de' också, för han visade mej hennes picture. Hon heter Sigrid Lindstedt, precis som ja' gör, därför kommer ja' ihåg de'. Å Brogren va rysligt bekyttad, för han va rädd de skulle hända henne något, för hon hade vatt så dum å växlat sej till amerikanska pengar i Göteborg, flera hundra dollars, sa' Brogren, å di hade hon på sej. Stackars Brogren, så han fick inte träffa sin flicka! Han sa', att som i morgon kväll skulle hon komma med Wabash-tåget. Nu blir där ingen som möter henne. Om jag hade tid, skulle jag gå ner till depoten själf. Stackars Brogren, han va en rysligt ordentlig å präktig karl å arbetsam me, håhå." Och därmed

snodde den tjocka frun ut i köket för att se till, att maten blef ordentligt upplagd på assietterna. Hon var noga med sådant.

Men ett par af hennes spisgäster hade spetsat öronen, när mrs Lindstedt nämnde om pengar, som Brogrens fästmö bar på sig. De tillhörde den skara dagdrifvare, som finnas i hvarje stor stad. Det var sällan de hade ärligt arbete för sig. Mesta tiden gingo de på lur efter någon landsman, som de kunde fjälla. Hittills hade de inte öfverskridit gränsen — de kunde med märkta kort frånspela någon hans sista dollar, men att rent ut råna en person, med våld taga från någon hans pengar, så långt hade de inte ännu kommit. Det var gränsen för dem — inte öppet stjäla. Nej, men att genom ett litet knep sätta sig i besittning af andras pengar, det kunde väl gå an.

Emellertid hade senaste veckorna varit ytterst litet gifvande för Tom Pearson och Lorentz Strömfelt. Ingen gröngöling hade kommit åt deras håll, som de kunnat plocka. I öfrigt är sommaren en dålig årstid för dem, som göra kortlapparna till förvärfskälla. De voro i detta nu pank. De hade varit beredda att taga i anspråk den goda kredit, de hade hos mrs Lindstedt.

När de ätit sin middag, gingo de liksom på en tyst öfverenskommelse raka vägen till Lincoln park. Under ett träd där slogo de sig ned.

När de kommit i ordning, vände de sig mot hvarandra med en frågande blick. De hade tydligen gått och tänkt på samma sak.

"Well, hva tror du?" började Pearson.

"Förbaskadt riskabel job, men..." Strömfelt såg sig omkring, liksom han fruktat för att någon kunde stå på lur och lyssna.

"Yes, men vi ä så illa tvungna", ifyllde Pearson. "Vi måste

ha mynt, om också... om också det kräfves af oss att... att stjäla dem."

"Du hörde hva mrs Lindstedt sa, att flickan hade flera hundra dollars på sig..."

"Det bör inte bli svårt att göra dem till våra, du Lorentz... så vore vi sauverade för sommaren kanske."

De två stallbröderna lade råd och planer och kommo till sist till den slutsatsen, att det vore inte så farligt företag, som de inbillat sig. Det faktum, att de som nämndt voro i starkt behof af kontanter, gjorde det lättare att öfvervinna alla betänkligheter de hyst. Det vore också ett kap värdt att riskera något för.

* * *

När Sigrid Lindstedt steg af Wabash-tåget, såg hon sig med en förvirrad blick omkring efter den, som skulle möta henne. Men ingen Gustaf syntes till. Hur kunde det månne komma sig — han som var så påpasslig och ordentlig. Var det möjligt, att han inte fått hennes telegram från New York? Hvad skulle hon då göra? Det var så sant, hon hade ju hans adress i väskan, och hon fick väl ta sig dit. Ack, om det bara fanns någon landsman, som hon kunde tala med och kunde få hjälp af!

I samma ögonblick hon tänkte så, trädde Pearson och Strömfelt fram till henne. De hade hållit utkik och sågo naturligtvis genast hvilken af passagerarna som var Sigrid. Det kunde ingen taga fel på.

"God afton, är det fröken Lindstedt, vi ha äran tala med?"

Sigrid såg ett par fint klädda unga män med hattarna i hand artigt bugande framför henne. När hon hörde dem tala svenska, blef hon så glad, så hela hennes vackra ansikte lyste upp.

"Ja, det är jag, men..."

"Ni ser er om efter er... hm!... hr Brogren. Det är ledsamt nog så, min bästa fröken Lindstedt, att vår vän Brogren blef hastigt sjuk... för all del, blif inte förskräckt, fröken, det är alls inte så farligt, men det hindrade honom dock från att vara er till mötes här, så förtviflad han än var häröfver. Han bad då oss gå i hans ställe och eskortera er till hans bostad, där han otåligt väntar."

Sigrid undgick inte att tilltalas af denna harang. De voro så stiliga och artiga, och så voro de ju svenskar. Det är möjligt, att under vanliga förhållanden skulle hon med den fina instinkt, som kvinnan besitter i dylika fall, ha fattat misstankar. Men hon stod här hjälplös i ett främmande land, obekant med allt, och så var det landsmän och — nu lade sig alla misstankar — Gustaf hade ju sändt dem, enär han inte kunde komma själf. Hur skulle de eljest känt hennes namn eller vetat om, att hon skulle komma med tåget? Sigrid följde dem således utan minsta invändning. Hon kunde inte komma fort nog till sin älskade Gustaf — efter fem långa års skilsmässa.

Utanför stationen bjöds Sigrid stiga upp i en automobil. Kusken hade redan fått sina förhållningsorders. Bilen kördes till ett hus å West Madison street.

"Nu äro vi framme, fröken Lindstedt. Var så god och stig in."

Sigrid såg ett högt stenhus, fint utstyrdt. Att nedra våningen upptogs af en krog, lade hon inte märke till eller såsom nykommen förstod sig inte på. Bilen for sin väg, och Sigrid fördes två trappor upp i huset.

Pearson drog upp en nyckel, och, öppnande dörren, gick han först in. Sigrid trädde därefter öfver tröskeln, följd af Strömfelt. Dörren stängdes snabbt, med en half smäll. Som en blixt for genom hennes hjärna en misstanke, att inte allt var rätt. Hon kastade en hastig blick omkring i rummet — ingen Gustaf såg hon, och hon hade just öppnat läpparna för

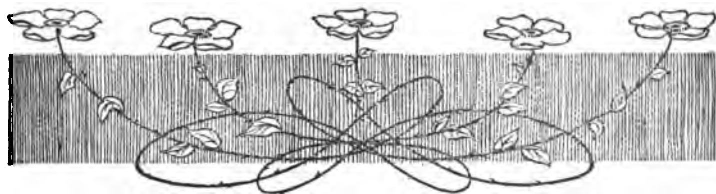
att utstöta ett skri, när en hand lades öfver hennes mun, så att hon kunde inte ge ljud ifrån sig.

"Var tyst... inte ett ord eller döda vi dig!" hväste någon i hennes öra. Hon sjönk, så förskräckt att hon var medvetslös, i armarna på den bof, som höll henne.

När hon tio minuter senare återfick medvetandet och slog ögonen upp, fann hon sig vara ensam i rummet. Var det blott en elak dröm? Hon märkte nu, att hennes klädningslif var upprifvet, och den ficka, hon hade haft pengarna i, var uppsprättad. Hon rusade till dörren, men den var låst. Hon sprang till fönstret och krossade med sin bara hand en ruta. Den på gatan gående poliskonstapeln svor duktigt, när bitar af rutan haglade öfver honom. Men i nästa ögonblick fick han höra ett förtviflans skri från fönstret. Pat Flanerty kunde inte veta hvad det skriet betydde, ty sådant var en hvardaglig händelse i den trakten, och ibland hade det händt, att han fått grym otack till lön, när han skyndat till hjälp. Men tack eller otack, det var hans plikt att... Ett nytt skri, ännu mera hjärtskärande än det första; hördes, och Flanerty trafvade upp för trapporna, så fort hans 225 pounds tilläto honom.

Han fann Sigrid springa omkring i rummet, kallande "Gustaf, Gustaf!" Den häftiga sinnesrörelsen hon varit utsatt för hade haft en sådan förfärlig verkan på henne, att hon förlorat förståndet. —

I flera år därefter kunde besökande på dårhuset få se en ung, vacker flicka gå omkring och liksom söka i hvarje vrå efter något och allt emellanåt mumla: "Hvarför kommer du inte, min Gustaf?"

Och solen sken...

Himlens blå kupa hvälfde sig ren och klar öfver storstaden. Allt efter som morgontimmarna gingo, steg solen högre och högre, och dess sken blef varmare. På de gator, som löpte i norr och söder, stodo emellertid höga skyskrapor och stängde vägen för solen nästan hela förmiddagen, så att där rådde en kylig skugga nere vid marken. Men här och där var en lucka i husraden, och vips passade solen på och kastade knippen af strålar ned på trottoaren och gatan. När folkströmmen kom till ett sådant ställe, kände de solstrålarna träffa sig som trollskott, och det var knappast en enda, som ej lyfte på hufvudet och såg gladt öfverraskad upp mot solen. Och genom hjärnorna flög en och samma tanke: *Våren!*

Ute på landet, på de vida prärierna, hade människorna redan i veckotal vetat om detta faktum — de få alltid tidigare bud om sådant. Men de människor, som höllo till i storstädernas grottor — under och ofvan jorden —, de hade ej haft en aning om våren. Ja, det vill ju säga, de fattiga hade nog märkt, att det blifvit mildare i luften — de hade märkt detta därpå, att de inte fröso så mycket som förut. Och sparfvarna, som bott Gud vet hvar under de bistra vintermånaderna, de hade också en tid haft reda på att det lackade mot våren, ty

de fröso inte heller nu. Det kändes så innerligt skönt i den magra lilla sparfvekroppen att sitta på en taklist och gassa sig i solskenet. Ack, hvad vore egentligen tillvaron — till och med för en sparf — om ej den välsignade solen funnes.

Någonting ditåt tyckte bestämdt också den till synes medelålders man, som med släpiga steg kom gående gatan framåt. För hvar gång han såg solskenet som ett gulhvitt band ligga tvärs öfver den grå trottoaren på sin väg, stannade han ett ögonblick och lät blicken fara uppåt. Och då kunde man se på läpparna, att han mumlade någonting.

Man behöfde ej vara en skarp iakttagare för att se på honom, att han inte hade något egentligt mål. På samma gång föreföll han inte tillhöra den kända lösdrifvarekategorien. Men man märkte snart hos honom detta något, som alltid anger en främmande. Hans blick vandrade obekant från ena sidan af gatan till den andra, dröjande då och då ett par ögonblick längre vid någonting, som om han ville inprägla det i minnet. Omedvetet tar främlingen i storstadens gatulabyrinter ögonmärken, på precis samma vis som hans vilda förfäder gjorde, när de sökte sig väg genom urskogarna.

Här låg ett bredt solskensband öfver trottoaren. Det lyste honom till mötes så varmt och vänligt, att han inte kunde motstå frestelsen att stanna.

Han ställde sig på trottoarens yttersta kant med ryggen mot en lyktstolpe och lät solen skina på sig allt hvad hon ville. Det var visserligen inte annat än majsol, men han tyckte den riktigt gassade, ty han var inte van vid sol. På tolf år hade han inte förr än i dag känt en solstråle borra sig väg genom kläderna in till hans kropp — tolf långa år. Att han inte dött, att han inte blifvit galen! Och medan han stod där och kisade uppåt mot solen, som skar honom i ögonen, så det nästan gjorde ondt, tänkte han på detta och på allt han gått igenom.

Mycket hade han utstått, mycket. Det hade inte varit många solvarma dagar i hans lif, nej, det hade det inte. Sol, ja, det var just hvad han saknat hela sitt lif, allt ifrån han var barn.

Sol hade inte funnits i den låga backstugan, där han var född. Det var alltid skumt där inne, ty fönstren voro så små och vette åt norr. Ingen solstråle hittade in i stugan.

Och inte heller hade han fått rusta om i lek och ras ute under bar himmel som andra barn, aldrig hade han fått jaga vackra guldskimrande fjärilar eller plocka de gula smörblomstren borta på dalsläntan, där de lyste som guld, när solen sken. Han hade varit bunden vid backstugan, fått hålla sig inne i det skumma rummet, där hans mor legat sjuk så långt tillbaka han mindes, och när far var på arbete vid herrgården, fanns det ingen annan än lille Per att se till den sjuka. Det hade känts riktigt tungt ibland att inte få vara som andra barn, det hade sett ut som sol och lek och blommor och spelande vindar inte voro för honom. Men han hade älskat sin mor ändå, ty hon talade alltid så mildt och undervisande till honom, inte hårdt och bestraffande som far gjorde, när han kom hem om kvällarna, trött och hungrig.

Så dog mor, och då hade Per gråtit en hel dag, han visste inte riktigt hvarför. Han kände det dock som en förlust, eljest borde han varit glad, ty nu kunde han ju få springa ute, om han ville, sedan han inte hade mor att se till. Men det var vinter nu och snö i höga drifvor och kallt, så det sved i öronen. Och aldrig nådde solen så högt på himlen, att hon kunde kasta en enda fattig stråle öfver skogen bort till backstugan. Och innan sommaren kom, fick han styfmor.

Nu blef det värre än förr för den lille tioårige gossen. Han fick icke blott svälta många gånger, utan fick till på köpet stryk, om han vågade klaga öfver att han var hungrig. Hur många kvällar hade han inte legat i sin säng och känt hung-

ern gnaga, tills det gjorde så ondt, att tårarna kommit, men han hade inte vågat gråta högt. Då hade han ofta önskat, att han visste, hur han skulle komma till sin mor. Men hon låg djupt nere i den mörka jorden på kyrkogården.

När han kom in i stugan, kunde det hända, att styfmodern tog honom i armen och ledde honom till dörren. "Ut med dej, här är du i vägen!" ljöd det då ur hennes mun. Men fast solen sken där ute, var det dock precis som han gått i ett grått, kallt mörker.

Så snart han var stor nog att göra skäl för sig, så någon ville ha honom, kom han ut i tjänst. Det var något bättre än i backstugan hos styfmodern, ty nu fick han åtminstone äta sig mätt. Men arbeta fick han, öfver sina krafter många gånger, därför hade han också fått krum rygg och krokiga knän, innan han var tjugu. Men han hade trots allt växt sig stor och stark och skötte sig som en hel karl.

Ibland kunde han en söndagsstund gå ut och sätta sig på en sten i solskenet. Men fast han då kände värmen välla öfver sig, frös han invärtes, liksom där legat en isskorpa omkring hjärtat. Den ville inte tina.

Men så hände det, att det tog eld i hans hjärta. Så galet, att det var den vackraste flickan på herrgården han skulle bli kär i! Han vågade inte yppa sina känslor, han teg och älskade i hemlighet. Men det var för underligt, att så snart hans ögon upptäckte Klara, for det en våg af värme genom honom, och han tyckte, att allt blef annorlunda. Fåglarna sjöngo vackrare och blommorna doftade ljufvare, när Klara var i närheten. Nu förstod han! Hvad gjorde det, att hans kärlek inte uppväckt något gensvar, att Klara inte ens visste om den, när han i alla fall var så öfvermåttan lycklig af att bara veta, att hon fanns till?

Men med denna lycka, som Per inte kunde förklara för sig, blandade sig dock emellanåt förtärande kval, hvilkas inne-

börd han fullkomligt förstod. Det var svartsjukans kval han kände, när han såg Klara omgifven af andra, som lade an på att komma främst i den vackra flickans gunst. Han var svartsjuk, fast han ju visste med sig, att han hade ingen som helst rätt öfver henne. Och inte gaf Klara heller honom någon anledning, ty det förmärktes alls inte, att hon föredrog den ene framför den andre. Men bara hon log mot någon eller skämtade ystert med sina tillbedjare, kände Per det inom sig som en brinnande eld. När han efter en sådan stund kommit för sig själf och lugnat sig, insåg han klart, att han var dum. Men det hjälpte inte; när ett likadant ögonblick kom igen, kände han det så, som skulle han kunna göra hvad som helst, om någon annan fick Klaras kärlek.

Så inträffade, att en bekant, som några år förut rest till Amerika, skref till honom ett långt bref och utmålade, hur bra det var, och tillbjöd sig att hjälpa Per med biljett, i fall han ville resa. Det var frestande för Per, ty så mycket hade han insett, att något annat än en torparstuga hade ej framtiden att bjuda på där hemma. Och när han så tänkte på Klara, nedslogs hans mod till grunden, ty hon stod för honom såsom någonting så vackert och upphöjdt, att det alls inte finge tänkas i förening med en torparstuga. Men på samma gång var ju att resa till Amerika detsamma som att uppge allt hopp om att vinna henne. Det blef ett virrvarr af funderingar, som han inte såg sig i stånd att komma ur.

En dag satt han för sig själf och hölls med någonting i redskapskammaren. Och medan han täljde och högg, flögo tankarna immerfort hän till det lockande landet i väster och så i nästa minut tillbaka. Amerika och Klara — det var de båda polerna. Och bäst det var, glömde han bort arbetet, lät täljknifven falla och satt och såg genom den öppna dörren ut i den fria rymden.

I detsamma kom Klara gående den vägen. Hon stannade

utanför dörren och tittade in. Per blef blossande röd och tittade i golfvet utan att säga ett enda ord.

"Sannerligen tror jag inte du sitter och drömmer, Per — om en vacker flicka, förstås", sade Klara slutligen.

"Ja... det... gjorde jag..." framstammade han. När han nu tog mod till sig och såg upp och mötte Klaras ögon, som logo så varmt emot honom, vardt det som all försagdhet, all tvekan blåst bort och försvunnit.

"Det var dej, Klara, jag satt och tänkte på. Kom in, så få vi talas vid." Nu var det hennes tur att rodna, hvilket gjorde Per så modig och säker på sin sak, att han utan att stappla talade om, hur länge han älskat henne och hur högt han älskat henne och hur han haft ondt af svartsjuka och hur han inte vågat hoppas på att Klara skulle älska honom tillbaka. Och så talade han om hvad han förespeglat sig i Amerika — alltsammans talade han om för henne. När han slutat, flyttade hon sig litet närmare, så hon kunde lägga armen om halsen på honom.

"Och det trodde du, att jag inte såg, att du tyckte om mej. Så dum du är, Per!' Och det fick han bekräftelse på med en kyss. "Ser du, jag tyckte mer och mer om dej, för det du inte gjorde dej till som de andra. Allt hvad de ville var det ingenting med. Men dej kan jag lita på."

Jojo, det lät som änglamusik i Pers öron. Aldrig hade han trott, att han skulle bli så lycklig som nu, sedan det var uppgjordt, att de skulle gifta sig och resa till Amerika.

Där han nu stod med ryggen mot lyktstolpen och lät vårsolen skina på sig, kände han det, som han med ett slag förflyttats tillbaka till redskapskammaren på herrgården den gråvädersdag, då Klara med armen om hans hals lofvade bli hans. Det var gråväder den dagen, ja, men det hade Per inte längre lagt märke till. Allt var glömdt, alla de sollösa dagarna, ty nu var det sol i hans inre, sol och stormande fröjd. —

Och så om några månader gifte de sig, Per och Klara, och därpå for han till Amerika. Han fick genast bra arbete i en kolgrufva, och snart hade han allt i beredskap för Klara. Och så kom hon, rosenkindad och vän, och det fanns ingen i hela Coalville så lycklig som Per. Stolt var han också öfver Klaras fägring. Lyckan gjorde henne vackrare med hvarje dag. Hvad för ett solland Amerika blifvit i kolgrufarbetarens ögon!

Men plötsligt mulnade det vid horisonten. Ett par, tre månader senare, då Per en kväll kommit till arbete — han var på nattskiftet —, kom en kamrat ur dagskiftet fram till honom och halfhviskade: "Du har en vacker hustru, du. Akta dej, så inte vargen tar henne!"

Per förstod inte, utan tog det för ett uttryck af afundssjuka, för det hans Klara var den vackraste arbetarehustrun på platsen.

"Akta din hustru för vargen, säger jag. Han gjorde sina lofvar åt det hållet i går kväll — akta din hustru, ty vargen aktar ingen."

Nu gick det med ens ett ljus upp för Per. "Vargen", så kallades grufägarens unge son, som för sina eskapader var illa känd på platsen. Skulle han ha utsett Klara till ett nytt offer? Per tviflade inte för ett ögonblick på sin hustru, men kamratens ord lämnade honom dock ingen ro. Efter en timme slutade han arbetet och begaf sig mot hemmet.

Ljus lyste från cottagens fönster, men gardinerna voro nere. Från sidan kunde Per dock se in i rummet. Han tvärstannade. Hvad var det han såg? Han blef först stel, som om han frusit till is, för att i nästa stund känna det, som om en lavaström runnit genom hans inre.

Klara hade stått framför unge Kleiner, "Vargen", och lett sitt vackraste leende. I nästa ögonblick hade "Vargen" tagit ett par steg framåt och slagit armarna om henne. Hon fäktade emot, hon vred och vände på sig för att komma ur "Var-

gens" famntag, men han höll henne fast, så fast, att hon ej förmådde värja sig, när han tryckte henne hårdt intill sig och kysste henne.

Det blef rödt för ögonen på Per. Han slet upp dörren och rusade in.

Som en blind trefvade han i sitt ursinne efter någonting, sak samma hvad, blott det kunde tjäna som vapen. Han hörde icke Klaras utrop, han såg ingenting, han endast visste, att här i detta rum någon hållit hans hustru i sin famn och kysst henne. Hans hand träffade ett stolstöd, i nästa ögonblick lyftes stolen och drabbade med förfärande kraft inkräktaren. "Varg, du skall dö... varg!" kom det hest och stötvis.

Den unge mannen sjönk till golfvet utan att ge ett ljud ifrån sig. Slaget hade träffat rätt.

Per återvann besinningen först när han hörde Klaras upprörda röst.

"Hvad har du gjort, Per, hvad har du gjort? O, du har dödat honom!"

Han såg sig hjälplöst omkring. Där stod Klara, hans hustru, förskrämd och blek. Där låg "Vargen", i hvars kropp nu förmärktes skälfvande rörelser, medan ett svagt rosslande ljud kom ur strupen. Hvad var det som skett? Hvad... jo, nu mindes Per, nu förstod han. —

Per blef naturligtvis häktad och anklagad för mordiskt öfverfall. Trots alla förmildrande omständigheter blef han dömd till tjugu års straffarbete. Den slagne var nämligen son till den rikaste mannen i fem counties, och ingen vågade uppträda till Pers försvar. Och det skulle kanske inte tjänat någonting till heller.

"Jag skall vänta på dig, Per, tills du blir fri. Jag skulle vänta på dig, om det också vore dubbelt så lång tid", lydde Klaras afskedsord till honom, när han fördes bort — bort till

den stora byggnaden, inom hvars gråa, dystra murar han under långa år skulle sona det honom påbördade brottet. —

Genom godt uppförande hade hans strafftid förkortats — efter tolf långa, gräsliga år var han fri. I dag på morgonen hade fängelseporten öppnats för honom. Iklädd de illasittande kläder, som staten består, och med de tio dollars, som hvarje frigifven fånge får i kontanter, skramlande i fickan hade Per trädt ut i lifvet igen. "Good luck to you — and take care of yourself!" var portvaktkonstapelns afskedshälsning. Good luck! Fanns det någonting sådant mer i världen för honom? Det var litet däraf, som hittills fallit på hans lott. Hans solskensdagar hade varit så få och så korta. Nej, han hoppades ingenting mer. Klara var död nu, det fanns ingen som mindes honom — ingen!

Han hade köpt biljett till Chicago. Ena platsen var som den andra för honom nu. Han var fri — så länge pengarna räckte. Sedan, ja — så långt vågade han inte tänka.

Och nu stod han här midt i den vårvakna, bullrande världsstaden och hörde ingenting, såg ingenting, bara njöt af solen — solen, som han inte värmts af på tolf år. Hvad det kändes besynnerligt! Han hade väl stått där med ryggen mot lyktstolpen i en halftimme — midt i det vällande, varma solskenet. Det nästan söfde honom. Han nödgades rent af strida emot för att inte ögonlocken skulle falla igen.

Per drog en lång suck. Det var den enda slutsats, han kommit till. Lifvet var nu sådant — somliga fingo så mycket sol och lycka på sin lott, att där blef ingenting till öfvers för de andra. Hvarför var det så? Ja, det hade han inte fått någon förklaring på, fast han grubblat däröfver alltsedan han var barn.

Var det rättvist, att somliga skulle ha så mycket och andra ingenting? Det måste väl det, fast han inte kunde reda ut det. Han hade under fängelsetiden mycket tänkt öfver denna

fråga och hade till slut kommit till den lugnande tron, att vår Herre ger människorna i sin vishet efter som de förtjäna af godt och ondt. Denna hans syn på tingen förmildrade den bitterhet, hvilken plägar alstras af motgångar som hans. I stället hade han blifvit en smula fatalist. Så och så hände det, därför att det var ens öde. Ett sollöst lif, det hade varit hans öde — med undantag af den korta tid, då han solade sig i Klaras kärlek. Men, som sagdt, det hade varit hans öde. Det var inte troligt, att det skulle ändras nu... kanske dock... kanske...

Med ett ryck samlade han sig. Han lät blicken fara öfver det myllrande gatulifvet — det var som en myrstack. En beklämmande känsla intog honom vid åsynen af hur brådt dessa människor hade, hur de ilade åt alla håll, som det gällt lifvet. Ja, det gjorde det nog också — kampen för tillvaron tvingade människorna att försöka komma före hvarandra. I en sådan kamp skulle han inte stå sig, allraminst nu, den tanken slog honom. Ur detta myller nåddes hans öra af tusen ljud, när han nu lyddes efter. Somliga inneburo jubel öfver seger, öfver att någon annan öfvervunnits och låg slagen. Och från den slagne tyckte han sig höra förtviflans jämmer. Han ryste.

Som fattad af en hastig ingifvelse, vände han sig därpå om och gick gatan framåt med steg, som föreföllo fastare och mera beslutsamma än förr. Han hade gjort upp med det förgångna och ämnade lägga upp nytt konto med lifvet. "Med Guds hjälp...", mumlade han för sig själf.

Hans gång var spänstigare, hans blick mera samlad. Något bestämdt mål hade han inte, han ville endast bort från trängseln, från de många människorna, de höga husen. Där var ingen plats för honom, han skulle inte känna sig fri där, han skulle helt visst stötas omkull, bli nedtrampad...

Plötsligt stannade han och lyssnade... Hvad var det? Åh, det var bara en kanariefågels sång. Genom den öppna dörren

till ett mörkt krypin till butik såg han den gula mässingsburen hänga under taket. Och där skymtade han den lilla sångaren på sin pinne. Drillarna kommo långa och klara, men Per tyckte, att det ändock saknades glädje och lifsjubel i sången. Det var heller inte att undra på... stackars liten, som aldrig skulle få återse bäcken i sin hemskog, där han en gång i sprudlande sång prisat lifvets skönhet, tänkte Per.

Han hade stannat midt framför dörren till butiken, och det dröjde inte länge, förrän ägaren, vädrande geschäft, kom på hjuliga ben fram till Per.

"Vackert väder i dag, mein Herr!" Hostning. "Jag ser ni beundrar Pippi — ja, det är en sångare som få, icke sant?"

"Stackars fågel!" var allt Per svarade. Pippi upphörde med sin sång, liksom för att lyssna till hvad som sades om honom.

"Stackars fågel — visst inte, visst inte! Äta, dricka, sofva, sjunga — ack, jag önskar jag själf hade det så bra. Aber... önskar ni köpa en äkta kanariefågel — direkt importerad från Harzgebirge, jag försäkrar er — ovanligt fin sångare, icke sant?"

Per fäste sig inte vid hvad fågelhandlaren pratade, det betydde för honom ingenting hvar Pippi var född, han tänkte endast på att Pippi satt där i sin gula bur som fånge. Det kom aldrig en glimt af sol in i butiken, Pippi fick lefva dag efter dag i det gråa dagsdunklet under det låga taket. Att han ändå kunde sjunga!

"Hvad kostar den?" frågade han slutligen.

"Ack, Pippi är den sista... alla de andra har jag sålt till rikt folk där borta vid avenyen för tio dollars stycket, och det är billigt pris för en sådan sångare, icke sant? Aber... Pippi ska jag låta gå för sex och femtio; för ni ser ut att bli snäll mot honom, min lilla Pippi."

Per räknade tyst efter. Han hade sju dollars kvar af de

tio. Sex och femtio från sju... det blef endast några cents öfver, men....ja, han skulle... det fick se'n gå hur det ville.

"Jag köper den", sade han och räknade upp sex och femtio, som fågelhandlaren, invärtes kluckande af krämarbelåtenhet, stoppade på sig. Han visste, att han kunde få så många till han ville för två dollars i Milwaukee, där Pippi var utkläckt.

"Nu, Pippi, är du min", sade Per, lyfte ned buren och gick med den raka vägen ut till kurben. Där öppnade han dörren till det lilla fängelset. Pippi hoppade genast ut och såg sig en smula förvirrad omkring.

"Good luck to you — and take good care of yourself", sade Per och schasade med handen åt Pippi, som pröfvande skakade på vingarna och flög med osäkra vingslag tvärs öfver gatan och upp på ett tak.

"Himmel, är ni tokig? Pippi ska frysa ihjäl, Pippi ska svälta ihjäl", skrek fågelhandlaren.

Per svarade inte. Han ställde den tomma buren innanför butiksdörren, knäppte under tystnad rocken om sig och fortsatte så sin väg ut i det nya lifvet, mot nya öden.

Och solen sken...

När John gick från Mary.

John Freeman hade gift sig med Mary Youngfeldt af kärlek, ty Mary var hvarken vacker eller hade någonting, utom ett par varma, trofasta ögon. Men si, det var just de ögonen, som fängslade John, redan första gången han kom att titta in i dem. Han hade nog träffat flickor, både hemma och här i landet, men han hade alltid tyckt sig finna någonting hos dem, som han inte kunde med. Men när han blifvit bekant med Mary, stod det genast klart för honom, att hon var just sådan den måste vara, som han skulle våga binda sig vid för lifvet. Det gäller i nöd och lust, för si sådant kommer. John var en smul filosof, så timmerman han var.

Nå, sedan han kommit på det klara med att Mary var en flicka af det rätta slaget, släppte han henne inte, förrän hon sagt ja. Och det var inte svårt att få henne till. Ty Mary hade varit lika kär, om inte kärare, i John lika länge, om inte längre, än John varit i henne.

Yes, hon hade tyckt om honom med samma. Hon hade förklarat det med att "John var så nobel". Hvad hon menade därmed, är ej så säkert att hon visste själf. Det var väl ett slags intuition, denna gåfva, som alltid befriar en kvinna från att resonera sig till något.

Mary hade aldrig haft någon, som talat kärlekens ord till henne, innan John kom. Och från den stunden stod han för henne som omstrålad. Han var hennes hjälte, det fanns ingen på den vida jord, som hon skulle velat byta med. Därför är det onödigt försäkra läsaren, att Mary inte krånglade, när John efter bara några veckors bekantskap frågade henne, om hon ville ha honom. Om hon ville!

Och det lyckliga hade händt med John och Mary, att de inte för en minut ångrat att de gått ihop. Kärleken på båda sidor hängde i ännu efter sju år, på sitt sätt varmare än först, men lugnare. Det var inte så mycket kyssande och sådant som i början, kan ni väl förstå.

Det hade aldrig förekommit ett ondt ord emallan dem under dessa år, och det vill inte säga så litet, skulle jag tro. Det finns tusen och en småsaker, som kunna bli frön till tvister och retfulla ord, utan att kärleken därmed dödas.

Ibland kunde det ju bära sig så till, att John — som inte var någon ängel heller — kom hem en lördagskväll senare än vanligt och var blossande röd i ansiktet och luktade whiskey. Då kunde, förstås, Mary som kvinna inte hjälpa att visa hur ledsen hon var. Men tror ni då, att John, såsom eljest hör till, slog näfven i bordet och talade stygga ord till henne, eller t. o. m., såsom också händt med andra, slog henne gul och blå och dref henne ur huset för att visa att han var herre? Nej, i stället var han färdig att taga hennes ansikte mellan sina händer och kyssa henne gång på gång, tills hon måste skratta. Då glömdes det ledsamma, som sig borde, och det jublade stormande högt inom Mary, ty visade det inte, att John älskade henne? Andra hustrur fingo minsann annat än kyssar af mannen, när han kom hem på det viset. Men si, John var annorlunda, han var "nobel", ja, det var hvad hon alltid sagt.

John var timmerman till yrket, ett bra yrke, när det är

bra, och han förtjänte sina fyra dollars om dagen, men det var ju inte stadigt. John och Mary redde sig emellertid godt, fast inte blef det några stora summor öfver, sedan föreningsafgifterna, kontributionerna till strejkkassor och sådant erlagts. Så hade de små kommit, och det hade för hvar gång slukat alla sparpengarna. Doktorer hugga för sig, och skall det vara främmande hjälp i huset, så förslår ingenting. Men det fick ju gå; när vår Herre gaf dem barn, fingo de taga emot dem.

Det värsta var nu, att sedan den fjärde kommit, hade Mary inte varit sig lik, utan gått och hängt. Hvad doktorn föreskref var alls inte att tänka på, det var bara för rikt folk.

Men Mary blef inte bättre, där samlades efter hand ett helt batteri af medicinflaskor, som kostat mycket pengar. John hade inte en enda gång under denna tid glömt sig kvar på krogen på lördagskvällen, utan alltid kommit direkt hem. Och han hade varit så öm och omhuldande på alla sätt, som en hustru kan rättvisligen göra anspråk på, när hennes man har hela dagen varit bunden vid det arbete, som lämnar honom brödet.

Mary orkade inte med att hålla samma ordning som förr, det blef si och så med Johns supper många gånger, och hon kunde ha sina stunder, då hon var retlig och frånvänd, som ju inte var så besynnerligt, när det värkte i hela hennes kropp. Men under allt detta förblef John sig lik, knotade aldrig, utan tog det som det kom.

"John ä' satisfied som han får det. Han ä' rent märkvärdig te ha patience", anförtrodde Mary en väninna, "elles I don't know hurless det skulle gått. Men han ä' så nobel, that explains it."

Så gick den ena dagen efter den andra, tills plötsligt det förfärliga kom. John blef utan arbete och kunde inte få något. Och detta skulle hända till på köpet nu, när han så

väl behöfde förtjäna. Det var som förhäxadt för honom,inte en dags arbete stod att få. Det var eljest inte allmän arbetslöshet, det var bara han som träffades däraf. Sådant kan hända hvem som helst i Amerika, där hvad som helst kan hända en, ondt eller godt, utan någon ens förskyllan eller värdighet.

Dag efter dag samma erfarenhet. Det kom på ett ut hvad han gjorde, hur han snodde från ena ändan af staden till den andra, från arbetsplats till arbetsplats, hur tidigt han steg upp och började jakten efter arbete och hur sent han höll i. Samma svar hvart han kom, antingen behöfde de ingen, eller också hade de strax förut — en dag, en timme, ibland bara fem minuter förut — antagit någon. Då är det inte att undra stort öfver att John efter en hel dags upprepade erfarenheter af detta slag i en bitter ton utbrast: "De va väl hundan, om en ska starve, när en kan arbeta å vill arbeta."

Det var med tungt sinne och trötta fötter han nu vände tillbaka mot hemmet. Han hade inte ätit en bit se'n kl. 5 på morgonen, hade inte nänts ge ut så mycket som en nickel till ett glas bier, då han kunde få fri lunch på köpet. Det hade fått vara, för resten kände han sig inte hungrig nu, det hade efter hand gått öfver, och han var bara trött och lite svag, tomsvag.

Men tänk, hur skulle det gå med Mary och the kids, när det var slut på pengarna. Hyran skulle betalas den första, och så var där afgiften till föreningen — hvar skulle han ta det ifrån? Mary, stackarn, skulle haft en ny, dyr medicin, som kanske gjort henne bra, men det fanns ju ingen möjlighet, rakt inte — det är då inte lite pröfning att ha en sjuk hustru och vara arbetslös på samma gång — och barnen, poor kids, han kunde i andanom höra hur de jämrade sig efter mat. De förstodo ju inte, att far hade inga pengar att köpa mat för och intet arbete, som kunde ge pengar. Å, det var... det

var... John fann inte rätta ordet till afslutning på tankegången. Men ju mer han tänkte, desto klarare stod det för honom att... ja, att...

* * *

Det var två kvällar senare, som Mons Johnson kom klapprandes upp för trapporna för att hälsa på sin gamle vän John Freeman. De voro från samma by därhemma, hade gått i skolan och läst för prästen tillsammans och exercerat beväring på samma gång och varit goda kamrater och äfven gjort öfverresan i hvarandras sällskap. Innan John gifte sig, voro de som ett, men efter det kom Mons att stå liksom utanför. Han hade förblifvit ungkarl, och det förklarade han med att det inte fanns fler kvar, sedan John tagit Mary, hvilken fina komplimang renderat honom många söndagssuppers, så länge Mary var vid rätta vätskor. På senaste tiden hade han tittat in till John och Mary då och då och pratat bort en stund om ditt och datt och gamla minnen. Det var väl bara för sådant som han kom nu.

"Good evening, Mary!" hälsade han och steg in i rummet. När han såg Marys upprörda och förgråtna ansikte, och hur barnen tysta kröpo ihop i en vrå för sig själfva, sade han: "What's the matter? Hvar ä John?"

Mary hade sjunkit ned på en stol, snyftande högt. Hon förmådde inte svara på en lång stund. Mons stod där handfallen och tafatt, som en gammal ungkarl alltid blir inför en kvinna i tårar. "What's the matter?" frågade han igen.

Nu fick Mary ändtligen makt öfver tårarna så mycket, att hon kunde tala.

"O, jag ä' så olycklig, så olycklig! Kan du tänka dig, Mons, att John har gått ifrån mig? De' hade jag allri trott om John, som elles va så nobel." Och så började tårarna strömma igen.

"Men... men... de' kan allri vara möjligt, att John left

you... maybe han..." ville Mons trösta, men Mary afbröt honom:

"Yes, han har left me, han har left me. Han sa' inte ett ord, när han gick, å han har inte kommit tebaka... oj, oj, oj, what shall I do!"

"Men maybe han..." började Mons igen.

"No, no, no, ja' känner på mig, att han left me. Han ble trött på't, när ja' va sick för jämnan å han inte kunde få nå't te göra. Oj, oj, oj, what shall I do, what shall I do!"

Mons försökte med en ny tröst — fast det ju strängt taget inte var mycket till tröst — och framhöll, att John kunde ha råkat ut för någon olyckshändelse och förts till ett lasarett eller t. o. m. kanske var död och därför inte kunde komma hem.

Men då fick han mellan suckar och tåreparoxysmer veta, att John hade gått hemifrån på morgonen utan att säga goodbye, som var ett dåligt tecken, ty eljest brukade han alltid göra det och t. o. m., sedan Mary varit krasslig, klappa henne lite försagdt på kinden. Och så hade han i hemlighet tagit med sig den stora kappsäcken med alla sina kläder i — å, det var så tydligt, så tydligt, att han inte ämnade komma tillbaka.

Ja, nu fick Mons medgifva, att det såg misstänkt ut. Men han bad Mary vara vid godt mod, om det nu skulle så vara, att John var en så'n usling, så han kunde gå från hustru och barn på det viset. Gå in härpå ville Mary alls inte, nej, John var inte en usling för det, han hade haft det rysligt svårt, stackarn. Han mente nog inte så illa med det, nej, det var Mary säker på, för att göra något uselt det var han för "nobel" till.

"De' va fult gjordt, anyhow, de' ä' hva de' va", vågade Mons invända. "Men nu ska du inte va downhearted, Mary, för de' blir nock nån rå af. Ja' förstår att du är rädd för den första å räntan... de' kan ja väl låna dig så länge... å här

ä' ett par daler te groceries... ja, good night, Mary, å som ja' sa', så va de' uselt gjordt af John, all the same hva du säjer. Han borde ha en licking... ja, good night."

* * *

Men är det inte besynnerligt hur fort det sprider sig, hvad som är galet? Ibland kan det vara en välsignad sak att så sker, hvilket ju var fallet med Mary. Gud vet hvar di alla fått reda på det, men det var ej en hustru vid den sidan af gatan i hela blocket, som inte kom och beklagade Mary och hade något med sig i matväg eller annat åt henne och barnen. Och efter några dagar uppenbarade sig t. o. m. en representant för stadens största välgörenhetsförening, en dyspeptisk ung dam, som betraktade Mary kritiskt genom sin guldbågade pincenez, hade svajande plymer i hatten och talade i näsan a la Lake Shore Drive. Hon var närgånget frågvis och kom nära att bli visad på dörren, när hon tillät sig uttala en till visshet gränsande förmodan, att John var det slagets karl som förtjänte piskas på påle.

Och i sinom tid kom countyagenten, och från alla kom hjälp, matvaror och bränsle, så den lekamliga nöden aflägsnades. Men Mary kunde inte låta bli att känna saknad efter John, och hon led djupt af sin sorg.

Mons var en flitig besökare och hade alltid något med sig åt barnen. Men så snart han sökte få Mary att tro att John var en usling, blef hon eld och lågor, och hade det inte varit Mons som det var, hade han inte varit välkommen.

Men grannhustrurna, som varit så snälla mot Mary, började nu utbyta tankar om hvad det kunde betyda, att Mons aflade så täta besök. De karlarna, de karlarna, de passa på att nästla sig in! Men om en kvinna inte ger inviter, så håller en karl sig nog på mattan, mente andra. Ja, det var också sant, så det kunde godt vara mrs Freeman som... jaja, sådant har

man väl både hört och sett. Det finns kvinnor, som inte veta någon skam. Dagen efter mannen är ur huset börja de hångla med andra. Tvi!

* * *

Det var några veckor senare, som Mons en kväll kom och hälsade på. Han sken, så man kunde se det långa vägar. Om grannhustrurna sett honom, skulle de otvifvelaktigt häraf dragit vissa slutsatser, som, om de varit korrekta, inte talat till heder för Mons och Mary.

Mary såg genast på Mons, att det var något ovanligt. Att det inte var af sorglig natur, därom bar Mons' i de mest fryntliga rynkor lagda ansikte vittne. Innan hon hunnit fråga, hade Mons tagit ett bref upp ur fickan och räckt henne.

Fast hon var säker om att det var ingenting i brefvet, som hon behöfde frukta för, genomfors hon dock af en darrning, när hon igenkände Johns stil. Kanske det var af glädje hon darrade. Hon öppnade brefvet och läste, under ett ofta upprepadt nödvändigt torkande af ögonen:

"Älskade Mary!

Jag vet du är inte lessen på mig, för det har Mons skrifvit att du inte är. Det var för ditt bästa, det trodde jag så visst, och Mons också. Intet arbete stod att få, och jag kunde inte stand te se dig och barnen svälta, och folk tror alltid, att om en frisk och arbetsför karl inte kan supporta sin family, så är han lazy och borde sitta i jailen, men om du var ensam med barnen, så fick du nog assistance, för en kvinna har dom alltid sympati för. Och så kom jag och Mons öfverens om hur jag skulle göra. Hade det inte vatt för honom, hade jag inte dared to lämna dig, du sån stackare och sjuk och med fyra små. Men Mons han lofte att se till dig, så du inte lede nån nöd. Du får förlåta honom, om han förargat dig ibland, när han kallat mig usling, för det har han gjort på purpose, och du kan inte tro så happy det gjort mig, när han skrifvit

i sina letters och talt om så arg du blitt. Gud välsigne dig, Mary, för du inte trott illa om mig.

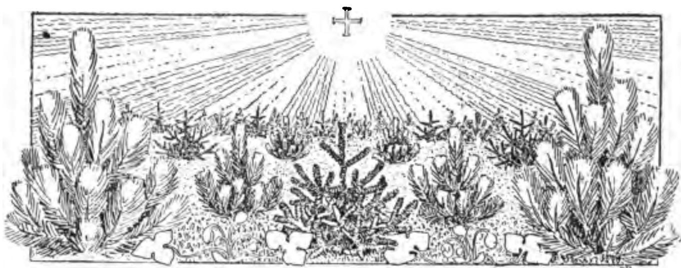
Jag har haft ett godt jobb här i Moline i nio veckor och gjort bra med pengar, men det har vatt så tungt och svårt, må du tro, att vara från dig och the kids. Men nu har Mons fått arbete åt mig i Chicago igen, och jag kommer hem efter nästa paydag. Du är inte lessen på mig, är du, för jag gick från dig, för det var inte af elakhet. Vi får talas vid om detta, när jag kommer hem. Jag sänder en money order på 20 dollars och tusen kyssar från din egen *John.*"

I Marys ögon stodo stora, klara tårdroppar och dallrade, men ansiktet strålade af så ren glädje, att de där tårarna voro nog fröjdetårar. Och det såg ut som Mons inte varit mindre glad.

Mary gick fram till Mons och räckte honom handen.

"Thank you, Mons, för du vatt så snäll, fast ibland har du made me awfully mad. Men ja' visste väl, ja', att John inte va nån usling, så nobel som han ä, du Mons."

En historia på Julafton.

Edward Carlson var inte riktigt nöjd med sin värld. Egentligen var det endast det, att han inte fått den lönepåökning han räknat på, som gjorde honom misslynt. Det var då också...

Edward... well, han hade alltid blifvit kallad Eddie, det var något hos honom som gjorde, att han inte ingaf den respekt hos andra som t. ex. Edward Lindman. Ingen kallade denne Eddie, de skulle bara vågat, utan det var Edward eller t. o. m. mr Lindman. Men med honom, Edward Carlson, var det lögn att få heta Edward. Att bli kallad mr Carlson, det hade han upphört att drömma om. Han tyckte inte om det där Eddie, men hvad var att göra? Kamraterna, både de yngre och de äldre, kallade honom Eddie, och chefen, mr Schwartzheimer, kallade honom Eddie, medan Lindman fick heta Edward. "Det är för att det skall vara någon skillnad på er", hade man sagt. Ja, men hvarför kunde då icke Lindman få heta Eddie lika gärna och han, Carlson, kallas Edward?

Vi kalla honom således Eddie efter detta. Han var anställd hos den stenrike grosshandelsfirman Schwartzheimer & Co. Hvem det där "Co." stod för, visste ingen. Någon annan än Jacob Schwartzheimer hade ingen af kontorspersonalen någonsin gjort bekantskap med. Men det hör inte till den här historien.

Eddie var, som sagdt, anställd på firmans kontor. Det var väl nu i rappet 10 år, se'n han började där. Han var då nyss anländ från Sverige med höga betyg från handelsinstitutet på fickan och en hög tanke om sig själf. Men sedan han fått gå i tre månader i Chicago utan att få "lämplig sysselsättning" och den medhafda kassan smält ihop till några få dollars, blef han hjärtans glad att få plats som filing clerk, eller hvad det var, hos Schwartzheimer & Co. med en aflöning af $8 i veckan.

Och han hade blifvit kvar hos firman — det låter ju en smul bättre att säga så, än att han fått bli kvar, som, i betraktande af att det är i Amerika denna händelse försiggår, kommer närmare sanningen. Eddie hade befordrats under årens lopp och för hvar gång fått 25 procent mer att göra och 20 procent större aflöning. Han fick nu $17 i veckan, men så var han ju också en af de äldsta på kontoret och hade stort ansvar. Det var nästan Eddie ibland tyckte sig oumbärlig för firman Schwartzheimer & Co.

Det var gubben Schwartzheimers vana att på julaftonen inkalla till sig på sitt privatkontor dem af personalen, som han beviljat lönetillökning. Det var nu två år, sedan Eddie sist blifvit inkallad i sådant ärende, och han hade varit alldeles säker på att i år skulle turen komma till honom. Men ingenting hade hörts af.

Och nu satt Eddie här på sitt möblerade rum, som han hyrde af slaktare Sjöstedt, och glodde surt framför sig och var misslynt på hela världen.

Det var så han kunde spricka af harm, tyckte han. Där hade han gått dessa år och arbetat troget, ty det visste han med sig själf att han gjort, det hade för resten chefen erkänt mer än en gång. Och så skulle han ändå inte få mer än sjutton i veckan, fast firman hade minsann god råd, den klarade sina femti tusen pr år ledigt. Å, de judarna, de äro ändå judar!

Eddie sträckte ut sig i morrisstolen och försjönk i mörka betraktelser igen. Å, det var något helt annat han drömt om, när han for hit till detta usla land! Gno som en attan från morgon till kväll för sjutton i veckan! Ja, han kunde väl undra, om inte Prins hade det bättre. Prins var bara Sjöstedts hund och fick mat och tak öfver hufvudet för ingenting. Det var bättre att vara hund än slita ut sig för en snål jude!

Där låg Prins hopkrupen på golfvet i Eddies rum, som han alltid brukade, när Eddie var hemma. De voro mycket goda vänner. Sannerligen... sannerligen...

Det knackade på dörren. Hvem i all världen kunde det vara så här på julafton? Eddie öppnade.

"Mr Edward Carlson?" frågade någon. Jaha, det var han. Ett bref räcktes honom. Han slet af kuvertet och läste:

"Jag utber mig ett besök af er i afton. Vagnen står till er tjänst. Kom! JACOB SCHWARTZHEIMER."

Eddie ville inte tro sina ögon första gången han läste brefvet. Jo, det stod verkligen så. Hvad i all världen kunde det vara fråga om? Nå, det var för väl, att han var hemma, så han kunde följa med i den utanför väntande vagnen.

När vagnen stannade utanför det Schwartzheimerska palatset på Lake Shore Drive, fann Eddie sin chef stå färdig att välkomna honom. Han skakade hand med Eddie och drog honom förtroligt med sig in.

Eddie visste inte hvad han skulle tro, det här var ju någonting som han aldrig kunnat tänka sig. Det kunde ingenting annat betyda än att... ja, Eddie vågade inte tänka ut tanken, det var ju så orimligt.

Han hade tvingats ned i en stol, och Schwartzheimer drog en annan tätt upp till och satte sig i. Han lade en hand på Eddies knä.

"Du är en präktig pojke, Edward, en präktig pojke. Seså, inga protester, jag vet hvad alla gå för nere på kontoret. En präktig pojke, säger jag, och jag vill inte firman skall mista dig för mycket. I själfva verket betraktar jag dig som oersättlig för firman."

Eddie kunde ju inte annat än uttrycka sin förvåning, fast hvad chefen sagt var nästan inte annat än hvad Eddie själf tänkt mer än en gång. Det hade dock varit att räkna som drömmar endast, men detta var rena, rama verkligheten.

"Jaha, en präktig pojke är du, Edward", fortsatte Schwartzheimer och lade en hand på hvardera af Eddies knän. "Och därför har jag tänkt... ja, det vill säga, jag har länge umgåtts med planen att taga in dig i firman... göra dig till en af oss i Schwartzheimer & Co., förstår du. Vill inte vara af med dig till något pris... firman har inte råd att förlora en så präktig pojke... önskar binda fast dig, så du inte går från oss... göra dig till kompanjon... en fjärdedel i firman... hur passar det sig, he?"

Gubbens ögon strålade, han reste sig upp, och Eddie reste sig också upp.

"Jag vet inte hur jag skall rätt uttrycka... jag är alldeles öfverväldigad...", började Eddie.

"Seså, tala inte om den saken, du är en präktig pojke, Edward, så det är inte mer än förtjänt", afbröt chefen och fattade Eddies händer, som han tryckte hjärtligt. "Jag hälsar dig således från denna stund som min kompanjon."

Och så hjulade han ut genom en dörr, lämnande Eddie stående där i ett slags virrvarr af känslor, som han inte förmådde reda ut. Hvad hade händt? Hur hade allt detta tillgått?

I nästa ögonblick var det någon som nämnde hans namn med den ljufvaste röst han någonsin hört. Där stod en ung flicka midt på golfvet, han hade inte sett henne komma in. Det var chefens dotter, miss Rachel. Nog hade Eddie en och annan gång sett henne med fadern på kontoret, men naturligtvis inte presenterats för henne.

Nu kom hon utan vidare mot honom och räckte ut sin lilla hvita hand, som han således var tvungen att taga.

"Å, jag är så glad, så glad öfver hvad pappa gjort! Det var... det var..."

Hon rodnade så vackert och vände bort blicken just en half sekund. Eddie höll fortfarande hennes hand i sin, eller rättare, hon hade inte dragit sin hand tillbaka. Eddie kunde inte få fram ett ord, så öfverväldigad var han af det ena och det andra.

"... det var... jag... som bad pappa göra det... för min skull..."

Åter en liten paus. Miss Rachel fäste sina stora strålande ögon, fulla af oändlig kärlek, på honom. Hon tog så ett steg närmare och kastade sig i famnen på honom. Eddie kände hennes armar lägga sig om hans hals och i nästa ögonblick hennes läppar tryckas emot hans...

Det svindlade för hans ögon, det var som han lyfts upp från fasta marken och sväfvade kring på ett vackert guldkantadt, rosenrodnande moln. En sällhetsrysning genomlopp honom hvar gång han kände hennes läppar mot sina... å, hvad hon kysste honom, på pannan, på ögonen, öfver hela ansiktet... och han lät det viljelöst ske.

I nästa minut liksom göt sig en dimma för hans blick, han såg inte längre flickan, hon upplöstes och försvann, han hörde i stället ett flåsande ljud... han öppnade ögonen och fann Prins stå med tassarna på stolkarmen och slicka honom i ansiktet.

STYCKEN PÅ VERS.

I västerland.

I.

Dagen dog. Jag såg dess bleka
anlet sjunka bakom randen
af en vidd i ax och blomning,
väldig, vajig västanslätt.
Och i spåren växer natten,
höjer sig mot blåa landen,
plånar ut hvad nyss som fagrast
fram i form och färger trädt.

För min fot mot gråa dyner
bölja efter bölja hvälfver,
och jag sitter tyst och lyssnar,
som jag gjorde mången gång.
Och jag drömmer mig tillbaka,
där i sommarglädje skälfver
hafvet, som min hembygd famnar,
plaskande bland torf och tång.

Och jag ser dem om, de syner,
och jag hör dem om, de sånger,
som min barndoms dagar gladde
uti hemmets dal i nord.
Och jag går de gamla stigar,
som jag trampat tusen gånger,
och jag känner, aldrig kan jag
glömma dig, min fosterjord.

Hvar i världen vida finnes
nejd som den, i vårdag fager,
när din bokeskog sig kläder
uti silfverglansigt grönt?
Och din sommarnatt med vakans
kärlekssång i lönlig dager,
kan han glömma den, som makten
af dess trolska tjusning rönt?

Hvar de skönsta rosor skådas,
det är ej i solens länder,
ej i Floras rika gårdar:
på min hemlandsflickas kind
nordan, rusande från fjällen,
dem i vintertimma tänder,
där hon far på smidig skida
öfver fälten som en vind.

Och jag minnes norrskensflammor
öfver allvarsmörka skogar
och de vreda, vilda forsar,
skummande i månens ljus,

och jag minnes glam och gamman,
munter låt och lek på logar,
tro och heder i palatser
som i dagakarlens hus.

Hvem har dina stora minnen,
dina hjältebragders gloria,
hvem som du kan tusen segrars
minne fira utan blygd!
Inga skammens dater täljas,
Svea, uti din historia,
ingen neslig träldoms boja
bundit än de svenskes bygd.

Allt jag minnes, och jag aktar
dessa minnen som klenoder.
Aldrig skall jag, kan jag glömma,
hvad mig fosterlandet gaf.
Må du dock din son förlåta,
att han älskar, Svea moder,
högre dock och varmast bruden
bortom tusenmila haf.

II.

Nattens skuggor bleka flykta,
djupt det månde dem förfära,
när i arla väkt det flammar,
brinner rödt i östersky.
Se, det varslar och det bådar:
dagens höga kung är nära.
Hör hans lof från tusenstämmig
kör i gröna grenars ly!

Som ett flor från dragen lyftadt
  mörkret svann från vida vågor,
och mitt mäktigt tjusta öga
  följer deras glada gång.
Hur på kammarna det glänser,
  tindrar som af gyllne lågor!
Och i långa, låga toner
  sjunger sjön sin morgonsång.

Lilla blomman solen väcker,
  vid dess kyss af fröjd hon spritter,
öppnar vidt den våta kalken,
  breder slaka bladen ut,
och till henne tidigt vaken
  fjäril, prydd med pråligt glitter,
kommer för att fira lifvets
  korta, härliga minut.

Här är lek, men där är möda,
  borta på de mogna ängar,
där skall slås och där skall bärgas,
  medan det är solig tid,
och jag hör maskiners rassel
  under trägna, långa svängar,
och när skäran klirrar, är det
  som hon skrattade därvid.

Men ur fjärran dunkel reser
  sig den unga jättestaden,
tecknar sig som mörka massor
  mot den gråa himlens grund,

och den svarta röken bolmar
  från fabriker, långa raden,
där af händer och af hjärnor
  vinnas segrar i förbund.

Och jag tänker: hvar på jorden
  finnes det ett sådant rike
och från polen och till polen
  finnes det ett sådant folk!
Här vi äro inför lyckan
  dock hvar annans borne like,
här det adlar att arbeta,
  nyttja dagen utan skolk.

Föddes du i hedens koja,
  där dig armod delte brödet,
eller inom gyllne väggar,
  är till lika nytta här.
Du kan ej med långa anors
  ärfda ära muta ödet,
här det endast något gäller
  hvad du *kan* och hvad du *är*.

Den, som äger mod att våga
  många mödors svett och sveda
och har kraft och sväng i armen,
  snart på egen grund han står,
där de höga herrars nycker
  kunna honom ej ofreda,
han är fri, och endast lagen
  öfver fria männer rår.

Stark och fri du står, Columbia,
  och från väster och från öster
styra de förtrycktas skaror
  stadigt färden mot din strand.
Dem kan intet välde hejda,
  skrämma ej förtalets röster,
ty för dem är västerlandet
  visserligen löftets land.

Och de tusen sinom tusen
  sig till stjärneflaggan trygga,
härlig huld och hugnad finna,
  finna frihet, finna bröd.
Kanske understundom skåda
  de med tårad blick till rygga,
men för visso deras hjärtan
  gråta ej af längtans nöd.

Hell dig, land med klara viljor,
  hembygd för arbetets ära!
Hell dig, lyckoland från klippigt
  Maine till Californias sand!
Dina söner uti fredlig
  bragd sin skönsta lager skära,
och välsignelse från höjden
  hvilar öfver västerland.

Till min son.

Min son, för dig än okändt lifvet är,
du icke ödets nycker mäktar ana
och vet ej om de sorger och besvär,
men fröjder ock, som gro på lifvets bana.
Nu pappas knä är centrum i din värld,
som ingen ondska, inga tvifvel rymmer.
Ack, snart blir verkligheten dig beskärd,
som dina vackra himmelssyner skymmer.

Det skall, om du får lefva, hända dig,
att bindeln ifrån dina ögon lossas,
som barnatro af oskuld väfver sig,
och alla dina illusioner krossas.
Erfarenheten skall dig lära brådt,
att ytan, som dig tjusar, grymt bedrager:
den blomman hvassaste af törnen fått,
som ter sig för ditt öga drottningfager.

Som andra skall du narras till applåd
af charlataners skickligt gjorda konster
och kanske kyssa vördnadsfullt den våd,
som höljer hyckleriets afgrundsmonster.
Förvisso skall det smärta dig, när så
hvad sant du trott på står som lögn i dagen.
Räds dock exemplet! Lögn skall ej bestå,
och hycklarn blir med den till jorden slagen.

När du för lifvet byter hemmets mark,
vid hvarje steg du snuddar emot snaror.
Att vara lugn är då att vara stark:
det gäller undfly, ej att trotsa faror.
Var städs dig själf i allt, ej någons träl
och dyrka blott det goda och det rätta.
För timlig lycka offra ej din själ,
nej, högre bör ditt lefnadsmål du sätta.

Det är ej nog att följa dygnets lag,
när som du mellan ditt och mitt skall skilja.
Det ges en högre, af gudomligt slag,
som Kärlek skrifver i en redlig vilja.
Hvad du tillväller dig med lock och list
är icke ditt och pryder ej din vandel.
Glöm aldrig, att du dömas skall till sist
af Den, som sett och vet din hela handel.

När du ansikte mot ansikte står
i stridens dag med det alternativet:
förråd din sak, och du din bärgning får;
om du blir trogen, kan det kosta lifvet.
Då gäller det, min son, att hafva mod,
ty mod det är att själfmant nöden välja.
Idéen är förmer dock än ditt blod;
en Judas blott sin Mästare kan sälja.

När från det rättas kurs dig mången gång
siréner söka ut bland bränning draga,
ej lyssna en sekund på deras sång,
ty den kan lätt dig hederns mod betaga.

Den fröjdar ej, den döfvar blott ditt sinn';
för sent du ångerns heta tårar gråter.
De, som i nöjets hvirfvel dragits in,
ha sällan till de sina kommit åter.

För uppblåstheten, som sig sätta vill
på främsta platsen, gif du gärna vika.
Din plikt du göre i hvad dig hör till,
och sedan kvittar hvar du sitter lika.
Visst är det sällare i ledet stå,
om ärligt vunnen heder självmedveten,
än att på de försagdas axlar nå
som tjuf till äran fram och ryktbarheten.

När någon kommer, lismande och hal,
och hviskar smickrets fraser i ditt öra,
gif honom respass strax. Han tror dig fal
och vill blott priset på din mening höra.
Mot ärlig vän var ärlig i din själ,
han inte dig i själfviskt syfte prisar,
men kommer motgång, gäller det ditt väl,
sin vänskaps halt med handling han bevisar.

Min son, hvad lifvet än må bringa dig
af lyckohåfvor, snille, guld och ära,
var ödmjuk, ty hur högt än går din stig,
den skall till sist ändå i grafven bära.
Blott stoftet multna skall på dödens ort,
ditt högre jag bär evighetens bölja,
och summan af hvad ondt och godt du gjort
skall bortom jordelifvets graf dig följa.

Kvivirrivitt!

Där satt en liten fågel
uppå den kala gren
och sjöng med modigt hjärta
i gråa hösteda'r.
Hans syskon alla farit
till golfen längese'n;
bland sommarfröjdens spillror
han ensam stannat kvar.

När solens bleka stråle
till honom kom ibland,
han bredde sina vingar
och slog en munter ton.
Och han förgat att fjärran,
långt bort i sunnanland,
där var det sol, och sommar
satt på sin gröna tron.

Jag öppnade mitt fönster
att lyssna till hans kvad,
ty i novemberdagar
är icke sångens tid.
"Nej, säg mig dock, du lille,
hur kan du vara glad
och sjunga som du gjorde,
när solen lyste blid?

Jag sett nog, hur du fryser,
fast du är så kavat,
när nordan blåser på dig
med anda, kall som is.
Snart snö skall hölja marken,
hvar skall du då få mat?
och annat ly behöfves
än apelgrenens ris.

En dårskap var det, liten,
att här du dröjde kvar.
Ditt öde blir att frysa
och lida hungersdöd.
Kanske i morgon redan
ditt lif du mistat har —
och ändå kan du kvittra,
som du ej kände nöd!"

"Kvivirrivitt!" vardt svaret,
och godt jag det förstod.
Han var, den lille fågeln,
mer vis än du och jag.
Med morgondagens sorger
vi mörda mest vårt mod
och glömma bort att lefva
vår lycka just i dag.

I staden.

I staden, där jättehusen stå rad vid rad
och själen pinas af gatornas gråa stenar,
där går jag och drömmer om doftande blomst och blad
och robins drillande sång bland gröna grenar,
om bäckens brus
och sunnans sus,
hvilande majnatts måneljus.

Jag hörer som röster kalla från väg och vång:
Kom ut, där morgonglada lärkorna svinga!
I blommande orchard snögar all dagen lång
och ängens konvaljer i hvita klockor ringa.
Kom, lyssna till
hur whippoorwill
tolkar sitt vemod, när natt är still!

Då blir jag så led vid avenyernas ståt
och fadda orgier af dess växlaresjälar.
O, ve mig, som lyddes till falska Loreleys låt!
Nu släpar jag kedjor samman med andra trälar.
Men bäckens brus
och sunnans sus
drömmer jag om i mitt fångahus.

Långt bort i det blå.

Skådar i nattens tysta
stund jag mot höjden opp,
där sina vägar vandra
silfverne stjärnors tropp,
tänker jag ofta så:
Månne dit bort de nå,
lifvets stormar, till landen
långt, långt bort i det blå?

O, när jag ser dem stilla
skrida i lysande led,
rymdens tusende världar,
bilder af klarhet och fred,
faller mig längtan på:
Fjärran, där stjärnorna gå,
ack, den som finge fara,
långt, långt bort i det blå!

Ligger där borta landet,
eviga lyckans land,
hvilket ur drömmens vågor
höjde sin kust ibland?
Vi, som ha älskat så,
älskat och trott, vi två,
väntar oss kärlekens krona
långt, långt bort i det blå?

Odödlighet.

Det brusar på sjö, det suckar i skog,
det skymmer i luftens rum;
och gräsen gulnade, blomman dog,
när fågelglädjen blef stum.
Det blåser så kalla vindar
öfver sommarens sköflade stad;
det prasslar i ekar och lindar
af fallande döda blad.

Och dalen skall höljas af vintersnö
och ängarnas lif förgås
och svallande, skumhvit våg uppå sjö
i isiga bojan slås.
Men mullens gömda krafter
de äro dock icke still;
igen skola lifvets safter
sjuda i varm april. —

Som årets tider vår lefnad är,
den börjar med jublande vår,
och sommarfröjder oss lifvet bär
i mandomens härliga år.
Men åren skrida och skrida,
och allt hvad oss glädje gaf,
det viker ifrån vår sida,
och snart oss famnar en graf.

Är mänskan blott i de dödas stad
dömd åt förgängelsen?
Skall hon ej stå upp som blomst och blad
till jublande lif igen?
Vi kunna det endast ana,
hvad mänskohjärna ej vet,
att evig var lifvets bana
och räcker i evighet.

Det växer en ädelblomma.

Det växer en ädelblomma
någonstäds på den vida jord.
Jag hört så högt henne prisas
uti söder och uti nord.

Det är en underbar blomma,
enligt hvad jag har sport:
där hon slår rot, där trifvas
giftiga blommor ej fort.

Hon blommar vinter och sommar,
bäst, sägs det, i storm och regn;
har hon blott den rätta jordmån,
hon kräfver ej mänskors hägn.

Och från den ädelblomman
sällsamma dofter gå;
de skingra tungaste töcken,
himlen blir ljus och blå.

Det är en underbar blomma,
enligt hvad jag har sport.
Men aldrig, hur än jag letat,
fanns hon på denna ort.

Det växer vid hvarje färdväg
en oäkta varietet.
Och mången blir däraf narrad,
som inte skillnaden vet.

Det växer en ädelblomma
någonstäds på den vida jord,
och *Vänskap* den blomman kallas
uti söder och uti nord.

Juli.

Uppå skimmerljusa
fästet solen flammar,
all naturen dricker
lif i fulla drag.

Tusen fågellåtar
fylla skogens kammar,
intill senan timma
höres vakans slag.

Blomstrens ljufva anda
kring i luften simmar,
som en drottning rosen
stolt sitt hufvud bär.

Uti rusig yra
njuter lifvets timmar
fagervingad fjäril,
medan solen är.

Som en spegels skifva
ligger vikens vatten,
bluffens gröna björkar
stå på stup däri.

Plingelipling från skällor
höres ifrån kratten
hop med gyckeltrastens
muntra gäckeri.

Fågelns sång på grenen,
fjärlars glada vimmel,
blad och blommor bära
sommarens behag.

All naturen njuter,
skog och sjö och himmel,
andas lifvets fullhet
uti julidag.

Samvetskval.

Tyst för sig själf i sorgens vrå
jag såg en dag ett hjärta blöda.
Och solen sken på himmel blå
och rosorna de stodo röda.
Hvad månde hjärtat sargat så,
hvad kunnat all dess fröjd föröda?

"Säg mig", jag talte hjärtat till,
"hvi här i mörka vrån du sitter.
I skogen, dalen, hvart du vill,
är doft och fägring, ljus och kvitter.
Hvad gjorde dock din glädje still,
att du ej sommarn njuta gitter?"

Och hjärtat svarade mig då:
"Att trösta mig är fåfäng möda.
Visst strålar himlen varm och blå,
och rosorna de stå så röda,
för andra blott de äro så:
ve mig, jag hörer till de döda."

"Hör upp att sörja och kom ut
i rosors doft och solen åter.
Du älskade, men sveks till slut:
är rätt, den falska du begråter?
Gif lifvets gudar din tribut,
än kärleken sig locka låter."

"Nej, du tar fel. Jag glad en gång
i lyckans sköna gårdar bodde.
Nu sol är släckt och tyst är sång
och vissna blomstren, som där grodde.
Det var jag själf, som grym och vrång
bar svek mot den, som på mig trodde.

Och sedan här i sorgens vrå
på mina safter kvalen föda.
Är himlen strålande och blå
och stånda rosorna så röda,
för andra blott de äro så:
ve mig, jag hörer till de döda!"

Lifvet är en örtagård.

Lifvet är skön en örtagård
i gyllene sommardagar.
Där växer lilja, där växer ros,
så däjelig och fager.

Lusteligt är mitt mod, och mest
bland blommorna glad jag vankar,
men ock jag trampar dem under fot
i grubbel och sorgetankar.

Ville jag gitte stånda emot
de tankar, som sinnet pröfva!
De göra min fot så grym och tung
och ögonens syn de röfva.

Är mig ibland mitt lif som en väg
i grått öfver kala ängar,
jag vet dock, att vägen i solljus går
bland doftande blomstersängar.

Kärleken till dig.

Sol och sång och sommarens fröjder svunnit,
tomt och glädjeöde är skogens hus.
Gyllenvingade fjärilns lek förrunnit,
blomman blek har fallit till jordens grus.
    Men den kärlek, som lefver i mitt bröst,
    kärleken till dig, har vårens hopp och tröst.

Öfver fälten stormarnas följe jagar,
trycker på Floras änne dödens kyss.
Tung och grå i skymmande höstedagar
hänger himlen, så varm och kärlig nyss.
    Men den kärlek, som min lifssol är,
    kärleken till dig, ej hösten kommit när.

Mörk och skälfvande häfver sig insjöns bölja,
glittrar ej mer, som när julisol föll på.
Snart uti höstens spår skall Bore följa,
all naturen i köldens bojor slå.
    Men den kärlek, som mig så lycklig gör,
    kärleken till dig, blott med mitt hjärta dör.

Sommar på prärien.

Öfver präriens vidder välla
    floder utaf gyllne ljus.
Lifvets alla pulsar svälla,
    bulta, brinna som i rus.
        Sommarns ande ned till stoftet
        sänkte sig från blåa loftet
        och med hast ur mörka marker
        trollade ett blomsterhus.

Se, hur Flora ängen målar
    uti grönt och hvitt och gull!
Ur de tusen blomsterskålar
    luften är af dofter full.
        Fjäriln fladdrar kring i dansen,
        som går yr i middagsglansen,
        han ur nuet suger musten,
        ty i morgon är han mull.

Älfven genom fälten slingrar
    som ett slungadt silfverband.
Ingen sky dess spegel skingrar,
    blank som gjord af mästarhand.
        Pilen lutar tyst sitt öra
        för att hemligheter höra,
        när de sina färger blanda,
        himmel och den gröna strand.

Majsens gröna fanor fläkta,
    lägga aldrig sig till ro.
Hviskningar hvarannan jäkta,
    som där andeskaror bo.
        Vandrarn, hvilande vid vägen,
        hör däri mång blodig sägen:
        röde mannens lod har lurat,
        där nu hvitas skördar gro.

Hvem är sångaren så vitter,
    full af fröjd och melodi?
Ömsom hymner är hans kvitter,
    ömsom älskogs svärmeri.
        När som morgondaggen glimmar
        till de gråa aftontimmar
        bobolinken, bobolinken
        tolkar lifvets poesi.

Öfver präriens vidder välla
    floder utaf gyllne ljus.
Lifvets alla pulsar svälla,
    bulta, brinna som i rus.
        Vinterdagarnas förhoppning
        löst af Majus ur sin knoppning,
        tusenfaldig skönhets skepnad
        tagit an i jordens grus.

De unga.

Där ståndar i vakande väntan
en skara på lifvets strand
och skådar till mötes dagen,
som gryr öfver framtidens land,
den dagen, som Hoppet diktat
sin fagraste saga om,
då allt, som fick lif i drömmar,
blir blommande rikedom.

Och skaran blickar framåt
med jublande tillförsikt,
för dem än lifvet ljuder
som en härligt klingande dikt.
De pröfvat sin kraft måhända
i spelande lek och lust,
men aldrig de mattats af möda
och blödt i en allvarsdust.

Det är de unga, som bida
uppfyllelsens stolta dag,
då allt skall falla till föga
för dem i ett enda slag,
och de skola varda furstar
och bo uti Lyckans slott,
där aldrig vällande gullsken
vändas i dimmors grått.

Så runnit de dårande drömmar,
så tändes den unga håg,
och längtan vingarna spände
till flykt öfver främmande våg.
Så föddes i blöda sinnen
det mod, som skall trotsa en värld,
och den heliga tro, som tryggar,
när luften är full af svärd.

Så ståndar de ungas skara
i väntan på lifvets strand,
medan spillra efter spillra
kommer drifvande i land,
men inga vådors varsel
kan skräcka det unga blod,
och inga skymmande skuggor
kyla det flammande mod.

I unge, som blida nornan
drömmarnas gåfva gaf,
hell er, om ock de stolta
drömskepp segla i kvaf!
Att drömma, det är att lefva,
det är dock att vara fri,
det är bland all fåvitsk klokskap
en dryck utaf poesi.

Hell er, I unge, som viljen
och väljen det som är stort!
Att vilja, det är att äga
nyckeln till bragdernas port.

Med blicken mot zenits stjärna
styr örnen sin kungliga färd,
de syner, som tjusa hans öga,
ej höra till jordkrypens värld.

Hvad mer, om på villor i världen
I spillen långliga år
och irren på vägar fjärran
från den, som till målet går!
Hvad mer, om I aldrig hinnen
era drömmars förlofvade land
och som korthus slotten ramla,
I byggden på morgonens strand!

Hvad mer, om drömmarnas lycka
blir gråaste verklighet!
Det gifves en bättre än gyllne
lyckan, som världen vet.
Det räcker knappast till grafven,
det guld som är rikemans,
och blommorna vissna fort i
de mäktiges minneskrans.

Men hell den, som svingar svärdet
och står på sin post som en man,
när Lögnens fylkade horder
gripa Sanningen an,
och kämpar till sista droppen
för morgonens ideal
och aldrig för guld och gåfvor
är svekfull och feg och fal!

Hell den, som lugnar och lindrar
suckande själars nöd
och sår på heden det säde,
som skall växa till lifsens bröd!
Hell den, som sin svaga nästa
ej skrämmer med domens bud,
men offrande lärer och leder
villade själar till Gud!

Hell den, som aldrig låter
sig skrämmas af dagens skrål
att svika det rättas fana
på väg mot drömmarnas mål!
Hell den och trefaldt hell den,
om hvilken aldrig blef spordt,
att han sålt för guld sina drömmar
om allt som är ädelt och stort!

Så tagen, I unge, med er
era drömmar i lifvet ut!
De skola som modersarmar
er bära till lifvets slut
och fria från tomma bekymmer
och ängslande tankar ert sinn'
och högt öfver kifvet er lyfta
i Lyckans rike in.

Johan Alfred Enander.

I befriarns skepnad kom allhärjarn Döden
till det läger, där re'n matt brann lifvets ljus,
och en själ, som pröfvat glada, bittra öden,
slapp från villorna i stoftets fångahus.
Hvad förgängligt var skall mörka mullen gömma,
och i morgon tiden helat sorgens sår,
sent skall Svensk-Amerika dock honom glömma,
som oss skänkte sina krafters bästa år.

Han, den gamle, Nestorn, är bland oss ej mera,
tom är främsta platsen vid de vittres bord.
I de svenskes rådslag, hvem skall presidera,
hvem som han i nödtid tala väckarord?
Ögat är i mörker slocknadt, handen domnat,
som till mannasånger lyrans strängar rört.
Talarns tunga stummats, och till hvila somnat
han, som fritt och frejdigt våra runor fört.

Grånad kämpe i det fria ordets leder,
aldrig svängde du i striden giftad dolk.
För din sak du stridde öppet och med heder,
gick ej lögnens väg i sold hos mörksens folk.
Vän i stort och smått du var af brödrasämja,
visste väl, att endast enig man är stark,
och du syftade med råd och dåd att främja
allt som enar Sveas barn på främmad mark.

Svenskast af oss alla gaf du oss exempel:
mindre ej du var amerikan än svensk.
Svea var gudinnan i ditt minnes tempel,
under stjärneflaggan var du fosterländsk.
Lika ädelt stolt du täljde om den gloria,
som var Sveriges och ditt nya fosterlands,
och åt bådas stordådsmän i din historia
band du kärleksfullt mång' vacker ärekrans.

Fritt och manligt, utan demagogens svada,
sade du ditt ord i dagens politik,
väjde ej en tum för dem, som ville skada
lyckans grund uti vår fria republik.
Judasmän och småmän smidde sina ränker,
ville vända från dig landsmansfolkets lit,
afund gick bredvid, när gunsten bar dig skänker,
men till slutet lika troget var ditt nit.

Fosterlandets väl stod högst uppå din fana,
det var mål och märke för din arbetsdag.
Sådant var ditt kynne, sådan var din vana,
för din kraft vi glömde, att du ock var svag.
Vackert var det verk, du förde ut på jorden.
Tack för svenskhetstanken, för den grund du lagt,
tack för sång och saga, tack för maningsorden!
Öfver grafven ljude högt: Tack för god vakt!

När gråa dagar dö.

Förgången är all fröjden, ty sommaren är död,
i poppelns krona hvisslar våta vinden.
Min stolta ros, som nyss stod rodnande röd,
sitt hufvud hänger, vissetgul om kinden.
Min fagra, röda ros,
så styf och stolt därhos,
hon är nu som de andra,
se'n solen gått sin kos.

Ja, solen gett oss öfver, i söderled hon går,
som silfver bleka äro hennes strålar
mot förr i julitider, när utaf daggens tår
de bryggde nektar uti blomsterskålar.
När hon är borta, allt
är dödt och ödt och kallt.
Mot himlens grå står björken
som en spökande gestalt.

Det är så tyst i skogen vid löfvens täta fall
som i ett rum, där lifvets låga flämtar.
Från gläntan höres ej mer gossens glada trall
och gyckeltrasten icke med mig skämtar.
När hösten blåste kall,
vardt fågelsången all
och sunnanvart drog skaran
till golfens varma svall.

Lake Michigan, som speglade solens gyllenglans
och bluffens gröna hundraåra kungar,
nu häfves upp till skummande böljors tummeldans
och fjärran skria lommen och hans ungar.
De varsla öfver sjö,
när gråa dagar dö,
om isars blanka vägar
och jord i vintersnö.

Förgången är all fröjden, ty sommaren är död,
och död är ljufva blomman, död är sången.
Men rosen hon skall dofta igen så fagert röd,
när vinterns tid och grafvens tid är gången.
Och skogen blir så grön
och sången klingar skön,
när solen kommer åter
och kastar glans på sjön.

Vid båren.

Uti sin svarta kista
hon ligger nu beredd
att börja färden sista
till grafvens mörka bädd.

Med rosor hvita, röda
man smyckat hennes bröst,
och makens tårar flöda,
han vill ej fatta tröst.

Hon där uti sin kista
var hans en långlig tid.
O, det är tungt att mista,
hvad man har vant sig vid!

Hon var så god och trogen:
ett vif af bästa slag
och städse redobogen
att offra upp sitt jag.

Bland rosor hvita, röda
hon hvilar nu så kall,
och makens tårar flöda,
som ensam vandra skall.

Att han den döda sörjer,
det ser ju en och hvar,
men om man folket spörjer,
hvad lyktat hennes da'r,

de skola genast svara:
"Hon tiggde lifvets bröd;
det var ett hjärta bara,
som dog af hungersnöd."

Då tänker jag på dig.

När nattens rufvande skuggor fly
och upp står dagen, gyllene och ny,
då tänker jag uppå dig;
ty det var du, som kom till mitt hus
med kärlekskärliga dagars ljus,
när skum var min ödestig.

När solen står som en blossande fyr
och flämtande hind till skogarna flyr,
då tänker jag uppå dig;
ty det var du, som när kraften tröt
ditt svalkande hägn kring mitt sinne göt
och frälsade, lifvade mig.

När dagen sjunker i västerled
och jorden famnas af aftonfred,
då tänker jag uppå dig;
ty efter lifvets härliga stund
som aftonglöd uti dödens blund
din kärlek skall följa mig.

Gud är god . . .

Gud är god, som gaf oss tårar!
När till blods dig ondskan sårar
och din tro på mänskor mördar,
när ditt käraste på jorden
grymme liemannen skördar,
skall det dig till lisa båta,
kan du gråta...gråta...gråta.

Gud är god, som gaf oss vårar!
När för höstens kalla kårar
domna dina rosor röda,
när du ser hur vilda andar
i ditt sommarrike öda,
är det tröst att kunna hoppas
på den tid, då allting knoppas.

Gud är god, som gaf oss tårar!
Gud är god, som gaf oss vårar!

Robin.

God morgon, Robin Redbreast,
god morgon, lille vän!
Du muntre sångarsälle,
välkommen hit igen!
Min ljufva morgonslummer,
den har du nu förstört,
se'n sol rann opp jag har blott
den enda trallen hört:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Men jag skall inte bannas
på dig, för du är glad.
Jag vånne alla vore
som du, hvar i sin stad.
Så många gå och plågas
utaf ett grått humör.
De flesta här i väla
den satsen passar för:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Det är ej alltid solsken
och lif på grönan kvist.
Kanhända ett och samma
i längden blefve trist.

Men komma gråa dagar
och glädjen synes all,
det bästa är att följa
ditt råd i alla fall:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Nu vet jag våren nalkas
uti sin gröna kjol,
med doftande syrener
och sunnanvind och sol,
ty fast du är så liten,
själf Bore-busen gör
sig redo bums att resa,
när han den trallen hör:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Och alla tunga tankar,
som plågade mitt sinn',
när ingen härlig solblick
i kammarn blänkte in,
som spöken vips de flydde,
när morgonen stod röd
och under kammarfönstret
din glada visa ljöd:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Det är precis som hade
allt ändrats i en hast:
Se blott, hur gräset spirar,
känn solens ögonkast!

Kanske i morgon redan
är väna Våren här.
Hon törs ej längre dröja,
när du går på så där:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Ja, tack för glädjebudet,
du bragte, lille vän!
Välkommen till att bo här
den hela sommaren.
Sjung bäst du vill, om äfven
min morgonsömn du stör,
jag ligger gärna vaken
och på refrängen hör:
Cheer up! Cheer up!
Cheer up! Cheer up!
Cheer up!

Vid kung Oscar II:s död.

Nu månde glädjens strängar tiga,
sorgen är stor i allt Sveriges land;
klockorna klaga så bitterliga
från nordanfjälls ned till Skånes strand.
Gamle kungen, med silfverhåren,
Sveriges gode, signade drott,
somnat från äran och många åren,
af döden famnad han sofver godt.

Älskad af alla för mannadygder,
vördad för vishet i kungasal,
Oscar uti de svenskes bygder
var kung genom hjärtans fria val.
Ingen mer svensk i hans rike bodde,
svensk till botten utaf sin själ;
gjorde hvad bäst för sitt land han trodde,
hans lefnads lösen var *Sveriges väl.*

Satt han på tronen i åren många,
vann han sin ära förutan blod,
aldrig hans ord voro vreda och vrånga,
han hyllning fick som redlig och god.
Vapenrassel ej tjuste hans öra,
ärligt, ej fegt, så ville han fred,
ville sitt folk nog till seger föra,
men blott i de fredligt täflandes led.

Vänlig hälsning den gamle sände
Sveas barn i främmande land.
Varmt som en fader för dem han kände,
fast fjärran de farit från hemmets strand.
Hvart de än drogo i vida världen,
svenskarna vördade Sveas drott.
Därför han ägnas nu tåregärden:
Du gamle, gode konung, sof godt!

I vinternatten.

När lagt sig dagens brus
och tusen stjärneljus
med silfverlågor brinna
i himlens höga hus,
då lockar mig och drager
den vidd, som hvilar fager
och fin och oskuldshvit
i vinternattens dager.

Så mjuk som dun den är,
den fällen Herta bär
att värma vårens gnista,
som hon i barmen bär.
Nu sofva blommor alla,
tills solens kyssar kalla
i Majus' ljufva tid,
när fågelkörer skalla.

Här håller tystnad tal
i präriens svala sal,
här blåser blom på kinden,
som stadens oro stal.
Här lurar ingen fara,
här afundsmännens skara
ej släpar kring sitt slem
och ondskan lägger snara.

Bakom mig gatans grått
och krämarandars mått —
här skimrar hvitt för foten
och ofvan bågnar blått.
Här tager tanken vingar:
ditupp, ditut han svingar,
där sol går rundtom sol
i väldigt mätta ringar.

Hvem löste denna makt?
Hvem spillde denna prakt
med gåfvegoda händer
utöfver rymdens trakt?
I vinternattens timma
hvem kan det ej förnimma,
när tusenfaldigt svar
de fjärran världar glimma!

När lagt sig dagens brus
och himlens höga hus
i silfverklarhet strålar
af tusen lågors ljus,
då lockar mig och drager
den vidd, som hvilar fager
i hvitan snöfällsskrud
i vinternattens dager.

Det är vår.

Och kalla drifvan, som skimmerhvit
öfver sofvande marker låg,
hon smälte en blånande dag i mars
för solens varma håg.
Böljan blef fri utur isens fång
och sjöng sin brusande sång.

Då kommo från blommande sunnanland
skogens sångare små.
Dem ledde längtan till grönan dal,
där susande björkar stå.
Och strax vid klingande fågelkvad
blef all naturen glad.

Det doftar re'n utaf gräs och grönt,
och ängen af färg är full,
och Tussilago på trädans teg
breder i solen sitt gull.
Det glänser så rödt i lönnens topp
af svällande knopp vid knopp.

Det är jublande lif, det är sorlande lust,
det är grönskande, nyskön vår,
och himmelen är så varm och blå
och Majus bland blommor går.
Och i vårens sång och surrande id
gömmas löften om rosors tid.

Gyllenblomman.

Där stod en gyllenblomma
på åkerren
och gladde sig åt lifvet
i solens sken.
Den rena oskuld lyste
ur hennes blick,
och öfver hennes väsen
låg stilla skick.

En filosof den vägen
gick fram en dag.
Hvad han had' där att göra,
det vet ej jag,
och inte heller vet jag,
hur det sig kom,
att han den lilla blomman
sig brydde om.

Alltnog, han tog till orda
och talte så:
"Hur är till ingen nytta
ditt lif ändå!
Att vända emot solen
din gyllne skål
dag efter dag — det är ju
ditt enda mål?

När solen lyste härligt
i maj, du kom,
ur mullen sög du safter
till blad och blom.
Men snart skall hösten blåsa
kring fälten kall,
då vissnar du och faller,
din tid är all.

När så ditt lif är lyktadt,
hvad finnes kvar
att tälja den som kommer
om hvad du var?
Det annat är med mig dock,
exempelvis,
fast jag är icke fallen
för skryt precis.

Jag löst (i tre volymer)
ett jag-problem
och byggt för mänskotanken
ett nytt system.
Jag skall väl dö som andra
en dag, men märk,
jag skall dock länge lefva
i mina verk.”

Den lilla blomman inte
ett ord förstått.
(Så’n lärdom äga blommor
i sagor blott.)

Och solen sken på fästet
så varmt och huldt
och fyllde blommans hjärta
af glädje fullt.

Men bondens dräng, som gräfde
i trädans jord,
han hört af filosofen
hvartenda ord.
Och fram han klef helt dristigt,
strök mössan af
och filosofen bums det
beskedet gaf:

"Bevare mej, så dummer
professorn är,
som inte sej begriper
på tocket där.
Men det kan jag då slå mej
i backen på,
vår Herre lät förgäfves
en ört ej stå.

Han hafver sina planer
med allt han gjort,
och något är det till för,
båd' smått och stort.
Och denna lilla blomma,
så gul och grann,
hon har ett värf så viktigt
som någon ann.

Det värfvet är att gläda
med färg och doft
en mänskosjäl, som suckar
i jordens stoft.
När hennes tid är ute,
hon lycklig dör,
ty hon har inga synder
att ängslas för.”

Så sade, vände åter
till trädans grop
och tog med sega leran
på nytt ihop.
Men allt emellan såg han
mot åkerren,
där gyllenblomman lyste
i solens sken.

I natten.

Jag såg i nattens skumma fred
en stjärna falla från höjden ned.
Så vacker lyste hon och klar,
ett ögonblick hon dröjde kvar.

Det blef så underligt i min själ,
jag kände det, som ett farväl
mig sagts i jordedalen här
af någon, som jag hållit kär.

I spöken af min barnatro,
jag vill ej mana er till ro.
När världens klokskap tröst ej ger,
då har ibland jag nöd af er.

Vid femtio år.

I.

På lifvets färdeväg till backens krön
jag hunnit och vill rasta här en stund.
Bakom mig ligger — än i minnet skön —
min ungdoms dal, med mången offerlund,

där midt bland regnens ras och åskedön,
som skakade så hemskt min lefnads grund,
till glädjens gudar gjorde jag min bön
och nornan talade med rosenmund.

Det finns dock ingen fröjd som ungdomsfröjd,
den har ej lefvat, som ej varit ung
och stolt och stark och sorglöst oförvägen.
Den som i majtid stormat himlens höjd,
om han ock sedan korades till kung,
blir varm igen vid ekot af dess sägen.

II.

Hvad mer om lyckodröm vid tjugu år
som lille gossens blåsta bubbla brast
itu vid första vrånga ödeskast
och svann, som bubblan, lämnande ej spår!

Hvad mer om allt som födts i vacker vår
af het sirocko öddes i en hast!
Hvad mer om det, jag trodde på så fast,
var tomma skalet, inte värdt en tår!

Det ökade dock lifvets lust att drömma,
att Hoppets bägare i botten tömma
och jublande till strid och sträfvan gå.
O Hopp, i trötta dagar stödjestafven,
jag tar dig med mig ned i mörka grafven,
att dö blir som en högtidsresa då.

III.

Dock bragte lifvet mig af vinst och värde
det bästa, som kan göra jorden ljus:
En kärlek, som mig rätta lyckan lärde,
se'n vårens sköra drömslott sjönk i grus,

en lycka, som ej strax sig själf förtärde,
ett solskensflöde öfver allt mitt hus,
en källa, som min andes krafter närde
att starka stå i stolta striders brus.

Och hör jag i min garden morgontida
den glade robin för sin maka sjunga,
som mål och mening skänkte åt hans lif,
vill jag ock prisa henne vid min sida,
som delte årens fröjd och årens tunga,
min goda ängel, hjärtevän och vif.

IV.

Från backens krön bär färdevägen neder
till aftondalen, lifvets vinterland.
Kring den, som gått sin dag i solens brand,
som ljuflig balsam svalkan där sig breder.

Där svär ej lustan tomma kärlekseder,
där är ej tro som skrifven uti sand,
och ormar lura ej vid rosors rand
och ingen trollmös skratt till synd förleder.

Visst var det fröjd att följa yra lågor
och brottas för en blick med vind och vågor
och offra allt för tron på idealen,
men leken för de unga är och striden.
Jag varit ung, nu är min tid förliden,
och gladelig jag styrer ned mot dalen.

Blödande sorg.

Tro ej, att munnen, som ler och skämtar,
från hjärtat sorglösa orden hämtar.

Den, som själf aldrig känt tröstens lisa,
dig roat med mången lustelig visa.

I marter sig vrider mångt dödstrött hjärta,
där världen ej anar en skymt af smärta.

Ett leendde läpparnas ryckning döljer,
och masken förvridna dragen höljer.

Den sorg, som bryter sig väg i tårar,
väl grånar hjässan och pannan fårar,

men sorger, som aldrig i dagen tränga,
som dörren om sig mot världen stänga,

de sorger, som icke till ögonen flöda,
ack, det är sorger, som säkert döda.

När solen går i söder.

Se, sommarens sol hon dalar
mot söderland allt mer,
och eken där på backen
allt längre skugga ger.

Re'n fläckas gröna planen
af döda, bruna blad,
när stormens piska hviner
i gatans poppelrad.

Och alla gårdens blommor,
de ha ej lifvets lust,
de stånda som i väntan
på dödens kalla pust.

De gula jätterosor,
som följde dagen lång
med kärleksdrucket öga
sin konungs stolta gång,

de luta mot den kalla,
den mörka jord sig ner,
och lidelsen, som glödde,
har slocknat, är ej mer.

Den lilla glada fågeln,
som sjöng i solens sken,
han sitter långa timmar
och tiger på sin gren.

En mäktig känsla rör sig
uti den lilles bröst,
när solen går i söder
och sommar byts i höst.

Vid nordannejd hans hjärta
är fäst med starka band,
men lifvet honom drager
till söderns varma land.

Se, gröna vågor vältra
med hvita kammar på,
där nyss sig sträckte vida
en spegel, blank och blå.

Hör, parkens trän de sucka
som själar uti nöd.
De veta, att i morgon
dem vänta köld och död.

I skogen.

Och skogen står så grön och prydd
i väna juli-tider;
en fröjd, af tusen tungor tydd,
kring ås och dal sig sprider.

Det väller doft ur vilda snår
och mellan mörka stammar,
där oskuldsljuf linnea står
i furors gröna kammar.

Där hvilar dagen lugn och sval
i heta middagsstunder,
och sällsam susning håller tal
om högre världars under.

Jag älskar skogen som en vän;
när på dess stig jag vankar,
då sänker huldrik aningen
sig ned till mina tankar.

Blommans kärlek.

Där stod på brännande prärien
en blomma i middagsstund
och vände ständigt mot solen
kalkens lysande rund.

Jag sporde den lilla, blyga:
"Hvi håller du solen så kär?
Om skyn ej bringar dig svalka,
din kärlek helt visst dig förtär."

Hon svarade utan tvekan:
"Jag älskar och vet ej hvarför,
och intet jag kräfver att veta,
ty älska mig lyckliggör.

Hvad mer, om förbränd jag faller
till jorden neder en dag,
jag somnar i döden lycklig,
så är kärlekens eviga lag."

Från gatan.

Vid allfarväg där stod en gammal man.
Af år och nöd var grå och skröplig han.

Hans hand mot dem, som gingo där förbi,
var sträckt, men sällan föll ett mynt däri.

I regn och blåst han stått där dagen lång,
men han till nattkvarter ej fått en gång.

Då kom den vägen en, som, mätt och glad,
på rika lunchen tog en promenad.

Förutan braskande annons ett grand,
en sedel stack han i den gamles hand.

"Tack, ädle herre! Gud välsigne er!"
På dessa gubbens ord han svaret ger:

"Nej, gamle man, hör upp med sådant snack!
Du är mig icke skyldig minsta tack.

Hit föddes du med rätt till lefvebröd;
du fått för litet, jag har öfverflöd.

Om egen dårskap du nu lider för,
den saken mig i denna stund ej rör.

Att kunna gifva är min sköna lott,
att dela med mig, det min plikt är blott.

Men, stopp! Hvad jag har sagt ju högmod är,
ty rätt och slätt är jag din gäldenär.

Min far till dig och andra kom i skuld,
när han slog under sig så mycket guld.

Han var en ärans man, men han tog fel
om gränsen mellan sin och andras del.

Jag ärft hvad honom icke hörde till.
Nåväl, hans skuld jag återbörda vill."

Han slöt sitt tal, gick fort sin väg igen.
"Den var nock inte klar i knoppen, den."

Så gubben för sig själf. "Ett sådant fån!
Jag gjorde'n arflös, vore han *min* son."

Och därpå gubben raka vägen tog
— fram måste sanningen! — till närmsta krog!

Jag ville vara som fågeln.

När sol sig höjer vid österns bryn
och stänker guld uppå morgonskyn,
då hälsar skogens sångarlag
med jublande drill den nya dag.

Den lilla fågeln ej grunnar på
hvar han skall skatter på skatter få.
Om dagen sjunger han i solens sken,
om natten drömmer han på svajande gren.

Jag ville vara så fri som han
från mödornas ve och plikters bann!
Då skulle äfven min lefnad lång
jag börja och sluta min dag i sång.

En ängel ned till jorden kom.

En ängel ned till jorden kom
i barnahamn,
och modern slöt sin rikedom
så glad i famn.

Ett hemlandsleende där låg
kring lillans mund,
och visst hon änglasyskon såg
i slummerstund.

Men ängeln var till uppbrott snar
från jordestrid,
hon dröjde för vårt öga kvar
så kort en tid.

En solglimt, som ur molnen bröt,
så lillan var.
Till sista blund hon ögat slöt
och hemåt far. —

En ängel ned till jorden kom
i barnahamn,
men genast for igen — och tom
är moderns famn.

Sjung, fågel på grönan gren . . .

Sjung, fågel på grönan gren,
sjung dagen lång din visa!
Jag tröttnar aldrig att lyss därpå,
din glädje gör mig helt glad också.
Sjung, fågel på grönan gren,
sjung dagen lång din visa!

Sjung, liten, ty i din sång
det finns ej falska toner!
Vår Herre själf har dig konsten lärt
om allt att sjunga, som du har kärt.
Sjung, liten, ty i din sång
det finns ej falska toner!

Sjung fröjden att vara till,
sjung sol och blåa himlar!
Af lifvets omsorg ej tryckes du,
och dagen strålar så härligt nu.
Sjung fröjden att vara till,
sjung sol och blåa himlar!

Sjung kärlek och kärlekstro,
som varar intill döden!
Du känner intet om hjärtenöd,
om makar skilda som is och glöd.
Sjung kärlek och kärlekstro,
som varar intill döden!

Sjung, fågel på grönan gren,
sjung dagen lång din visa!
Sjung om den lycka, du känner till,
och när jag lyss, blir min smärta still.
Sjung, fågel på grönan gren,
sjung dagen lång din visa!

Rosen och liljan.

Den stolta rosen sade
till blyga liljan så:
"Som jag att drottning vara,
hvad lycklig lott ändå!
Till mig de komma alla
att högsta priset ge
och nämna mig bland blommor
den allra skönaste.

Säg, känner du ej afund,
när man går dig förbi
och plockar mig i stället?
Det *min* död skulle bli.
Du är för blyg och enkel
att vinna folks behag,
men jag är skön, och därför
som drottning hyllas jag."

Den blyga liljan svarte:
"Jag nöjd är med min lott
och känner ingen afund
mot dem, som mera fått.
Jag ville med dig byta
ej för all världens gull,
fast du besjunges, prisas,
allt för din skönhets skull.

Ty fast du kallas drottning,
  du intet hjärta har,
och dina törnen stinga
  förrädiskt, grymt en hvar.
Men aldrig har för min skull
  ett öga fällt en tår,
och renhet når till hjärtat,
  när skönhet snart förgår.”

Sommarn är förbi, förbi . . .

Ute våta vindar blåsa,
slita Floras fagra hår.
Hvita, vreda böljor flåsa,
vältra i hvarandras spår.
Skyar drifva, tunga, grå,
skymma fästets fjärran blå;
prärien mörknar, och som spöken
majsens nakna stjälkar stå.

Slut är mina almars svala
skugga, och för regnets slag
vissetröda bladen dala.
Slut är grönskande behag,
slut är syrsans glada sång,
slut är västans lena gång:
där i går gick fjärilsleken,
höstens andar stå på språng.

O, jag minns, när våren väckte
blommor små ur dvalans död,
hur de sina stänglar sträckte
trånande mot ljus och glöd.
Dalen var af dofter full,
oskuldshvitt och blått och gull
och den röda rosen, solens
kärleksbarn med jordens mull

O, jag minns, när vind och vågor
sjöngo vårens lof i maj,
hur de svällde, lifvets lågor,
under gröna fanors svaj.
  Solen göt sin varma glans,
  bäcken spelte upp till dans,
  alen i dess brutna spegel
  skymtade sin röda frans.

O, jag minns i sommartider
fågelfröjd i almens topp,
och där stodo sångarstrider,
som i körer löstes opp.
  Lärkan sjöng i rosensky,
  jublande, när dag blef ny,
  och i skogens dunkel trasten
  täljde om sitt hjärtebry.

Nu är festen all och fröjden,
skurar piska sommarns hus.
Solen sitter blek i höjden,
värmer mer ej jordens grus.
  Fjäriln domnade och dog,
  trasten tystnade i skog,
  stormen i min lilla garden
  blomma efter blomma slog. —

Ack, så sprida äfven åren
döda blad uppå min stråt.
Minnets fjärran gömmer våren
med dess hopp och glada låt.

Sommarn är förbi, förbi,
med dess fagra féeri...
Re'n jag hör i gråa timmar
höstefåglars hesa skri.

Stjärneljus.

När ensam seglare på öde vatten
är vreda vindars rof i skumma natten,
ser han bak brusten sky en stjärna tindra,
förmår hon strax hans tysta ångest lindra.

Och stormen saktar, klar står väldig himmel,
och stillad bölja fångar stjärnors vimmel;
då lura villor längre ej på vägen,
om rätta kursen är han ej förlägen.

Ett stjärnskott korsar bländande hans bana,
blott en sekund han kan dess skimmer spana;
mot polens stjärna så han blicken vänder,
hon lyser honom tryggt till hemmets stränder.

Jag ville hellre trogen stjärna vara,
som lyste någon själ ur synd och fara,
än irrande, vid inga syften bunden,
som stjärnskott lysa, blända blott för stunden.

Linnean

När Majus kom till norden
och tände solens brand,
då vaknade alla blommor
i Smålands karga land.
Och unga mänskor gingo
på kärlekens vägar dit,
där väna vifvor lyste
och sippan stod brudehvit.

Men under granarnas grenar
vid brusande trastekvad
där bredde en liten blomma
sina vintergröna blad.
Alls ingen kände den lilla
i hela den vida värld,
hon var bland tusende syskon
ett namnlöst lif beskärd.

Då föll till människovimlet
en gnista af gudarnas eld.
Det hviskade med vinden
från blommande däld till däld:
"Oss anar, att han är kommen,
som vid sitt snilles ljus
skall räkna oss syskon alla,
som fröjdas i Floras hus.

Och, se, i vårliga stunden,
när majsol stod i sky
och alla bäckar sjöngo
och skogen stod åter ny,
då lades i låga tjället
den pilt uti modersfamn,
som skulle den lönliga blomman
låna sitt lysande namn.

Nu känner henne all världen,
men skogarnas dunkla skygd
dock aldrig hon öfvergifver
för människobarnens bygd.
Där reser hon smala stängeln
med kalkarnas tvillingpar,
alltmedan hon lyss till trasten
och rymdernas återsvar.

Sin blyga kärlek till lifvet
hon täljer i ljufvaste doft,
när sommarens stjärnor lysa
ned genom grönskande loft.
Bland alla Floras små döttrar
linnean är ingen lik,
och hon skall varda den främsta
i blommornas himmelrik.

Sol.

Så härligt solen lyser
i den klara morgonstund.
Den lilla fågeln sjunger
så glad efter nattens blund.

Hos ängens blomma dröjer
en daggdropp i kalken kvar,
i solens sken den skimrar
som en pärla ren och klar.

Och aldrig var mer fager
den röda, röda ros,
och aldrig hennes anda
mer ljufvelig därhos.

Så härligt solen lyser
i den klara morgonstund:
det är mig, som jag skådade
in till Guds hjärtas grund.

När flingor sväfva.

När flingor från gråa fästet
som hvita fjärlar sväfva
och öfver frysande jorden
ett silfverne täcke väfva,

då är mig städs som väsen
från höjden jag skåda finge:
den dalande flinga blir mig
en ängel på skirhvit vinge.

Och jordeidet stummas
och aggande tvifvel tystnar.
På henne, den döda, jag tänker
och aningsfull jag lyssnar. . . .

Höst.

1.

Nu flammar sumach vådeldslikt i kratten,
nu glöda som på narri höstens bär,
men sångarsalen tyst och öde är
och gråa skyar speglar källans vatten.

I stoftet härjad ligger blomsterskatten,
af Flora buren fram, när sol var när.
Som vålnader stå kullens ekar där
och sträcka nakna armar ut i natten.

Förbi är lust och låt, som skogen skänkte,
och borta silfret, som på böljan blänkte,
och väna västans sus bland gröna blad.
Där fjärlar nyss bland röda rosor lekte
och trastens toner nattens öra smekte,
nu ryter stormen ut sitt vredeskvad.

2.

Som gyllne sommardagar svunno åren
med dagens glädjelek och drömmars glans,
ty lifvet hördes som ett båd till dans,
och den som icke lydde, han var dåren.

Hur ljust och fagert var dock allt om våren,
som ingen, ingen grå oktober fanns!
Hur mer än kungakrona var den krans,
som kärlek flätade åt unga håren!

Nu lockar mer ej tåga med de unga,
nu hvilar visan ej så lätt på tunga,
och lekarsinnet kylts af höstevind.
Kom, älskade, och sätt dig vid min sida,
vår sommarfest är slut, nu låt oss bida
det andra hand i hand och kind mot kind!

När dödt är det gamla år.

När klockornas klang förkunnar,
att dödt är det gamla år,
en pilt med rosende kinder
genom tidens portar går.

Han kommer som boren furste
till arfvedelen sin:
att taga i gamlingens ställe
den världvida tronen in.

Ej någon hans lynne känner,
om ljust det som solen är,
om värmande lugn och lycka
den pilt till all världen bär.

Ack, kanske hans sinne är bittert
och mörk som natten hans håg,
ack, kanske han fram skall befalla
olyckornas hemska tåg.

Vi veta om pilten intet,
men Hoppet, vår bäste vän,
till hvarjom och enom hviskar
om fröjd, som står upp igen.

All saknad, all sorg och suckan
skall fly den sargade själ
i året, som börjat sin bana,
och ve skall vändas i väl.

Hur tung än den bördan varit,
det flydda lade oss på,
vi af det kommande hoppas,
att resan bland rosor skall gå.

När klockorna så förkunna,
att dödt är det gamla år
och pilten med rosende kinder
genom tidens portar går,

då jubla vi honom till mötes,
gammal likasom ung,
ty alla vi hoppas på gunsten
af tidens nye kung.

I min garden.

En liten fågel sitter
i morgonsolens sken
och sjunger gladt bland hvita blom
på min katalpas gren.
Det är en sång om lifvet,
om dagars fulla fröjd,
allt medan solen tager in
den blåa himmelshöjd.

Kvivirrivitt! Han sjunger
och gungar upp och ner.
Hur dock Guds ljusa värld är skön,
hvar helst han kring sig ser!
Och bland all denna fägring
hvad fröjd att vara till!
Kvivirrivitt! Han tömmer ut
sin fröjd i drill på drill.

Har nattens ängel slitit
itu sin pärlerad?
Se, gemmer ligga strödda kring
på hvarje blom och blad.
En österlandets drottning,
när hon till festen går,
är ej så prydd som minsta träd
med daggen i sitt hår.

Rabattens rundel lyser
i många färgers prål.
Här skimrar morgonstjärnors hvitt
och vallmons röda skål.
Där mellan bladen tittar
med ögon himmelsblå
convolvulus, som arlatid
att blomma passar på.

Det doftar från resedor
och skär nasturtium,
och rosors anda vaggar ut
i luftens klara rum.
Den jungfruhvita fjäril,
som nyss i puppan låg,
till alla blommors hjärtan står
alltren hans falska håg.

Ja, sol och sång och sommar,
när allting står i blom,
de bringa till hvart jordegrand
en lifvets rikedom.
Och aldrig sjunger fågeln
så ur sitt hjärtas grund,
och aldrig doftar ros så sött,
som i en morgonstund. —

Af sömnlös natt och vånda
vardt lifvet grått och tungt,
men nu så är det ljust igen
och varmt och rikt och ungt.

265

Här i min lilla garden
fann läkedom jag fritt,
och lilla fågeln doktorn var
med sitt kvivirrivitt.

Sorgerna komma . . .

Åarna armar om ängarna slå,
och Flora hon pyntar i hvarje vrå.
Sorgerna komma och sorgerna gå.

Backarna dofta af baldersbrå,
och rosen är röder och himlen är blå.
Sorgerna komma och sorgerna gå.

Ängarna svepas i dimmorna grå,
till blommande vatten tranorna trå.
Sorgerna komma och sorgerna gå.

Nakna de härjade träden stå,
och stormandens barn i rymderna rå.
Sorgerna komma och sorgerna gå.

Intet i världen är dömdt att bestå.
O mänska, hvi grämes och gråter du så!
Sorgerna komma och sorgerna gå.

Fjärilslif.

En sommardag den lilla fjäril'n kom
ur puppan fram och såg förtjust sig om.

En blomsterskog med slätter utaf grönt
i solens sken! Hvad lifvet dock är skönt!

Han flög från blomsterskål till blomsterskål
och tjusade med sina färgers prål.

Han lifvet njöt hvar flyende minut;
med dagen var hans sköna saga slut.

* * *

Hvi födas vi till denna sköna värld
och få oss lifslång sträfvan blott beskärd?

Hvi mätes lifvet oss i långa år,
som pressa mödans svett och sorgens tår?

Hvi skrefs för oss ej samma lifvets lag,
som fjäril'n lyder: Lefva blott en dag,

en härlig dag, en enda glädjedrick,
och dö med jubel än i stelnad blick?

Min stjärna.

I längst försvunnen barndomstid,
då allt var lycka, ljus och frid,
jag ofta upp mot fästet såg
på tusen klara stjärnors tåg.

Jag trodde då, som man mig sagt,
att uppe i den ljusa trakt
för hvarje barn, som föddes här,
en liten stjärna tändes där.

Och barn och stjärna följas åt
i sorg och fröjd på lifvets stråt.
När barnet åldrats, dör till slut,
då slocknar också stjärnan ut.

Det var en vacker, barnslig tro,
den byggde likasom en bro
emellan mig och stjärnors land
och satte barnets själ i brand.

I kvällen, efter lekars ras,
jag stod så tyst bak rutans glas
och tyckte, att bland stjärnor då
jag såg *min* stjärnas sken också.

Då hon sken klart, då fick jag mod,
det tecken var, jag varit god,
men gömde hon bak molnen sig,
hon sörjde säkert då för mig.

O, sälla, ljufva barndomsfrid!
O, barnatro i svunnen tid!
Med tårad blick ännu ibland
jag skådar upp mot stjärnors land.

Men barnets tro jag mistat har,
ej såsom förut van hon var
min stjärna huldrikt mot mig ler,
och ej hon nickar åt mig mer.

Jag längtat sommarn . . .

Den stora staden mig är som ett hedningahus,
vi offra oss själfva i plikternas ginungagap,
vi äflas och gråna, men glömma himmelens ljus
i arbetstimmarnas gråa fångenskap.
Men fåglar gunga
på grönan gren,
de muntert sjunga
i middagssken.
De himlen lofva
för lifvets gåfva,
som aldrig bragte
dem sorgers men.

Jag längtat sommarn bland äflets larm och låt,
jag räknat dagar som fången uti sin cell,
och nu är Herta klädd som i brudeståt,
men här jag ser blott en flik af himlens päll.
Jag vill till dalar
med källors språng,
till jättesalar
med lärkesång,
till våta gräsen,
som väna väsen,
små älfvor, tråda
i dansens gång.

Jag vräker från nacken omsorgernas tunga ok,
som tvingat min ande att kräla bland sten och stoft.
Jag praktisk ju var, men nu vill jag vara en tok,
som firar lifvet bland kvitter och blomsterdoft.
I dag jag rymmer
från gator grå,
från rök, som skymmer
min himmel blå,
till varma vångar,
till gröna gångar,
där majsens spiror
som vakter stå.

Lifvets dag.

Skön är lifvets dag uti morgonglöd,
fri från sorger och fruktan.
Än ej skymtar kväljande hjärtenöd,
pröfningars hårda tuktan.
Inga väna ängar locka
bak de höga berg,
inga skuggor gjuta svart i
nuets rosenfärg.
Som böljans väg på sjön du fåfängt spårar,
så sköljes barnakind af barnatårar.

Skön är lifvets dag uti middagsglans,
bjuder åt vetande vilja
rusande fröjd och makt och ärans krans,
skön ros och doftande lilja.
Hvad ej verkligheten skänker
fyller hoppet ut,
bortom blåa bergen tager
världen aldrig slut.
Om än ej målets lön mot mödan svarar,
det lyckan är dock, medan hoppet varar.

Skön är lifvets dag, när skymmande, tyst
hvilans timma hon nalkas.
Lysten våg, som brännande solen kysst,
stillar sin håg och svalkas.

Allt hvad ljuft och härligt dagen
gett af fröjd och hopp,
alla ljusa, glada minnen
stå ur grafven opp,
och i det blåa landet vänligt blinkar
en stjärna, som till bättre fröjder vinkar.

En gammal historia.

Hon var så fager, så värmande ljuf,
så ädelt blyg därhos.
Linnean hon var till sitt väsen lik,
men skön som glödande ros.

Och hade den väna dagen sett
där lyckans sol faller på,
hon skulle hyllats som drottning,
den ingen kränka må.

Men, ack, hon växte vid allfarväg,
förutan huld eller vård.
Där föll aldrig ömhetens tåreregn,
och marken den var så hård.

Hon visste uti sin oskuld ej,
att synden har många namn,
att frestarn ej är en glupande ulf,
men tager en ängels hamn.

En lätting kom så den vägen fram,
fick lust till hennes behag.
Han bröt henne för sitt nöje blott:
det räckte en enda dag.

Aprilis.

Det blef ett slut, när Aprilis kom,
på fladdrande flingors lek,
och stormens ande, som nordan red,
till polarnatten vek.
Vågen, som Bore fångat,
hon låg i hans famn och frös,
men solen kom med gyllene spjut
och gjorde henne lös.

Då var, som om skapelseunder skett
i strålande middagsstund,
när lifvet, som härjande hösten slog,
stod upp utur jordens grund.
Öfver de slätter vida
det skimrade hvitt i går,
nu glänser det grönt af spirande brodd
och gult af hästhofvens hår.

Det susar i skog af västanvind,
det ljusnar i sky så brådt,
och lärkor jubla sin glädje ut,
för köldens tid förgått.
Våren är här i morgon,
i väntan skogarna stå,
och hvita segel lysa på sjön,
där flåsande böljor gå.

Förbi!

Förbi, förbi är sommardagars fröjd,
förbi är västans sus i björk och gren,
så strålande är ej den blåa höjd,
så klar ej källans våg, som hon var van.

Förbi, förbi är svalans vingeslag,
ur skogen klingar ej en fågelton,
mot söder, öfver sjön, i höstkall dag,
en vingad skara drog mot vårlig zon.

Förbi, förbi är ängens rikedom
af doft och grönska, sommarkärlig nyss.
Som tjuf om natten nordanvinden kom,
på blomsterkind han tryckte dödens kyss.

Förbi, förbi är nattens tysta fred,
som lockade ur skogens dunkla sköt.
Itu är vågen, där min eka gled
bland silfverglitter fram, som Luna göt.

Förbi, förbi är ock min kärleksdröm,
som fostrades bland lyckligt sommarid.
Som i naturen, skall på lifvets ström
ock värme falla efter vintertid?

Lifvets gåta.

I dag ett leende möter mig,
hvar sorgen grät i går.
Så växla på vår jordestig
ett leende och en tår.

När solen sken, när natt föll på,
så gåtlikt lifvet var.
Månn' döden—jag undrar ofta så —
det lösande ordet har!

I oktober.

I.

De äro vissna, julis rosor röda,
ej mer de ljufva dofter vinden bär,
och fjärlarna, med giljarebegär
till Floras döttrar, ack, de äro döda.
Den glade robin, efter lycklig möda

med makans pris och fostrarebesvär,
i morgonljuset tyst och sluten är,
han vet, att hösten snart skall nästet öda.

Men se dock, bort vid västanslättens bryn,
där majsens gula stjälkar led vid led
stå väntande att odlarn lönen skänka,
af skönsta gyllenrosor full är skyn,
som hvälfver sig där dagen dignat ned,
och öfver oss de tusen stjärnor blänka.

II.

Det är så godt, ju längre dagen skrider,
att vid sin sida under vandringen
mot nattens länder ha en trogen vän,
som skiftar ej, hur lyckans vind sig vrider.

Det är så godt i grå oktobertider,
när ingen vårfröjdsblomma står igen,
att värmas af två ögons solsken än,
som ingen kylig höstevind försprider.

Den som en sådan vän för lifvet funnit,
den som en sådan hjärtekärlek vunnit,
hvad bryr väl honom det, att åren fly,
ty ljuflig är hans lott, det må man kalla,
att få med makan, medan bladen falla,
gå hand i hand mot rosig aftonsky.

Se glad ut.

Jag ville midt i mänskovimlet stånda
och ropa ut, att allom det blef spordt:
Det är en lögn, att lifvet är en vånda,
som aldrig lisas förr'n vid grafvens port.
Så armt var aldrig än ett mänskoöde,
så tomt och mörkt för någon lifvets hus,
att plåga byttes ej i fröjders flöde
som natten följs af solens varma ljus.

Det är en lögn, att lifvet har blott galla,
när mänskomunnar trängta efter vin:
Ditt fel, när glädjens munskänk höres kalla,
går du din väg med vrång och vresig min.
Bort med de gråa sinnens sjuklingslära,
bland festens glada glam ett ofärds ljud!
De äro Dödens, som hans färger bära,
men lifvets Gud är äfven glädjens Gud.

Du, som går genom lifvet som de blinda
och smädar Herren med din jämmerlåt
i stället för att dagligt kransar binda
af tusen glädjeblomster på din stråt,
på dagens grämelser jag ser dig rufva
och andas deras gift i fulla drag,
allt medan nära spiller kostlig drufva
för vind och väder läskande behag.

Se, härligt öfver jorden solen skiner,
slå vida alla dina dörrar opp!
Kan du behålla dina mörka miner,
när blodet eldadt sjuder i sitt lopp?
Drick hälsans vin bland gräs i gröna dalen,
tyd lifvets lag vid ljus från himmel blå,
och som en spöksyn flykta alla kvalen,
dem du dig diktat mellan väggar grå.

Gack ut och skåda kring dig i naturen,
träd in en stund i lundens sångarslott!
Känn blomstrens doft på västans vingar buren,
hör minsta fågel prisande sin lott!
Och knotar bäcken öfver vägens stenar?
Han sätter öfver dem i muntert språng,
och sorl på sjö och sus bland gröna grenar,
de äro stämmor i en jubelsång.

Så vare ock din dag en glädtig sträfvan
att göra jorden till en fröjdesal,
där lifvet firas utan bry och bäfvan
och bleka läppar icke hålla tal.
Slå upp ditt tält, där glada vågor välla,
då blir dig ödets ordning icke hård,
ty alla dem, som ej i blindo gnälla,
är lifvet dock en ljuflig örtagård.

Morgon vid Lake Delavan.

Insjön ligger som en fejad spegel,
tigande de gröna skogar stå.
Öfver vattnet glida loja segel,
skina vackert hvitt mot vågens blå.

På sin rosenbädd bak östra bergen
dröjer än den fagra drottning Sol.
Nej, hon nalkas visst, och gyllenfärgen
skimret är från hennes morgonkjol.

Väntande på hennes ankomst sitter
klarögd chipmunk där på stigens sten.
Utaf lust och lif den gynnarn spritter,
putsar pälsen sin med flinka ben.

Klängande mot gråa pilestammen
morgonfrisk en hackspett väsen gör.
Han arbetar flitigt att få fram 'en
feta frukostlarven innanför.

Ej en fågelton ur träden klingar,
sångarna försofvit sig minsann,
vakna nu och ruska sina vingar,
kuttra sitt: god morgon! till hvarann.

På en gång det ljusnar och det flammar
öfver skogen som af väldig brand,
drottning Sol har stigit ur sin kammar
och om härskarspiran tagit hand.

Glansen genom gröna grenars galler
silar ned, där myran har sin gång,
och på blanka, breda vägen faller
utaf gyllenrosor fång på fång.

Tusen stämmor med hvarandra blandas,
hvarje fågel sjunger som han kan,
och små blommor ljufva hymner andas
morgontida vid Lake Delavan.

Svenskamerikanen.

Långt upp i nord, på mager mo
i fattigdomens bygd,
där stod min faders låga bo
i gröna furors skygd.
Dess tunna tak gaf ringa hägn
mot höstedagars strida regn
och Bores kalla pust,
men innanför en kärlek fanns,
som gaf åt gamla ögon glans
i lifvets nöd och lust.

Min fader var ett arbetsök,
som slets i selen ut.
Allt krummare blef ryggens krök
förinnan kraftens slut.
Medalj han fick för troget värf,
men ej till bröd en enda skärf
i orkeslösa år.
Dock sörjde inte han sin lott:
i torpet, där hans vagga stått,
där reddes ock hans bår.

Min moder var i hjässan hvit
långt före sina år.
Hon visste blott af släp och slit
och nöd och sorgesår.
Hon var min barndoms hulda fé,

och än i årens väl och ve
jag känner henne när.
Hvad bäst jag vet, hvad högst jag tror,
det lärde jag utaf min mor,
och än mitt ljus det är.

Men medan än ett barn jag var
och kräfde andras stöd,
jag nöddes gå från mor och far
att tjäna själf mitt bröd.
De kunde mig på vägen ge
ej mer än sin välsignelse,
i skimret af en tår,
men den vardt mig en stödjestaf,
när modet ofta vika gaf
i träldomstunga år.

Min herre hade ärft ett slott
och lifvets öfverflöd,
men nöden var min ärfda lott
och trälens torra bröd.
Hos Grotte flöt min långa dag
med själen skälfvande af slag,
som hånets piska gaf.
I mörker låg min framtids hus:
en natt förutan stjärnors ljus
och sist en fattiggraf.

Jag vågade som mången ann
att mana ödet ut.
Den ärligt vill och duktigt kan,
han vinna skall till slut.

I väster bakom vågens rand
låg hoppets land och längtans land,
dit styrde jag min kos,
och där jag ville pröfva på
hvad friska armar dock förmå
och vilja god därhos.

Där hemma talas hårda ord
af dem, som aldrig gett
för dagligt bröd sin fosterjord
en ärlig droppe svett:
'Det landet, där din vagga stod,
du skyldig är ditt lif och blod
som sonlig offergärd.
Den så sin moder öfverger,
han har ej heller syskon mer,
är ej vår tanke värd.'

Då öppnar sig igen det sår
som länge, länge sved,
i ögat tränger fram en tår,
men jag blir äfven vred.
Hvad veta de om strid, som stod
bland spillror af mitt ungdomsmod,
när hoppet var ej mer?
Hvad rätt ha de att döma hårdt,
som i sin vrånghet drifva bort
från Sveriges jord alltfler? —

Jag byggt mitt bo i västerland
med arbete och bön.
Det var väl hårda tag ibland,
men *min* var mödans lön.

Att bryta sten, att rödja skog
och köra harf och styra plog
och reda jordens must,
det gör man dock med lätta steg
uppå den egna torfvans teg
och går med lif och lust.

Jag är min egen herre, jag,
och öfver mitt jag rår.
I såningsdag, i skördedag
bak egna don jag går.
Mitt hufvud högt och stolt jag bär,
ty en bland fria män jag är,
men skryt är ej mitt sätt,
och har jag sträfvat, har jag stridt,
har Gud välsignat mig och mitt,
när helst jag velat rätt.

Min stuga, som jag timrat själf,
på västanslätten står,
och lekfullt präriens silfverälf
sin lof kring henne slår.
Och rundt om gröna fälten stå,
där liksom milda vågor gå,
när västan majsen rör,
allt medan uti apelns topp
en jubelaria stämmes opp
af vingad sångarkör.

Men ofta, ofta tanken far
dit opp till högan nord,
till allt som är, till allt som var
på mina fäders jord.

Jag drömmer om min faders bo
och furorna på mager mo
och deras sorgsna sus
och skogens hvita vinterståt
och säterlurars lock och låt
och sommarnätters ljus.

Jag drömmer om det land i nord,
där sofva far och mor,
men uppå västerlandets jord
min lyckas gröda gror.
Min faders land, min moders land
mig håller fast med minnets band,
men här mitt hem jag byggt,
och här ett fosterland jag fått,
och här och här är mig så godt
och här är mig så tryggt.

Af präriens sol har brynts min kind,
men färgen hälsans är,
dock mest jag älskar präriens vind,
som tusen dofter bär.
När sist på lifvets skördedag
med lien Döden gör sitt slag,
då redas skall mitt bo,
där fria vindar ha sin gång
och lärkans sång är jubelsång
och vilda rosor gro.

Så aldrig var ett hjärta armt . . .

Från lifvets morgonväkt vid vaggans gång
till gråa hårens år, när afton skymmer,
vår jordevandring jubeldagars sång
och smärtenätters ve och kvidan rymmer.

Så aldrig var ett mänskohjärta armt,
att ej, när sista sömnens läger reddes,
kring minnets lunder ljust och blidt och varmt
ett återsken af gyllne solstund breddes.

Improvisatören.

Och skalden satt på sin kammar'
i midnattsstunden än
och diktade på ett kväde
och skref och strök ut igen.

Hans lockar stodo på ände,
och glöd låg i skaldens blick.
Han skref och han plitade värre,
allt medan natten den gick.

Det skulle bli fest i morgon
allt för en teatermamsell,
där skulle han improvisera
det kvädet han skref på i kväll.

Tacksägelse.

Jag vet ett ställe, där ej falskhet lurar
att klösa mig i hjärtat med sin klo,
nej, ingen fiende inom dess murar,
blott ädel tro och kärleksvilja bo.
Jag vet, att hur än Ödet mig bereder
en lott i armod eller guld beskär,
där någon alltid famnen mot mig breder:
det hemmets drottning, trogna makan är.

Där är mig godt, invid den egna härden,
med barn och maka under fröjders tal,
ty hemmets fröjder äro dock i världen
de enda, som ej föda agg och kval.
Du söke fåfängt uti nöjets gårdar
en lycka, som ger vikt åt lifvets stund,
blott när ett trofast vif sig om den vårdar,
den slår i blomma ut på hemmets grund.

Ja, jordens ägodelar äro ringa
emot en maka, huld och öm och god.
Hon kan dig lifvets bästa sällhet bringa,
hon kan dig skänka hopp och tröst och mod,
och hemmet blir, där hon är härskarinna,
den plats af alla, som du älskar bäst,
och inga onda troll få insteg vinna,
men lyckan sitter där som daglig gäst.

Likt vilsen fågel, som ej näste känner
och ingen makas ömma lockton når,
än hit, än dit, bland lögn och köpta vänner,
jag irrade i hemlöshetens år.
Mig bjöds ej tröstens dryck, ej hjärtehvila,
man stjälpte hellre än att hjälpa mig.
Blott egennyttan såg jag mot mig smila
och afund byggde hinder på min stig.

Så lät till sist en dag sig Lyckan fånga
och fjära aningen blef verklighet.
Jag fröjdas — vore än bekymren många,
min makas kyss gör bördan lätt, jag vet.
Men skulle sorgen öfver tröskeln skrida,
knyts fastare vår kärlek vid dess hot,
och famn i famn vi hoppas och vi lida,
ty ingen misstro når vår lyckas rot.

Så vill jag gärna lifvets *hvarför* väga:
hvad ondt, jag lidit, som ett straff mig nått,
hvad godt och skönt förunnats mig att äga,
har nornan mätt mig med sin godhets mått.
Uppå min väg jag funnit lyckans blomma,
den gömde ingen tagg, som handen stack.
För lycko-år, som varit och som komma,
för hem och maka bär jag ödet tack.

Jag älskar lifvet . . .

Jag älskar lifvet. O, hur skönt att känna
i hvarje åder blodets varma saft
med pulsens snabba slag dess väggar spänna
och veta, att jag hyser lifvets kraft!

Jag älskar döden. O, hur ljuft att domna
i svalkig dvala, när som tiden är,
med hopp och tro, att döden skall fullkomna
det vara, som en gång jag börjat här.

Jag älskar lifvet och jag älskar döden,
jag gläder mig åt dagen, jag är till,
dock hur af solljus väfvas mina öden,
jag villigt kommer, när helst döden vill.

Årstiderna.

Härligt blånar fästets rund,
Herta vaknar ur sin blund,
lärkan kvittrar, frossan går.
Det är vår!

Sitter sol'n i högan loft,
rosor sända ut sin doft,
floden stinker, ljungen blommar.
Det är sommar!

Floras fägring läggs i graf,
damers hattar blåsa af,
hes hörs äpplepeddlarns röst.
Det är höst!

Snöig mantel, oskuldshvit,
bredes öfver smutsigt street,
rofvor sättas, foten slinter.
Det är vinter!

Jag ville vara som våren . . .

Jag ville vara som våren:
han kommer ur blånande höjd
till mörka markerna neder
och väcker till varandets fröjd.

Han kommer med sol och sånger
efter mörker och köld och pust,
han kommer med liljors fägring,
han kommer med lifvets lust.

Och Hertas stillade pulsar,
de börja igen att slå,
och fria mot nordanstränder
de sjungande vågor gå.

Jag ville vara som våren,
jag ville bringa som han
värme till stelnade sinnen
och lösa ur sorgens bann.

Om rosor och glöd och glädje
att bära väckande båd,
det vore dock värdt en lefnad,
det vore ett skaldedåd.

Sonetter.

I.

Lethe.

O lika väfva nornor våra öden:
En blifver puttefnask, en annan stor,
en samlar grändens lumpor, men hans bror
i spetsen för en här når hjältedöden.

Den ene slåss med fasansbleka nöden
och vid hans väg ej någon blomma gror,
i gyllene palats den andre bor
och läskar sig vid glädjekällors flöden.

En gång dock gäller mer ej hvad du varit,
om vida jorden kring ditt rykte farit
för ädelt stordåd eller syndafall,
om herre öfver länderna och hafven,
om dina fötter följde tiggarstafven,
allt sköljes bort i Lethes böljesvall.

II.

Den gamla historien.

Vi lofvade med hjärta och med mund
att dela hvad oss Lyckan månd' beskära,
som vänner alltid stå hvarandra nära,
om skilda ock af jordens halfva rund.

Vi svuro att i broderligt förbund
åt lifvet fröjdas och dess bördor bära.
Ack, det går lätt att sådan vänskap svära
i värmen af en ungdomsglädjens stund!

Det gick oss, som det alltid, alltid går:
vi skildes, möttes efter långa år,
när lusten dött att sträfvans stigar vandra.
Han blifvit rik och full af skryt och däst,
jag skrifvit vers och dumma böcker läst —
o, hur vi äcklade hvarandra!

III.

Det mörknade . . .

Af digra skyar skymdes dagens ljus,
det mörknade, som vore natten när,
och alla vindar stillade sitt sus
i väntan på stormandens härjarhär.

Vi mänskor äro kryp i jordens grus,
men Herren öfver allting mäktig är.
Vänd uti nåder vädrens brak och brus
från henne, som mitt hjärta är så kär!

Och, se, då ljusnar åter himlens krön,
i fjärran drager åskans dofva dön,
och blixten slocknar ut i randens sky.
För vinden gjuter rosen ut sitt doft,
och solen ler igen från högan loft:
då vardt mig gamla dagen såsom ny.

IV.

Kom ut!

Du, som i dagligt enahandas dvala
i stadens gråa murars skugga sitter,
snart du att glädjas icke längre gitter,
hur än om dina nöjen du hörs tala.

Kom med en gång, förr'n dina dagar dala,
ditut där lefnadsglad naturen spritter,
till skogars sus och älfvars glans och glitter
och fågelfröjd i tusenstämmig skala.

Vänd ryggen för en dag åt krämarborden,
åt allt det konstlade, åt allt det tomma,
åt lögn och list och grymma själamorden.
Kom ut, där prärien är en brudsäng vorden
och solen firar fest med blad och blomma
och skaparanden sväfvar öfver jorden.

V.

Lifvets maskerad.

Ja, sådant lifvet är: En maskerad,
där man försöker med sitt bästa spel
att narra nästan till att taga fel
om hvem man är i grunden, hvem och hvad.

Här en i ve och vånda skämtar glad,
där en, som lågor tära, kall och stel.
Den blott har råd till half ger tunnan hel
och snåljöns gnäller sin jeremiad.

Så lögnen vardt en del af vår natur,
att när vi se en karl, som mask ej bär
men kastar all förställning öfver bord
och menar hvad han säger, hvarje ord,
då hviskas: Han ej som oss andra är,
den där bestämdt är falsk och en filur.

VI.

Ovisshet.

Förblödt och matt, i dödslik domning låg
mitt hjärta efter slaget, likt en trakt,
som stormens vilda följe ödelagt,
där död och spillror visa ut dess tåg.

Men se'n jag in i mörka ögon såg,
en kärlek ny till hjärtat under bragt;
det rör sig, styrkt af hoppets trollska makt,
likt solkyss löser bäckens fångna våg.

Och drömmar, som en gång jag trodde döda,
nu åter blanda sig med dagens tankar
och lifvet har igen ett värde fått.
O, får jag tro på lyckans rosor röda,
att glansen öfver lifvets skär och bankar
är annat än en vacker hägring blott!

VII.

Rosa.

Af hösteskurars skarpa fingrar rifven
och tryckt mot jorden ned af stormens häl,
min Rosa nickar mig ett stumt farväl:
i morgon re'n är hon en stoftklump blifven.

Dock var en gång som skönhet hon beskrifven,
mång fjäril vigde sig till hennes träl;
nu vissnar onämnd, osörjd hon ihjäl,
af sin beundrarskara öfvergifven.

Så väl jag den förstår, den bittra smärta,
som tär i dödens stund min Rosas hjärta:
Hon tronade i julidagars ljus
som drottning i min gardens lilla rike,
men nu hon är blott fattigflickans like
och multna skall som hon i jordens grus.

VIII.

Farväl till fosterjorden.

Mot väster, som i gyllenlågor står
i timma sen från aftonsolens brand,
allt fjärmare från fosterjordens strand
sin väg bland spegelvågor skeppet går.

Ännu mitt öga till de klippor når,
som höja sig vid östra himlens rand:
Den sista skymten af mitt fosterland
som aldrig, aldrig glömma jag förmår.

Och nu jag denna moder öfverger,
som hjärtat fullast älskar och tillber,
att bygga hem och bo på andra stränder!
Dock, Svea, lefver friskt uti min själ
ett troget hopp, som lättar mitt farväl,
att innan lifvets kväll jag återvänder.

IX.

Till Columbia.

Från däcket spejar i den arla timma
mitt öga oafvändt till västerbryn.
Se, höjer sig ej mot den klara skyn
ur skummig böljas hvitt en mörkgrå strimma!

Hvi skulle jag en sådan fröjd förnimma,
när målet ändtligt skymtar för min syn:
Det land, där idealet dras i dyn
och mänskorna kring mammonsstoden stimma?

Med dina brister är du ändock stor,
Columbia, och som en andra mor
jag lärt att älska dig och vid dig trygga.
Den frihet, som mig tröt i hemmets bygd,
blir allas del i stjärneflaggans skygd,
och därför vill hos dig jag bo och bygga.

X.

Jämlikhet

Vi födas hit till världen alla lika,
naturen ej af stånd och klasser vet
och tager ut med stor opartiskhet
sin rätt hos både fattiga och rika.

Men civilisationen gjort oss slika,
att vi ha skilda namn på samma smet,
somt kallas pack och somt societet,
fast vi så grant om jämlikhet predika.

Men hur än världen pekar skillna'n ut
och hur som kejsare den ene hyllas,
mens på ett fattighus den andre dör,
så plånas alltihopa ut till slut,
när vi gå hädan och i jorden myllas:
naturen om igen oss lika gör.

XI.

Indiansommar.

Hvad nu, månn' mina ögon mig bedraga!
Har sommarn kommit ifrån söderland
att gästa åter nordansjöars strand,
där nyss jag hörde vind och vågor klaga?

Re'n hösten tagit blommorna af daga.
Tror du, o sol, de väckas af din brand
till lifs igen och spränga dödens band —
ett spel i höstetid af vårens saga?

Nej, gyllenglansen, som på himlen stått
och narrat sparfven på katalpans grenar
att kvittra som det vore i april,
den är ett återsken af sommarn blott,
där minnet af den svunna fröjd sig enar
inför vår syn med hvad vi längta till.

XII.

För dyrt.

Som andra ville jag miljoner äga...
Jag skulle glä' mig som ett barn åt makten,
som rikedom för med sig här på trakten,
att se mitt ord för mer än andras väga.

Och jag må rätt så gärna genast säga,
att skönt jag skulle trifvas midt i prakten.
"Låt rullan gå, ty jag betalar frakten!"
till valspråk toge jag — som andra pläga.

Jag villig är att som en neger sträfva,
att lappa stöflar eller diken gräfva,
om miljonär jag blir uppå det viset.
Jag hört dock, att få en miljon på banken
lär kräfva att försvära sig åt fanken...
nej, tack, då får det vara — till det priset.

XIII.

Fri.

Fri är den man, som om sitt eget rår,
ej gods och gull, ej hus och håfvor blott,
ty oftast den, där har en rikmans lott,
som ömklig träl igenom lifvet går.

Och mången, som på maktens tinne står
och blifver räknad — efter jordiskt mått —
till jordens herrar i sitt gyllne slott,
hvar natt likt slafven ansar sina sår.

Men fri är han, som ingen afund bär,
hvars själ ej rymmer pockande begär,
fri han, hvars fot ej räds på torget träda,
att han må öppet, ärligt som en man,
förutan fruktan att bli lyst i bann,
i sanningstjänst de gamla lögner häda.

XIV.

Synd.

Han syndat. Blödande uti sin håg
från ångerns gisselslag, han tåligt led,
och inför Herren, som han trodde vred,
han ödmjukt bedjande i stoftet låg.

Då komma ut en skara folk han såg,
och många hedersmän där voro med.
De honom stenade — en gammal sed! —
och nästan gladdes åt hans själatåg.

Han talte så: "Jag ej mitt öde klagar,
i synd och brott jag spillde många dagar,
och som sig bör ej lagens bud jag vördat.
Jag vågar, Herre, inför dig ej skryta,
dock vill min lott med dessa jag ej byta:
min hand är fri från blod, jag har ej mördat."

XV.

Krypardöme.

«Vik ej en tum!" Så höres skalden mana.
Hvad tal i denna krypardömets tid!
Den som ej väjer, utan går till strid,
han hinner inte långt på "ärans bana".

De, som vid makten sitta, gärna spana
en farlig anda, stämplingar och nid
hos den, som tror att rätt är mer än frid
och icke jamar med i slafvisk vana.

Nej, vill du framgång, må du konsten lära
att ljuga smicker i de höges öra
och med en bugning deras vilja göra.
Din egen rätt den bör du bums försvära.
Så blir du för din klokhet eftertraktad
— och af dig själf, kanhända, djupt föraktad.

XVI.

För vårt bästa.

Som vaga drömmars ked i slummertimma,
en bild, som minnet inga linjer gaf,
så åren svinna hän i tidens haf,
och knappast böljegången vi förnimma.

Nyss stodo vi, där ungdomsstjärnor glimma,
och stappla nu på randen af vår graf.
Hvad vi ha lidit, hvad vi njutit af,
står för vårt minne som en syn i dimma.

Det är vår Herres ordning för vårt bästa,
att tiden varsamt slättar ut det mesta
af årens högsta fröjd och djupsta plåga.
Det hände eljest, när det kom till stycket,
att, minnandes, vi hoppades för mycket,
men ock att ej en dust vi skulle våga.

XVII.

Rikedomens plikt.

Hör upp, min bror, att föra detta tal
om hvad af godt du gör din dag i ända!
Är du i stånd att hjälpa de elända,
har rätt och slätt du intet annat val.

Din plikt det är, när nästan lider kval,
att dessa, kan du det, i glädje vända,
och när du gjort ditt bästa, låt ej hända,
att lönen alls du tycker är för skral.

Det bör dig glädja, att dig himlen unnat
dess sändebud till arma likar vara.
Väl dig, om rikedomens plikt du vet!
Har du ej värdigt gifvit, när du kunnat,
skall själf en gång du för den synden svara,
som intet gälda kan: otacksamhet.

XVIII.

Vid nyåret.

Vi skönja ej den flyende sekunden;
han sätter för vårt öga inga spår.
En ändlös ked, vid tidens axel bunden,
den ena kommer och den andra går.

Vi mänskor akta föga uppå stunden,
som framför oss med lyftad vinge står.
Vi följa, sinneslätta, med på runden,
men häpna, när af dagar blifvit år.

Hur mycket af det värfvet vi beslutit,
som vi i sorglöshetens ro uppskjutit,
är ogjordt än och väntar på sin dag!
Med hvarje år vi dock oss föresätta
på det förflutnas många misstag rätta
och skynda oss att — glömma öfver lag.

Rumänska folkvisor.

I.

Från östan och västan.

Från östan och västan regnen komma
till gräsen, på marken stå,
men vissnad och torr är min glädjes blomma,
hur regnen de komma och gå.

Och tusende stjärnor i natten stiga
och speglas i floden af,
men hjärtat det gråter så sorgeliga,
vill gömma sig i en graf.

I lunden de glada små fåglar sjunga
och blomman nickar på äng,
men suckar och sorg blott bo på min tunga
och klagan i lutans sträng.

Jag kan ej fröjdas som förr i tiden
då, flicka, du var min skatt.
Med dig svann solen, med dig svann friden,
och det blef sorgsnaste natt.

II.

Jag ser på dina ögon . . .

Jag ser på dina ögon,
att hat till mig du icke bär;
jag ser på dina ögon,
att du mig håller kär.

Jag ser på dina läppar
och leendet, som leker där,
jag ser på dina läppar,
att du mig håller kär.

Jag ser på dina kinder,
där rodnad spirar, ljuf och skär,
jag ser på dina kinder,
att du mig håller kär.

jag ser på dina händer,
att smekningar är ditt begär;
jag ser på dina händer,
att du mig håller kär.

Du kan det icke dölja,
din blick, din kind mig trohet svär;
du kan det icke dölja,
att du mig håller kär.

III.

Och vill du min käresta blifva . . .

Och vill du min käresta blifva
och vill du mig lofven gifva,
som gäller och binder
i lust och i nöd,
så länge som lifvet
gör kinden röd.

Och vill du det lofva och svära
att aldrig förråda min ära,
men vara mig huld,
medan åren de fly,
under sommarsol,
under vintersky.

Då vill jag ock fast dig lofva
att akta din kärleks gåfva;
då vill jag dig gifva
hvad bäst jag är
och vara dig trogen
och hålla dig kär.

Jag äger ej skatter som klinga,
och smycken, det ger jag dig inga,
men jag skall dig ära
och hålla mer kär
än allt det guld,
som i bergen är.

Och nalkas trollen vår hydda,
då skall min kärlek dig skydda,
ty aldrig så hafva de
makt med den,
som tror uppå Gud
och sin hjärtevän.

Och du skall spinna och väfva,
och jag skall hugga och gräfva,
och vi skola alltid
älska hvarann,
och lyckan skall bo
i vår hydda försann.

IV.

Rosorna röda . . .

Rosorna röda,
de äro nu döda
och sommaren bleknat bort.
Fjärilen svingar
på mattade vingar.
De lyckligas tid är kort.

Lyste bland tärnor
som sol och som stjärnor
Kathinka, som döden tog bort,
har jag nu ingen
på jorderingen.
Ack, lyckans tid är så kort.

V.

När blomstret log . . .

När blomstret log i vacker vår,
att söka lyckan drog han dit,
där furstar bo och trumman går
och floden skummar hvit.
O, säg mig, blomst, som dröjer än,
tror du, jag återfår min vän?
Han svor, när bergens vind blef sval,
att vända om till Madjas dal,
till Madjas dal,
där Madja lider längtans kval.

Och sommaren har flytt sin kos
bort öfver fjärran blåa berg,
och vissnad är den röda ros,
och ängen mist sin färg.
O, säg mig, vind, som blåser kall,
såg du min vän vid Donaus svall?
Hvem sjöng han om, hvad var hans tal?
Var foten vänd mot Madjas dal,
mot Madjas dal,
där Madja lider längtans kval?

Och var ej lyckan honom huld
och vann han ej ett hjältenamn,
hvad är mig ära, är mig guld
mot kyss i Riegos famn!
O, säg mig, sol på fästet blå,
såg du min vän i tvekan stå?

Var han en gäst i kungasal
och trådde ej till Madjas dal,
till Madjas dal,
där Madja lider längtans kval?

Men kommer gossen ej i höst,
och sviker han den ed han svor,
då kan ej någon gifva tröst,
som uti världen bor.
O, örn, som bortom bergen far,
säg honom, att jag trogen var.
Han var min vän, han var mitt val,
när våren sjöng i Madjas dal,
i Madjas dal,
där Madja lider längtans kval.

VI.

Ljufva rosornas tid är all.

Ljufva rosornas tid är all,
brunt är gräset i våra dalar.
Bort öfver Donaus hvita svall
for' mina näktergalar.

Bistra regnen mot rutan slå,
Dagsens tid är så mörk och dyster.
Tankarna komma, tankarna gå,
intet i världen mig lyster.

Ensam är jag på denna jord.
Svart är kullen på helga gården,
där som min fader i grafven bor
under nyhuggna vården.

Kommer sommaren hit igen,
kanske åter så blir jag glader;
får jag som andra en trogen vän,
glömmer jag sörja min fader.

VII.

Jag ser hur aplarnes skuggor längas . . .

Jag ser, hur aplarnes skuggor längas,
bland vissna löf går den våta vind.
Ack, solen är borta, ack, Uno är borta!
Spörj ej, hvad gjorde så blek min kind.

Där blommade rödaste röda rosor
uti min trädgård och på min kind,
men nordanvinden slog markens rosor
och kindens rosor slog sorgevind.

Tätt under skyn styr vildfågel vägen
bort öfver fjärran skummande haf,
men när han vänder med våren åter,
då ligger jag kall i den mörka graf.

Ty allt hvad som älskats af sol i sommar
skall spira och blomma och dofta igen,
men jag kan ej lefva, på döden jag väntar,
alltsedan jag sveks af min hjärtevän.

VIII.

När stjärnor gå . . .

När stjärnor gå
på fästet blå
och skogens röst är still,
då kommer den gossen
mitt hjärta hörer till.

Att rumla blott
i jägarslott
ej mera trifs han med,
han skyndar med kyssar
till dalens flicka ned.

Den gossen är
mig mera kär
än både far och mor
och ingen är ädel
som han, så sant jag tror.
Fast han är rik,
vår grefve lik,
och som en prins så grann,
hans brud skall jag stånda
när våren kommer an.

Men ingen vet
vår hemlighet,
blott rosen hörde på
när trohet han svor mig
vid stjärnan i det blå.
Och förr så skall
vår sol bli kall
och bergen bli till mull,
än Kuno jag sviker
allt för en annans skull.

Se, stjärnor små
på fästet blå
kring berget samla sig
att lysa hans fötter
uppå den branta stig.

Hör, flöjtens ljud
ett ljufligt bud
till dalens flicka bär,
att Kuno, att gossen,
han håller henne kär.

IX.

I bergets håla är det evig natt . . .

I bergets håla är det evig natt,
där rufvar draken på sin gyllne skatt,
mer guld än något män'skoöga skådat,
men dagens ljus blef honom ej benådadt.

Om lifvets ljufhet han slätt intet vet,
det får han lida för sin girighet,
men ej för allt hans guld jag bytte fröjden
med Madja skåda stjärneglans i höjden.

Af bergets ädelblommor hvarje vår
den första plockar jag för Madjas hår.
Jag kan ej henne andra skänker bära,
ty hvad har jägarn annat än sin ära.

Men ville Madja det, jag smöge väl
i hålan in och draken slog ihjäl
och köpte för hans guld ett kungarike
och gjorde Madja till en drottnings like.

X.

På bergen blåser vintervind...

På bergen blåser vintervind,
och skogens ros är död.
Så kall och bleker är min kind,
som fordom den var röd.
Och hvad det vållar, vet jag visst,
ty borta solen är,
och jag har hjärtevännen mist,
och det på kinden tär.

Jag minns så väl den första gång
min' ögon honom såg,
ty det var blommor, det var sång
och sol på Donaus våg.
Jag vet ej hvarifrån han kom,
från söder eller nord,
men utan honom mörk och tom
är nu den vida jord.

Han hade sådant ståtligt skick,
som ingen här i byn,
och aldrig glömmer jag hans blick,
den var som blixt ur skyn.
Och när han om min kärlek bad,
då var det mig, försann,
som alla blommor, gräs och blad
hans talan förde an.

Hvad båtar eden, som han svor,
och alla kärleksord!
Han for, jag vet ej hvart han for,
i söder eller nord.

Nu är mig, som jag vore död,
min kind den är så kall,
och aldrig mera blir den röd,
ty glädjen den är all.

XI.

Och himmelen har stjärnor . . .

Och himmelen har stjärnor,
som tindra visst så grant,
och vår drottning har ett smycke
af renaste diamant.

Men intet fann jag, flicka,
hur fjärran jag sökte än,
likt glansen i dina ögon,
när du ser på din hjärtevän.

Och äpplet i min trädgård,
det är så rödt, så rödt,
och äpplet i min trädgård,
det är så sött, så sött.

Men intet där finnes, flicka,
på hela jordens rund,
som jag hellre, hellre plockar,
än en kyss från din röda mund.

Och farlig för visst är stigen,
som öfver bergena går,
när regnnattens mörker
som en vägg rundt kring mig står.

Men intet räds jag, flicka,
mer än om du sveke mig;
då vanskades mina dagar
i mörker visserlig.

XII.

Så kall är nordanvinden . . .

Så kall är nordanvinden,
det häller ur himmelens sky,
och alla de vilda djuren,
de söka i kväll sitt ly.

Men mörkare hundrade gånger,
ej skrämde mig bergets stig,
och tusende vintervindar
i kväll ej ryggade mig.

Vid grinden väntar Kathinka,
den vackraste flickan i byn.
Hvad skulle hon säj om jag räddes
en smula vatten ur skyn!

Vid grinden väntar Kathinka,
med kyssar tar hon mig mot,
men aldrig hon såge åt mig,
om mörkret skrämde min fot.

Efterord.

in bok har jag öfverlämnat åt den svensk-amerikanska allmänheten utan alla pretentioner. De stycken på vers och prosa den innehåller utgöra en plockning af det, efter min egen mening, bästa från en alstring, som omfattar en half mansålder. Därmed har jag bekänt, att de utmärka höjden af min förmåga, hvilket jag inte tar tillbaka; sedan må hrr kritici afgöra hur mycket eller litet det belöper sig till.

De motsägelser, som tvifvelsutan kunna uppletas i särskildt poemen, förklaras däraf, att dessa tillkommit under i både yttre och inre mån vidt skilda perioder af mitt lif. Gubben har sällan ynglingens syn på tingen, om eljest förmåga af utveckling förefunnits.

För den fria användning jag gjort af "svensk-amerikanska språket" känner jag mig icke påkallad att komma med någon ursäkt, utan den förklaringen, att jag anser svensk-amerikanskan lika berättigad i sådant afseende som de många olika dialekterna hemma i Sverige. Naturtroheten kräfver, att de uppträdande personerna få tala sitt eget språk.

Utan undantag har allt hvad denna bok innehåller skrifvits, sedan jag flyttade till Amerika. Om därför också en del inte rör sig om amerikanska motiv, kan det dock sägas, att dessa stycken på vers och prosa äro af oomtvistad amerikansk börd. Häraf den titel jag gifvit min bok.

Till sist må tillåtas mig att här offentligt erkänna den stora skuld jag för bokens vidkommande står i till min